

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

3168 వ్ర తి ది న ము వ్ర క టిం వ ర బ డు ను
Post Box No. 212. Telephone No. 2544.

Vol. 15 } యన్వ పట్టణము 1927-వ సం॥ మే నెల 30-వ తేది సోమవారము } No. 50
 సంపుటము ౧౫ } శ్రీ ప్రభవనామసంవత్సర వైశాఖమాస బహుళ ఆమావాస్య. } సంచిక ౫౦

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

జోషగొప్పవారితో వలకు వేలు
 జ్యోగ్యతాపత్రికలు బాంధువునది
 తలనొప్పలమాన్మను, వాయు పోట్ల
 బాపును, పార్శ్వపునొప్పల కారదోలును
 పోట్లగోగొట్టును, బెగుతు శేదించును,
 వాపుల రూపుమాపును, దగ్గును తగ్గించును,
 మరదను తొలగించును.
 ఈ మందును భుజ్యగానే దెహట పట్టుట
 పలన శరీరమందలి దుష్పదార్థములను తొ
 లగించును. నొప్పులు తగ్గించును. విదేశము
 లలో గూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనము అన్నివిధములగు
 నొప్పులకు సంజీవివంటిది.
 పంచభాష చీటీ చూచి కొనిన
 మోసము గలుగదు.
 వక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి 0-10-0
 డజన్ 1-కి రు 6-4-0 లు.
 ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో
 6, 7 తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు
 తేక
 249, ఫ్రేరిరోడ్డు, పోర్టు, బొంబాయి.

యింపిరియల్ కోల్డు స్పార్టింగు క్రాడు

ఆయిలు

ఇతర ఆయిలు
 యింజనుల కం పె
 బలమైనవి. చాలత
 క్కువ ఆయిలు
 ఖర్చుగును.
 యిండియాలో
 అన్ని స్థలములలో
 పనిచేయుచున్నవి.

మావద్ద వైటు హేరు బెల్లింగు, బాలు బేరింగులు మిల్లులకు కావలసిన అన్ని సామానులు
 చాలసరసమైన గరలకు దొరుకును.

వలయువారు మాకు వ్రాసి అన్ని విషయములు తెలుసుకొనవచ్చును.
 ఫోన్ యేజంటు 3001

ఆంధ్ర యింజనీరింగు కంపెనీ, బెజువాడ
 ప్రొఫెసరు, చుండూరు వెంకటరెడ్డి బి. ఏ.

వనోపధి శబ్దార్థనిఘంటువు

మాలికలయొక్క 85000 సంస్కృతశబ్దములను తెలుగు అర్థములు కలవు. క్యాంక్షన్లెందు వెల రు 2-4-0 లు.
 ఇందు సమస్తవిజములు కున్నవి. భిక్షుములునాయు యానాని అయ్యున్నవిధానములుగలవు.
 రు 1-కి రు. 500 కిమ్యునుల భిక్షుములు కూడ గలవు. క్యాంక్షన్లెందు వెల రు. 2-0-0
 రెడ్డి పోడ రు. ౧, రాయవరము. గోదావరి.

WANTED 3108

Candidates for Telegraph and Station
 Master's Classes. Full Particulars and Railway
 Fare Certificate on 2 annas stamp.
**Apply to:—IMPERIAL TELEGRAPH COLLEGE,
 DELHI.**

ప్రశ్న 2598

శ్రీమద్వక్త. 2598 ప్రశ్నలకు బదులువ్రాయుటకు
 రు 1-0-0. ప్రతి ప్రశ్నకు 0-4-0. వి. పి. ఇర్దులు 0-4-0
 అవును. ప్రశ్న వ్రాయుకాలగును తెలుపబడెను. 1275
 హనుమాన్ శ్లోతిపాలయము, తిరుత్తణి.

ఆయుర్వేదావధ రత్నా కరము

రు. 3-0-0
చరక చికిత్సాస్థానము రు. 6
 ఆంధ్రవైషజ్యరత్నావళి రు. 2, భస్మప్రకాశిక రు. 1
 2046) వ్యాకు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజువాడ.

Accountancy.

London Diploma. Postal free trainin
 Apply Prospectus. **C. C. Education**
 3691 P O, Junnar 10 (POONA)

పగుళ్లకు తైలము

వెల డబ్బీ 1-కి రు 0-6-0; వి. పి. తో 0-11-0
 అరికాళ్లు, అణచేతులు, నర్మము కారకములను, శిశుగా
 నివలన పనిలి నీరుకాదులయ్య, జలపుట్టుటయ్య సంభవించును.
 ఈ తైలమును రాచిన పగుళ్లు మంచి జలహాయి ముంచుచక్కము
 రాగలను. పగుళ్లనొప్పియొ నయచుగను. స్వల్పకయ్యు.
 అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి-మద్రాసు

కలకత్తా కేసులు-ఆరెస్టులు

వకీలు హత్య

అనహాయవాదియగు విద్యార్థి ఆరెస్టు

డెటెన్యూల ఆహార నిరసనము

కలకత్తా, మే 29:— 24 ఏండ్ల వయసువాడైన శివ భూపాలదాసు అను ఒక అనహాయవాది విద్యార్థి 15 రోజులు కలకత్తాలో విశ్రాంతిగొనుటకు రాగా 37, హోరీసనురోడ్డునకు ఈ సాయంకాలము బండివాట్లనుండు వాల్చానిన సేమునకు ఆరెస్టు చేయబడెను. కొన్ని యుక్తములు రెండుదాపము ఖట్టు పడెను. ఈత డివిజనుకు రెండుసార్లు రాజకీయ కేసులందు శిక్షింపబడెను.

దీనితోపాటు ఈసాయంకాలము మరియొక ఆరెస్టుజరిగెను. దివాకరు పాత్రోయను ఐ. యస్. సి. విద్యార్థి ఆరెస్టు చేయబడెను. ఈతని తనమామగారి యింటుజరిగిన బండివాట్ల సంఘర్షణను ఆరెస్టుచేయబడెనని తెలిపిరి. ఇదివరలో ఆరెస్టు చేయబడిన వాకితని విషయము తెలిపెను. దివాకరు ప్రయింటింగుబయలుగా పనిచేసి, విరివిగా ఖర్చుపెట్టుచుండెను. ఈదివాకరు ఆరెస్టుచేయబడగానే ప్రక్కగదిలోనున్న ఒక మద్రాసువిద్యార్థి పట్టుకొనిపోయి రివల్యూషన్ ఒక పెట్టెనుతీసికొని యది తనవద్దనుండులనినదిగా దివాకరుతోరెననిచెప్పి పెట్టె తెరచగా అందున నగలుండెను. అది పోలీసువారివద్ద నుంచబడెను.

వకీలు హత్య

పరేశచంద్రనేనను వకీలును నడిరోడ్డులో పట్టుకొని హత్యగావించిన వ్రోహిపై 107 సెక్షన్లుక్రింద చర్య ఇదివరలో నడుపబడెననియు అందు పరేశనుకు కొంతకొంతకృమం డెననియు తెలియును. నిన్న సాయంకాలము పరేశబాబుకుమారు దామద్రాయితోవాడించెను. ఉదయము నాతడు 11 గంటలకు నడిరోడ్డులో కత్తితోపాడిచివలెను. కుండు ఆరెస్టుచేయబడెను. సేనుగారు చిట్టిగాంగు గవర్న మెంటుస్టేషన్ రాయి పతాకసేను బహదరు గారిసోదరుడు. ప్రధాన న్యాయమూర్తియు యితర న్యాయమూర్తులును సానుభూతిని తెలిపిరి.

పద్మప్రసాదు కేసు

రాజకుమారిని దుర్వ్యతిక్త అమ్మనందులకుగాను చేయబడినకేసులో పద్మప్రసాదు అత్తగారినుమమ ఇట్లు సాక్ష్యమిచ్చెను. తాను పిల్లనమ్మి తప్పనియు, అందు తనకు సంబంధముండుట తనకిష్టములేదనిచెప్పెననియు, తాను అమ్మకముచేయునపుడు వ్యతిరేకము గావలదనిచెప్పలేననియు, పోలీసువారికి చెప్పవలమకొనియు హీరాలాలు పద్మప్రసాదులకు భయపడి యట్లుచేయలేదనియు తెలిపెను. సీతానాథగోల్డంలో రాజకుమారితో మాట్లాడితినీ ఆమెయొక నాడెప్పుడు తనకన్నతతయు తెలిపెను. పాద్యసర్పగునందు 2 దినములుగడపితిమి. పోలీసువా

రాజకుమారి సేమిచేయబడిచిరో తెలియదు. హీరాలాలు భార్య ఒక ఏడాదికితము ఎరణించెను రాజకుమారివచ్చిన వారము రోజులలో పద్మప్రసాదునకు చీరలు తెచ్చితిని. పద్మప్రసాదు తాను హీరాలాలుకొర కొక బాలికను కొనెనని చెప్పెను. సోమవారము నాటికి వాయిదావేయబడెను.

మైమెన్సింగు జైలులునందు ఆహారనిరసనము

ఇకపుడు నిర్బంధితులు ఆహారనిరసనము జైలులు అధికారులు దుర్బుడవడిని నిరసించిగావించిరి. వారికిన దీక్షయందు న్నారు జైలులు అధికారులు సూపరెండెంటు నిర్బంధితులు తిరుగబడిరి అందులకుగాను కేసు చేయబడెననియు తెలిపిరి.

నిర్బంధితులతండ్రి లేఖ

జిలేంద్రనాథదాసు (నిర్బంధితుడు) గారి తండ్రి బాబు బంకిం పి. దాసుగారు ఆహారనిరసనదీక్ష కారణము తెలుపుచు నిమ్మకూతలిచారా గావించలసినదని గోరుచు “ప్రార్థన” పత్రికయందెట్లు వ్రాసిరి. “నాకుమారుని నామేనల్లుడు జైలునందు చూచినాను. మే 14 వ తేదీన సూపరెంటెంటువార్తల్ని నిర్బంధితులమాడరాగా ఒకముఖ్యమైన యుక్తరయను ఆలస్యముగానిచ్చిన విషయమై నాకుమారుడు సూపరెంటెంటు నిశేషంకెను. సూపరెంటెంటు అసమానకరముగ మాట్లాడెను. కొంతసేపటికి సూపరెంటెంటు అడివనలు జిల్లాన్యాయాధికారి జైలులకు ఇతరఅధికారులు వచ్చిరి. వెంటనే వార్తల్ని నిర్బంధితుల పైపకెక్కి దుమ్ముపట్టి బూజుకట్టి విడిగదులలోనికి నిర్బంధితుల నీచ్చి దాపామునకు నీరైననులేకుండ ఆగదులందు తాళమువైచిరి. గాయములకు చికిత్సగావించి ఎలగినదని వైద్యసహాయము గోరిరి. కాని సాయంకాలమువరకు ఏమియు లేకుండెను. గదులలోనే విరేచనవాః తీర్చికొనవలసి వచ్చెను. అందువలన ఆహారనిరసనమునకు బూరి. పిచ్చివా రుంపబడిన గదులకు ప్రక్కగదులలో వారినుంచిరి. రాత్రింబళ్లు వార్తల్ని చేయుచుండెను. వైద్యసహాయముగాని న్యాయవాది సలహాల గాని నందులకు తనసభుపాయములే చేయలేదు. వారియుక్తముల బంపలేదు. ఈలోపుగ జాతీను పన్నాలాలు గార్లపై సూపరెంటెంటు కేసుచేసెను. ఆప్రాప్తపై కేసుచేయలేదు. అధికారులకు జాతీను పన్నాలాలుగార్లపైని తింతులేరియు. అంపబడలేదు. వారు వేరొకజైలునునకు తమకుంపనిగోరిరి. విచారణజరుగనేలేదు. నామేనల్లుడు నిర్బంధితులజూడబోగా న్యాయాధికారి వారు సూపరెంటెంటుపై తిరుగబడిరిచెప్పి వారు ఆహారనిరసనమును మానునట్లు చేయవలసినదని యాతని గోరిరి.

నూతన గవర్నరుగారికి నిమ్మకూతలిచారా గావించి నిర్బంధితులుగాని అధికారులుగాని దోష మొనర్చిన కిత్త విధింపవలసినదని గోరిరి.

జూదము

పోలీసువారు బూరాబజారులో గాత్రీ సోదాగావించి 40 మంది మార్కెట్లను ఆరెస్టుగావించిరి.

దొంగకొకేను

4 వేల రూపాయలకోకేసును పట్టుకొనినసందర్భములో ఇదివరలో ఇరువురు ఆరెస్టుచేయబడిరి. ఇంతవరకు పారిపోయి కనబడకున్న మూడవదొంగు నజీరహమ్మదు ఆరెస్టుచేయబడెను. (ప్రీ ప్రెసు.)

నాగపురసత్యాగ్రహము

అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసభ్యుని

అభిప్రాయములు

నాగపురమునాలు, మే 28:—అవారీ గారి జైలుబంధే యున్నారు. ఆహారనిరసనపు దీక్షలన నిరసముగనున్నారు వారు నీటినిమాత్రము త్రాగుచున్నారు.

శ్రీయుత వద్దూరి అన్నపూర్ణయ్యగారు అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులు ఇక్కడ సత్యాగ్రహమును చూచుటకు చాలయుత్సాహముతోవచ్చిరి. (ప్రీ ప్రెసు.)

* * * * *

అన్నపూర్ణయ్యగారి అభిప్రాయములు

నేనిక్కడకు సత్యాగ్రహోద్యమ ప్రచారము అనుచరణముల చూచుచువచ్చితిని. ఇక్కడ యుద్యమముచూచిన నాకు చాలాసంతోషమైనది. 251 స్వచ్ఛందసేవకులు సిద్ధముగ నున్నారు. అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులు అటియారీగారును రూకరుఫలేలిగార్లు అవారీగారు ఆరెస్టైనతరువాత నాయకత్వము వహించిరి. స్వచ్ఛందసేవకులు దౌర్జన్యం హిత్యమును ఖిన్నమును ధరించుటకును దీక్షచేంచియున్నారు. కత్తులు, ఈటెలు, కృపాణములు నిర్భయముగ బహిరంగముగ వైసికులు వెంటగొనిపోవుచున్నారు. ఆయుధశాసనతిరస్కారముగావించుచున్న దౌర్జన్యముగానందు. 27 నురు అవారావైసికులు శిక్షింపబడిరి. గాని 7 నురు తిరిగివచ్చిరి. విమలచేయబడిరి. 6 నురు శ్రీయు సత్యాగ్రహము గావించిరి. గాని ఆరెస్టుచేయబడలేదు. వైసికులతో 7 నురు మహమ్మదీయులున్నారు. వారిలో ఇరువురు జైలుబంధులున్నారు అవారీ ఆరెస్టును ఆహారనిరసనమును సాధికమువలెందు యుత్సాహమును యినుమడింపచేసినది. ఉత్సాహముమితముగ నున్నది. సామాన్య జనులును మధ్యతరగతులును పూనుకొనున్నారు. విద్యాధికులలో కొలదిమందియే సానుభూతితో నున్నారు. ధనసహాయ మంతగ నున్నట్లు లేదు. కాని యుద్యమము ఆగదు.

కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి యుదాసీనతయు మహాత్మునివ్యాసమును అవారీగారి ఆరెస్టును సత్యాగ్రహుల కతిశక్తిలకును గారణముఅని ఇక్కడికి వారసుకొనుచున్నారు. కాంగ్రెసు సహాయము ముఖ్యసంకరము. శ్రీయుతులు ప్రకాశము, సాంబమూర్తి, హర్షిమారు గార్లనను చేపట్టిన బాగుండునని తెలంచుచున్నారు. 80 బహిరంగసభలును 10 కెడ్డయు త్వనములును జరిగెను.

మద్రాసు ఆంధ్ర సదరక్రమరాటా రైల్వే కంపెనీ, లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇన్ కార్పొరేటు చేయబడినది)

నోటీసు

1927 ఫలింగం జూన్ నెల మొదటి తేదీనుండి నెం 65 రు లోకల్ బండి మద్రాసు బీచ్ నుండి సాయంత్రము 5 గం-25 నిమిషములకు బయలుదేరును. మరియు మద్రాసు బీచ్ రాయపురము స్టేషనులకు మధ్య ప్రస్తుతము పోవుచున్న ఈ దినప తెలుపబడిన లోకల్ బండ్లు రద్దుచేయబడును.

రాయపురమునుండి సాయంత్రము 5 గం-27 నిమిషములకు బయలుదేరి మద్రాసు బీచ్ సాయంత్రము 5 గం-38 నిమిషములకు చేరుచున్న నెం 112 రులో మద్రాసు బీచ్ నుండి సాయంత్రము 5 గం-38 నిమిషములకు బయలుదేరి రాయపురము సాయంత్రము 5 గం-44 నిమిషములకు చేరునట్టి నెం 127 రు లోకల్.

3732

“తూర్పుగోదావరిజిల్లా కాకినాడతాలూకా తూరంగి కాపురములు అడ్డూరి శీతారామరాజుగారి కుమార్తె సత్యనారాయణ రాజుగారు కాకినాడలో వ్యాపారముచేయుచున్న సత్రాజీ కేసరియ్యల హామీకారుగారివద్ద రు 2000/- బదులు పుచ్చుకొని రహదారి 130/- యెత్తుగల బంగారపు వస్తువులు తాకట్టుపెట్టియున్నాడు సదరుబాకీకపువులు హామీ చాలదనినీ వస్తువులు విక్రయించి బాకీక్రింద జమకట్టుకొని మిగిలిన బాకీకిదావాచేయుటకు నోటీసు యిచ్చియుండగా ఆనోటీసు పుచ్చుకొనియుండలేదు. సదరువస్తువులు కాకినాడలో 15-6-27 వ తేదీన 4 గంటలకు సత్రాజీ కేసరియ్యల హామీకారి ఆఫీసువద్ద విక్రయించి బాకీకి జమకట్టుకొని మిగిలిన బాకీకి దావాచేయవలెను. ఈ సంగతి యీ పత్రికలో ప్రచురము మూలముగా ఆయనకు తెలియజేయబడుచున్నది. ఇట్లు శ్రేమ సత్రాజీ కేసరియ్యలు.

చేదారంలేదు, కూలితక్కువ అను డాబు ప్రకటనలను చూచి

1842 మోసపోతుడు! (1)

మా కాతాదారులు యింగులు మోసపోకుండుటకై ఈదినను తెలుపబడిన విలాసమునకే రావలెను. మానెడ్ల నూతన మోస్తరుల బంగారు, చెండినగలు, ప్రవ్య రాగములు కెంపులుచేర్చి తయారుచేయబడిన నగలు మొదలగునవి సిద్ధముగానున్నవి. హాజరులో లేనివి సకాలమున సంగారుచేసి యివ్వబడును. సువరంబంగారమునకు సీమ వెండికి పూచించిచ్చెదము. ఇదివరగా హాజరైతేము చేసినవారిని నడిగిన తెలియును.

ముఖ్య గమనింపు:—బయటిప్రాయంనుండు వర్తకులకు వెండిగన్నెలు, తల్పలు, కాగిలీలుగులు, ఇతరనామానులు ప్రత్యేక ధర ప్రకారము సరఫరా చేయబడును. పూర్తి వివరములకు ఈదినను విలాసమునకు వ్రాయుడు.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ,

“తంజివిలాసము:—ఉమ్మడిరామో” నగలవర్తకులు, 25 చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

తంజివిలాసము:—ఉమ్మడిరామో

నీ కాలమును, ఆదాయమును, ఆదగు యమును భీమాచేసికొనుము

డాక్టరు ఐ. యం. న్యూలీక్ యం. ఏ. యం. డి. బి. యల్ గారి ఇక్ మిక్ కుక్కరుతో ప్రతి దినము నీ ఆహారమును వండుబలెన.

ఉపయోగించుట సులభము. ప్రగాణమునకు సోద్యము. పరస్పరప్రేమనది, ఆరోగ్య కరమైనదియు. ఇప్పటికే 8 లక్షలకుపైను ప్రయోగములో నున్నది.

మధుల్ వ్యాపారులకు ప్రత్యేకధరలు. నా 4 నెంబరు చిత్రముల కేటలాగునకు వ్రాయుడు. 3520

టెలిఫోన్ బి. బి. 859

ఇక్ మిక్ కుక్కరు కో,

టెలిగ్రాము “ఇక్ మిక్ కుక్కరు” కలకత్తా.

29 కాలేజీస్ట్రీ, కలకత్తా.

తంజివిలాసము:—ఉమ్మడిరామో

రిజర్వు బాంకిబిల్లు

భారతవర్షకుల ఆక్షేపణలు

బొంబాయి, మే 27:—బొంబాయిలో బంగారు పరిమాణము రిజర్వుబాంకి బిల్లు విషయమై ప్రతిపక్షాభిప్రాయము తీవ్రముగ ప్రబలుచున్నది. ప్రైవేటు పేరహోల్డరులతో రిజర్వుబాంకిని స్థాపించుట పరికరాదనియు, స్టేటు బాంకిగ రిజర్వు బాంకివీర్వడవలయునని బొంబాయియందలి గొప్పవర్షకులు అభిప్రాయపడుచున్నారు. ఆస్ట్రేలియా యందలి రిజర్వు బాంకి ప్రభుత్వమువారిది. బాంకి లాభములు ప్రభుత్వపు బొంబాయి సముచేరుచున్నవి. ఇంపీరియల్ బాంకివారికి ప్రత్యేక సౌకర్యము లొసగట పరికరాదని అందఱు అభిప్రాయము తెలుపుచున్నారు. ఇతర బాంకిల ఆభేద్యునికి భేదముకలుగును. కావున బిల్లుపై చర్చ వరకొంతకాలమువరకు ఆపుదలచేయవలయుననియు, ఆర్థిక విషయములందు నిపుణులైనవారిని ప్రజావిశ్వాసమునకు పాత్రులైనవారిని ఉపసంఘముగ నియమించి వారి అన్ని విషయములను పరిశీలించిపిమ్మట భారతపు పరిస్థితులకు అనుగుణ్యముగ రిజర్వుబాంకి బిల్లును తయారుచేయవలయుననియు బొంబాయి వర్షకులు కోరుచున్నారు.

ఎక్స్‌చేంజి బాంకిల ఆక్షేపణలు

ఇండియా ఆస్ట్రేలియా నైసా చార్టర్డ్ బాంకివారు, నేషనల్ బాంకివారు, మర్చంటైలు బాంకివారు, ఈస్టర్న్ బాంకివారు, పి. అండు & బాంకివారు రిజర్వుబాంకి బిల్లును ఆక్షేపించుచు ఒకలేఖను ప్రభుత్వమువారికి పంపియున్నారు. రిజర్వుబాంకి కేవలము సెంట్రల్ బాంకిగ నుండవలయుననియు రిజర్వుబాంకి పరిపాలనావిషయములందు ఇంపీరియల్ బాంకివారికి ప్రత్యేక సౌకర్యము లివ్వకూడదనియు, వీరు కోరుచున్నారు. ఇంతేకాక ఇతర బాంకిల వ్యాపారమును తగ్గించుటకై రిజర్వు బాంకివారు పోటీచేయకూడదనియు వీరు కోరుచున్నారు.

భారతదేశపు బాంకిల ఆక్షేపణలు

సెంట్రల్ బాంకి ఆఫ్ ఇండియా, అలహాబాదు బాంకి, పంజాబు నేషనల్ బాంకి, మద్రాసునందలి ఇండియన్ బాంకి వారు ఈ క్రింది ఆక్షేపణలను ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి పంపిరి

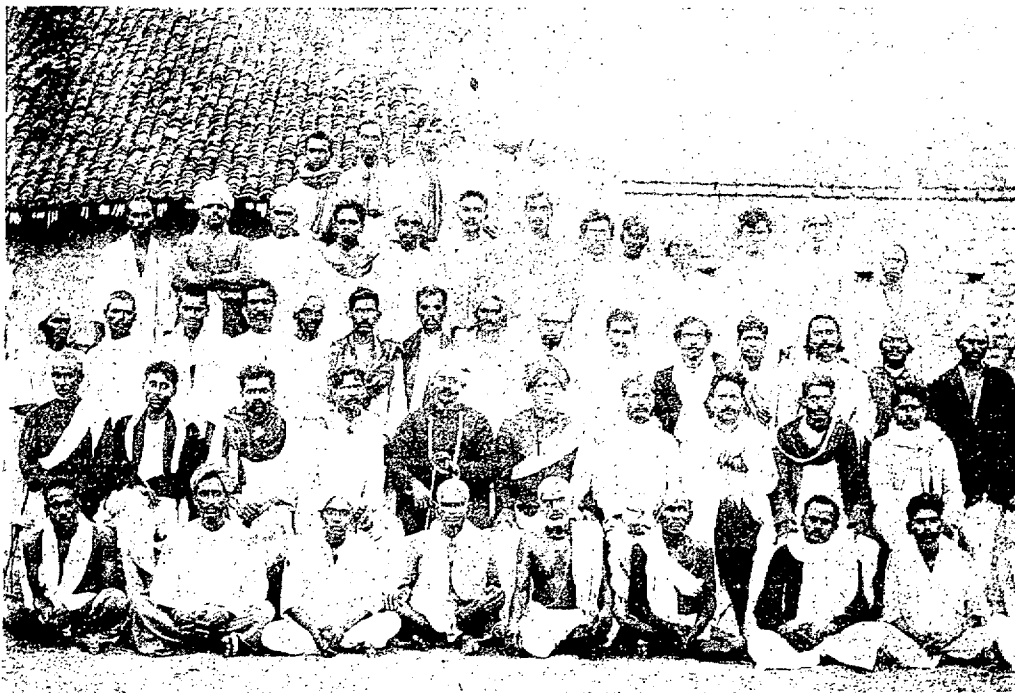
బాయింట్లు పైను పద్ధతులపై రిజర్వుబాంకిని వీర్వరపకూడదు. కరెన్సీ న్యవహారములను జరుపుటకును, క్రెడిటు విషయములను ప్రత్యేకముగ ఒక బాంకియందుట అవసరము. రిజర్వుబాంకి రీ పనులు చేయవచ్చునుగాని లాభము సంపాదించవలయునను దృష్టి వారికన్న భారతీయులచే స్థాపించబడిన బాంకిలను సప్రముకలుగును. ఆమెరికాయందలి ఫెడరల్ బాంకి వలె కాక ఇంగ్లాండునందలి రిజర్వు బాంకివలె ఈ బాంకి యుండవలెను. రిజర్వు బాంకి డైరెక్టరులలో కనీసము మువ్వురు మెమ్బర్లు బాంకిల ప్రతినిధులుగ నుండవలెను. ఇంపీరియల్ బాంకి వారికి ప్రత్యేక సౌకర్యములుండకూడదు బాంకిల బాంకిగ రిజర్వు బాంకియుండవలెను అంతేకాని సామాన్య న్యవహారములను రిజర్వుబాంకివారు జరుపకూడదు రిజర్వుబాంకి డైరెక్టరులు బోర్డునందు ఈక్రిందివారు సభ్యులుగ నుండవలెను. (1) రిజర్వు బాంకి గవర్నరు (2) ఇండియా ప్రభుత్వపు ఆర్థిక శాఖ ప్రతినిధి, బొంబాయి కలకత్తా మద్రాసు భారత ఆంగ్లేయ ఎర్త్ సంఘముల ఒక్కొక్కదానికి ఒక్కొక్క ప్రతినిధి (4) వ్యాపార పారిశ్రామిక న్యవసాయక సంస్థల ప్రతినిధుల మువ్వురు గవర్నరు జేసరలు గారిచే నియమింపబడినవలెను (5) మెమ్బర్లు బాంకిల ప్రతినిధులు మువ్వురు, (6) పేరహోల్డరు ప్రతినిధియు కరు (ఫ్రీ ప్రెసు.)

బిబల్పూరు ఆర్యసమాజము

వార్షికోత్సవమునకు 3000 ప్రేక్షకులు

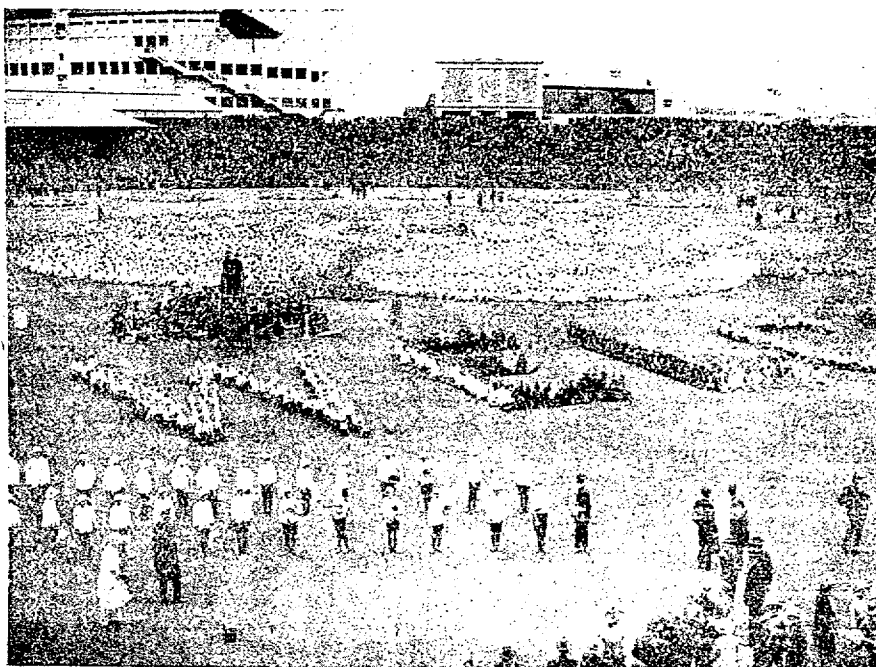
5 క్రైస్తవులు, 1 పరాను, హిందువులగుట

బిబల్పూరు, మే 27:—బిబల్పూరు ఆర్యసమాజము 43 వ వార్షికోత్సవము 22, 23 తేదీలందు అత్యంతోత్సాహముతో జరిగెను. నగరసంకీర్తనలు భజనలు శాంతముగ జరిగినవి. ప్రతి ఉదయము హిందువులు, పాపాన్యుదీయులు, క్రైస్తవు లడిగిన ప్రశ్నలకు ఉపదేశకులు సంతుష్టికరముగ ప్రత్యుత్తరము లొసంగిరి. పండితులు రామచంద్రగారు (డిప్టీ) ధర్మభిక్షు (అల్ఫీ) అయోధ్యవాడు (ధనపూరు) ఉపన్యాసములొసంగిరి. 5 గురు క్రైస్తవులు, 1 పరాను హిందూమతమును స్వీకరించిరి. సుమారు 3000 మంది ప్రతిదినము సభకు వచ్చిరి. (ఫ్రీ ప్రెసు.)

13వ- ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ విశ్వ బ్రాహ్మణ మహాసభ

గోదావరిజిల్లా పెనుగొండ గ్రామమున 7-5-27 తేదీన జరిగెను. వడ్డిపాటి నిరంజనశాస్త్రిగారును, అధ్యక్షులగు కానూరు గురమూర్తిగారు పుష్పమాలాలకృతలై మధ్యకూర్చున్నారు.

సార్యభౌమగుమారుడు-ఆస్ట్రేలియా స్వాగతము

యార్కు రాకుమారుడును భార్యయు, ఆస్ట్రేలియా పోయినపుడు సిడ్నీ నగరమునందు బాలురను గులాబిపూవు ఆకారమున కూర్చుండబెట్టి చుట్టు "వెల్కము" (స్వాగతము) అను అక్షరములను బాలురతోనే అమర్చిరి.

బాలురతోనమర్చిన గులాబిపూవు మధ్యకు బోయి ఆతిథులు నిలచియున్నారు. యార్కువంశము యొక్క విజయచిహ్నము తెల్లగులాబిపూవు. అందుచే పూవు అమర్చబడెను.

(సెంట్రల్ న్యూస్)

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

(30-5-27)

నీమజుల్లి దినుసులు

ఇరువది గజములు పీస్ ధరలు రు. అ. పై
కారికొమ్మలు—22 X 22 ముంగిసమార్కు (బి) 8-6-0
సరాసరిరకము 7-6-0
కారికొమ్మలు—22 X 22 "మోటారు సైకిలు" (బి) రు 7-14-0
సరాసరిరకము(20 X 20) రు 6-14-0
కారికొమ్మలు—22 X 22 వేరురకములు (బి) రు 8-0-0
సరాసరిరకములు రు 7-0-0
తెలుపు ముల్లు—1708 (సెట్) రు 12-0-0 గ్లాస్ 9000
(సెట్) రు 12-4-0; 1702 రు 10-3-0 ఎల్. ఎల్.
73, 8-0-0 ఇ. సి. 73 రు 8-2-0; 88/888 రు 13-0-0;
8973 రు 7-14-0; 380 రు 8-2-0 Z. Z. రు 8; Z.
73 రు 10-8; జి. జి. 73 రు 7-8; 7663 రు 7-12;
78073 రు 7-14; జి. ఎ. 33 రు 6-14-0.
తెలుపు వర్మింగ్స్—H.K. 62 రు 16-4; C. 40000
రు 22-0; బి. బి. బి. రు 15-4-0.
టివ్లొస్సు 100,000—గజము 1-కి రు 0-9-8;

నూలు

40 నెంబరు సీమ (5 పా కట్టులు)—ట్రాక్రి రు 5-4-0
చలువ (కొంగ) రు 6-14-0; చలువ ("విటిక్యెట్") రు 6-4-0;
చలువ (నాగకన్యక) రు 6-8-0. చలువ(గుప్తి) రు 6-9-0; చలువ
(గద్దజండా) పచ్చగుర్రము (ఎర్ర) రు 8-5; పడవ
(ఎర్ర) రు 7-6; నూలువ్యాపారి రు 7-0; పచ్చపాము రు 7-12.
40 జపాన్ (పదిపానుకట్టు) నత్తత్రము రు 10-6-6;
60 సీమ (5 పానుకట్టులు)—అడకతైర రు 15-4, నెమలి
రు 15-14; "డంబుల్ సున్" (ఎర్ర) 15-8-0 రాట్టము (ఎర్ర) రు
14-12; కలసము (ఎర్ర) రు 12-0; తెలుపు (మధురపట్టాము)
రు 10-12; ఎరుదుకారము రు 8-3-6; గడ్డిబండి—రు 8-4-0 ఎద్దు
గడియారము రు 8-1-0; సెన్సెట్ 7-14-0.

60 నెంబరు జపాన్ (10 పానుకట్టులు) నీలంచేప రు
15-14-0; లోహములు "బాదవధరలు"—
ఇత్తడిరేకులు—(డిట్ మేక్) రు 237 (క్యూసియర్)
రు 235; రాగిరేకు రు 257, 258.

సిమెంట్ పీపా వెల:—

గోన్ హేమ్ ("చెయ్యి") రు 11-2; జర్మన్ "సె."
రు 9-8-0 జర్మన్ "లేడి" రు 9-10.

చక్కెర మూటయొక్క ధర—

జావా "రెడ్" రు 31-5-0. జావా రు 31-4. జావా
రు 31-4-0.

వేరు సెనగనూనె

"ఇంగ్లీషు వాడుకగల"—గామగ రు 127, "ప్రెస్"
రు 122;

ఆముదము

(మిల్ డెలివరీ) రు 117.

పదును వేసినతొలు రతి 1-కి ధరలు

అవుతోలు (7½ లు 8) "అవ్ కంట్రిస్" రు 0-15-0; 0-15-6
" (8½ లు 9) " " రు 0-14-0 లు 0-15-9
" (తేలిక) " " రు 1-1-3 లు 1-1-9
" (8½ లు 9) బెంగళూర్ రు 0-15-3 లు 1-0-0
" (7 లు 7½) " " రు 1-0-3 లు 1-0-9
" (తేలిక) " " రు 1-2-0 లు 1-2-9
" (8 లు 8½) బెజవాన్ రు 0-15-0 లు 0-15-6
" (6½ లు 7) " " రు 1-0-0 లు 1-0-3
" (7లు7½) విజయనగరము రు 0-15-8 లు 1-0-3
" (6½ లు 6½) " " రు 1-0-6 లు 1-0-7
" (7 లు 7½) వీలూరు రు 1-0-0 లు 1-0-6
" (6 లు 6½) " " రు 1-0-9 లు 1-1-0
గేదెతోలు రు 0-10-3 లు 0-10-3
గేదెమూడతోలు రు 0-10-3 లు 1-0-0
అవుమాడతోలు రు 1-13-0 లు 2-0-0
పదును చేసిన మేకడి రు 2-9-0 లు 2-12-0
పదును చేసిన గొర్రెడి రు 2-6-0 లు 2-8-6

నోటీసు

అనంతపురం జిల్లా జడ్జికోర్టులో

ఓ. పి. నెం 10/27 రు

వాది:—డి. హనుమెండ్రి.
ప్రతివాదులు:—తమ్మిరెడ్డి వగైరా.
గుర్తితాళాకా మామదూరు గ్రామం నారాయణరెడ్డి
8-3-27 చనిపోయినాడు. అతని కుమారుడు వెంకట్రెడ్డి మై
నరు అయినందున, సదగి మైనరు చరసి రాస్తులకు తనను గాఢ
యోగ నయమింపవలెనని సదగి ఓ. పి 10/27లోని వాది,
వ్యాజ్యం దాఖల్ చేసియున్నాడు. ఇందుకు ఆక్షేపణలున్నయె
డల, 22-6-27 తేదీ అనంతపురం, జిల్లా కోర్టులో ఖద్దునగాని
ప్రీడరుద్వారాగాని హాజరయి తెల్పుకోవచ్చును.

3742 వి. రామచంద్రారావు
వాది ప్రీడరు.

దిమద్రాసు అండు సదరక్ మరాటా

రైల్వే కంపెనీ, లిమిటెడ్
(ఇంగ్లాండులో ఇన్ కార్పొరేటు చేయబడినది.)

నోటీసు

1927 సంవత్సరం జూన్ నెల మొదటి తేదీని అటుపైని
33-34 మిరాజా - బెల్గాం మిక్సెడ్డు ట్రేయిసులు, లోండా
వరకును గూడ యీ దిగువను వివరించబడిన వేళల ప్రకారము
నడుచుచుండును:

Table with 4 columns: 33 నెంబరు, మిక్సెడ్డు, గం.ని, లోండా, 34 నెంబరు, మిక్సెడ్డు, గం.ని, లోండా. Rows include various goods like పోక, రాక, ఖానాపూరు, షాక, దేనూరు, బెల్గాము.

ఈ ట్రేయిసులో మిరాజా లో 11-12 పూనా
మిరాజా ప్యాసంజరు ట్రేయిసుల కందిచ్చును. అందువలన
పూనానుండి లోండాకు సరాసరిగా ప్రయాణము చేయ
వీలగును. 3735

విద్యార్థులకు పైవెండు

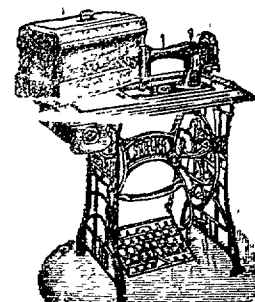
రామమోహన ఆయుర్వేద

కళాశాల-బెజవాడ 3722

అఖిలభారత ఆయుర్వేద వైద్య మహామండలివారి
ఆచార్య, విశారద, బి.ఎ. పరీక్షకులను, ఆంధ్రాయుర్వేద వైద్య
మండలివారి వైద్యవిద్యా పరీక్షకును శిక్షణ మొనగబడును.

1. వల్లూరు నూర్యనారాయణరావుగారి స్వయంపెండు
సంలి నకు రు 100 చొ॥ రు 800 లు. 2. బొడ్డపాటి వెంక
టప్పయ్యగారి స్వయంపెండు సంలి నకు రు 100 ల చొ॥ పున
రు 300 లు. వీట విద్యార్థులకు తగుసహాయము చేయబడును.
తీతములు లేవు. కోరువారికి శిలబస్సు పంపబడును.
కళాశాల జూలయి 1వ తేదీన తెరువబడును. చేరగోడు
నిద్యార్థులు జూన్ 20వ తేదీ లోపల కార్యదర్శిగారి పేరి పత్ర
ఖాస్తులు పంపుకొనవలయును.

ప్రీపరు కుట్టు మిషనులు రొఖధర 120/-

ఇవి జర్మనీయందు తయారు
చేయబడినవి. విశేషకాలము వర
మృతులేకుండా పనిచేయుగలవు.
ప్రతిపట్టామందును యేజంట్లు కా
వలెను. 3401
సి. హెచ్. శోభనాచలం
అండ్ సన్స్ చిలకలపూడి పోస్టు
మచిలీపట్నం. రేకులమిషనులు,
కూడ మేము అమ్ముచున్నాము.

ప్రైమరీ విద్య

[శనివారపు సుబ్బారావు గారు]

హిందూదేశపు జనాభా గత జనాభాప్రకారం రమా
రమి 32 కోట్లుగలదు. అందు 5 వత్సరములలోపు వయస్సు
వారు 4 కోట్లున్న 5 లగాయిత 10 వత్సరముల వరకు 4కోట్లు
70 లక్షలు గలరు. అనగా యీవయస్సు గలవారు తప్పక
బడికపోయి చదువుకొనేవారన్నమాట. ఈ వయస్సున చది
వేది ప్రైమరీ చదువే. 10 వత్సరములగాయిత 15 వరకు గతి
గినవారు 3 కోట్లు 70 లక్షలు మందిగలరు. వీరు తప్పక శకం
డరీ ఎడ్యుకేషను చదువుకునే యీదు గలవారు. వెరసి యీ
బాలరసంఖ్య 12 కోట్లు 41 లక్షలమంది గలరు. ఇట్టి సిథిలో
ప్రైమరీ చదువుటకు అర్హులైన 4 కోట్లు 70 లక్షలలో 60 లక్ష
లమందే చదువుకొనుచున్నారు. మిగిలిన 4 కోట్లు 10 లక్షల
మందికి చదువులేక అటూలనే యుండిరి. యీ రీతిగ మనదేశ
ములో నవనాగరికులమని చెప్పకొను మనలకు పరిపాలించు (బ్రి
టిషు)ప్రభుత్వమువారిచర్యలులున్నది వారిదేశములోమాతా
మన్న 1920 వత్సరపు జనాభాప్రకారమున్న బాలరసంఖ్య
లో 100 కి 87 గురు బాలురు ప్రైమరీవిద్యను చదువుచున్న
టులయున్నది. మనహిందూదేశములో 1921 సం॥ రం జనాభా
లెక్కల ప్రకారము బాలర సంఖ్యలో 100 కి 12 గురే చదు
వుచున్నటుల యున్నది. దీనినిబట్టి జాన్తేమనయెడల మనలను
పరిపాలించే ఆంగ్లేయులకెంతశ్రద్ధగలదో చదువరులుగ్రహింతుర
గాక!

ఇకను నెకండరీ ఎడ్యుకేషనుసంగతి ఆలోచింతము. నె
కండరీ ఎడ్యుకేషను అనగా మాధ్యమపాఠశాలలు. మనలను ప
రిపాలించే ప్రభువులు తెల్ల వారగుటచే వారిభాషను మనమా
యీ మాధ్యమపాఠశాలలో నేర్పుకోవలసి ఎప్పుచున్నది.
ఈ విద్యను చదువుటకు 10 వత్సరముల లగాయిత 15 వరకు
ప్రాయముగలిగినవారుందురు. ఇట్టివారు 1921 జనాభా లె
క్క ప్రకారము 3 కోట్లు 70 లక్షలు గలరు. యిందులో 1
కోటి 60 లక్షలమంది నెకండరీ ఎడ్యుకేషనును చదువుచున్నా
రు. మిగిలిన 2 కోట్లు 10 లక్షల మందికి చదువులేదన్నమాట
నెకండరీ ఎడ్యుకేషను చదువుకోవలంటే గ్రామాలలోనున్న
బాలరకు ఈవిద్యలున్న చోట్లకు పంపవలెను. ఈ విద్యలుండే
చోట్లు జిల్లానంతటికి ఏనాలుగైదుచోట్లలో నంటూవుండును.
అట్టిచోట్లకు కుర్రవాళ్లను పంపితే భోజనము పూటకాళ్లయింబ
తప్పదు. బాలరకు చిన్నవయస్సులోనే స్వాతంత్ర్యము హె
చ్చును. ఈ స్వాతంత్ర్యము అనేక చెడునడతలకు లోనగును.
తిండి సరిగాలేకపోవుటవల్ల నున్న నడతసరిగాలేక వుటవల్లను
న్న యిట్టిబాలర శారీరముబలములేక కృశించుచుండును.
అనేకరోగపీడితులై బలహీనులగుచున్నారు ఇంకెలకు తోడు
విద్య పరభాష. అది కొంత మేధస్సును పొడుచేయును. యీ
రీతిగ యీ మాధ్యమికవిద్యగతి యున్నది.

ఇక కళాశాలవిద్యయొక్క సంఖ్య నామమాత్రముందునని పై
నెకండరీవిద్య చదువుసంఖ్యనుబట్టియే చెప్పవచ్చును.
దేశము ఔన్నత్యసిథిలోనికి రావలెనంటే ముందుగా
ప్రైమరీవిద్యను సంస్కరించవలెను. ఇట్టిదానికి తగు శ్రద్ధను వే
శియులు వహించవలెను. ప్రస్తుతము ప్రైమరీవిద్య ఎందుకు పని
కిరాదని చెప్పవచ్చును. ఈ విద్యగరపు ఉపాధ్యాయులకా ఏ
మియురాదని చెప్పినందులకు పాఠకులు మన్నింతురగాక! ప్రై
మరీ ప్యాసు అయినవారె ఎక్కువగా ప్రైమరీవిద్యకు గురువులు
గా నుండెదరు. ఇదియే గొప్పపొరబాటు. ఇప్పటిదేశశక్తి
నిబట్టి అధమును మిడితనూలునందు ఉత్తీర్ణులైనవారినిన్ని
ప్రైమరీపాఠశాలకు హెడ్మాస్టరు తప్పక శకండరీవిద్యలోనున్న
ర్థులైన వారినిన్ని నియమించుట అగత్యవశ్యమన్నది. ఇ
వారు యిప్పుడు దొరకుటకూడ బహుములువుగానే యున్నది.
విప్లవంతవరకు దానిని ఆచరణలోనుంచుటకు శ్రద్ధను వహింతుర
గాక!

శాసనసభలు-లోకల్ బోర్డుల కర్తవ్యము

కాంగ్రెసు శాసనసభలోనికిన్ని లోకల్ బోర్డుల
లోనికిన్ని వారీసభ్యులును పంపుచున్నది. కాంగ్రెసువారు జా
తీయపాఠశాలలను నెలకొల్పు చున్నారు. జాతీయవిద్య ఎటు
లుండవలెనో చెప్పుచున్నారు. కావున అట్టి విద్యావిధానమును
ప్రైమరీ విద్యకు నొకదానిని తయారుచేసి శాసనసభలలో ప్ర
వేశపెట్టు ప్రైమరీవిద్యనున్న యిండుకొరకు నియమించుటకు
జిల్లా ఎడ్యుకేషను కౌన్సిళ్లను సరియగుసిథిలోనికి తెచ్చు
టకు పాటుబడుదురు గాక!

ప్రైమరీవిద్యలేనిదే శిశుమరణములు రోగములు అవి
వేకము తగ్గదు. సరియగు ప్రైమరీవిద్యయున్నయెడల త్వరలోనే
రాజకీయ జ్ఞానాభివృద్ధి జాతీయభివృద్ధి సాంఘికాభివృద్ధియు
గలుగును. వీటితోపాటే ఆర్థికముగతప్పక దేశము పూర్వపు
ఔన్నత్యమునకు కూడ రాగలదు.

జపాను : పాశ్చాత్యులు

జపానువిగయమై పాశ్చాత్యులెటుల తలంచుచున్నారో, సెంటు నిహారుసింగుగారి మాసపు "ఇండియా రివ్యూ" పత్రికలో వివరించెడి. తూర్పు ప్రపంచమునకు రాజ్యముచేయుచున్న పాశ్చాత్యులందఱును జపాను గాంచి భీతి జెందుచు, ద్వేష భావము జూపుచున్నట్లు, నిహారుసింగుగారు కనుగొనిరి. భయకారణమేమి? పాశ్చాత్యులకన్న సధికముగ ఆసియాలో నెక్కువ ఎలుకుబడిని సంపాదించవలయునను దురాశ జపానుకు గలదట. ఇందు నిజమొకయున్నను, పాశ్చాత్యజాతుల వారీ బయము నాధారముజేసికొని, తూర్పు దేశములకు స్వాతంత్ర్య మీయకుండు నిరాకరించుచున్నారు. ఫిలిప్పైను దీవులలో జపాను యుద్ధవముగూర్చి అనుదినమును చుట్టించుచు నేయుదురట. ఫిలిప్పైను దీవులు అమెరికా విడిచిన మరుదినమే జపాను ప్రవేశించునని, అమెరికనులు భయపెట్టుచున్నారు. ఫిలిప్పైనులకు వాగ్దానముజేసిన స్వేచ్ఛనొసగకుండుటకు, అమెరికావారికి చక్కని సందుదొరికినది. కాని ఫిలిప్పైను ప్రజలు మాత్రము అమెరికనుల కథలు, పుక్కిటిపురాణము లని చెలుపుచున్నారు. తమకు స్వాతంత్ర్య మొసగకుండుటకై యిట్టి కల్లలను అమెరికావారు వ్యాపింపజేయుచున్నట్లుల ఘటించుచున్నారు. ఫిలిప్పైనుదీవులలో సిరమగు ప్రభుత్వ మేర్పడగనే, తాము లేచిపోయెదమని, అమెరికా కాంగ్రెసువారు 1916 సంవత్సరమున వాగ్దానముజేసిరి. సిరమగు ప్రభుత్వ మేర్పడి చాల కాలమయినది. అయినను, జపాను యుద్ధ వమున ఝగ బెట్టి, నేటి అమెరికా ప్రభుత్వమువారు "స్థిరభవ" యను నటుల పురాననము వైమోచి కూర్చొని యున్నారు.

నిహారు సింగుగారితో ముచ్చటించిన ఫిలిప్పైను లింగరను జపాను యుద్ధవ భీతిని నిరాకరించిరి. ఇట్టి యుద్ధవ మేర్పడినను తమగృహములను తాము కాపాడుకొనగలమని, ఫిలిప్పైనులు చెలుపుచున్నారు. ఇటులనే జచ్చి తూర్పు ఇండిను దీవులందును జపానువట్ల ద్వేషము ప్రబలియున్నదట. అమెరికనుల వచ్చివారలవలె బ్రటిషువారు మాత్రము తమకుగల అనుమానములను బహిరంగముగచెలుపుటలేదు. ఐనను లోలోపల సందియము గలదట. చివరలో బ్రటిషువారికి జపాను మనస్ఫూర్తిగ శోక్షకకుడుటచే అనుమానములు ప్రబలుచున్నవి. జపాను వ్యవస్థమును బ్రటిషువారు ఖండించుచున్నారు. పాశ్చాత్యులు తమకుగల జపానుగూడ చీనాను గుండించుటకు సంకల్పించుచును. నేడట్టి ఆతురము గనుపించెద. ఆసియాఖండపు సర్వాధిపతియను జపా

ను గోరుచున్నది. తానుసయితము తూర్పు ప్రపంచమునకు జెందియున్నట్లు గుర్తించుచున్నది. జపాను దృక్పథమునందు గలిగిన మార్పు ఆసియా సంతను స్వాధీనపరచుకొనుటకుని తలంపజాలము. పాశ్చాత్య నాగరిక వ్యామోహమున బడి ప్రాచ్య సాంప్రదాయములను విడనాడి జపాను చాలకాలము మొగెను. కాని పాశ్చాత్యులు జపానువట్ల నిజసానుభూతి జూపరయిరి. ఆస్ట్రేలియా మున్నగు బ్రిటీషు అధిపతేక రాజ్యములలో జపాను దేశీయులను సయితము అస్పృశ్యులగ పరిగణించిరి. రివీన్ ప్రవాళవాసులు మున్నగు భారతీయ ప్రముఖులను దేశములు జపానుకు స్వస్వహూషమును గోచరింపజేసెను. ప్రాచ్యనాగరికమునను శాశ్వతోపయోగముగను నీజములగలవని, జపాను గ్రహింపజొచ్చుచు. అందుచే ప్రమక్రమముగ, తాను తొడిగిన పాశ్చాత్యపు అంగీకరము జపాను విడచుచున్నది. తన సహజ వేషమును తాను ధరించుచున్నది. ఇయ్యది అసియా ఖండమునకు శుభచిహ్నము.

సిగ రెట్టులు: చుట్టలు

ఇటీవల సింగ్లండులో జరిగిన పొగాకు కాంగ్రెసునభ్యంతో చుట్టలవాడుక నానాటికి తగ్గుచున్నదనియు సిగ రెట్టులవాడుక అధికముగ చున్నదనియు సూచించబడెను. ఇకముందు చుట్టకొరకై ప్రచారము జరిగినను ప్రయోజనములేదని ఈవారముందిన లండను ప్రైముత్రిక పగచు చున్నది. కారణమేమి? చుట్టకన్న సిగ రెట్టుధర చౌకయగుట యొకకారణము. వేరొకకారణ మొకటికలదని ప్రైముత్రిక వ్రాయుచున్నది. కేవలము అడ్వర్టైజ్మెంటు మాత్రమే సిగ రెట్టు ప్రాచుర్యము బడయలేదట. ప్రైముత్రిక సూచించిన కారణము నిట వివరించెదము.

"సిగ రెట్టువాడుక హెచ్చగుటకును చుట్టవాడుక తగ్గుటకును సాంఘిక సంబంధముగ కారణము వేరుగలదు. దానిసంతవర కెవరను ఉదాహరింపలేదు. ఇదివరకు పురుషు లెన్నడును స్త్రీల ఎదుట చుట్టగాల్చి ఎరగరు. ఈ కాలమున స్త్రీలు వాణ్యులవలె వారే పొగ బీల్చుచున్నారు. స్త్రీలున్నచోట పొగ త్రాగుట కేరమని, పూర్వ కాలమున భావించుచుండిరి. ఈకాలమున, స్త్రీలు లేనిచోట పొగ బీల్చుట అగును. పూర్వకాలమున, స్త్రీలు చుట్టిన నేవియో ఎరుగరు. గాలి లేని గదులలో మరునాడు ఉదయమువరకుగూడ చుట్టకంపు వ్యాపించినచో స్త్రీలు దాని నేవగించుకొనుచుండిరి. ఇప్పుడు పొగ బీల్చుట స్త్రీపురుషుల కిగవరకును ఆచారమయినది. విశ్వగన్యలు వెంట్రుకల నంటుకొను ననుభూతి కనకాశము లేదు. స్త్రీల కంకటి వెంట్రుకలే లేవు. అయినను ఇప్పటికిని దగ్గరలోచుట్ట కంపుమాత్రము స్త్రీలకు పసికొనుచున్నది. అందుచేత, చుట్టకాలెడ్డి పురుషులు గూడ సిగ రెట్టునే కాల్చుచున్నారు. చుట్టనలె సిగ రెట్టు కమ్మగ లేకున్నను, స్త్రీయనుగామును సంపాదించుట కిది సాధనమగును."

లండను ప్రైముత్రిక కనుగొనిన కారణమును పొగాకు వర్తకు ధైర్యవరకు అంగీకరించెదరో చూడవలయును. స్త్రీలకొరకు పురుషులు చుట్టలను

మాని సిగ రెట్టులను త్రాగుట నిజమగుచో, యీ యభ్యాసము చిరకాలముండునా, యని యోచింపవచ్చును. కొంతకాలము స్త్రీలు సిగ రెట్టులతో సంతృప్తి జెందినను, కాలముగడుచు కొలదియు వారి కిది చాలక బోవచ్చును. వారు గూడ చుట్టలను చేపట్టవచ్చును. ఒక దురభ్యాస మింకొక దురభ్యాసమున కీకవకుండునా? చుట్టల కన్నను, సిగ రెట్టులు తక్కువ హానికరమని ఎంచవీలులేదు. స్త్రీలు పురుషులతో నన్నివిధముల సమానులు గాగోరుచున్నపుడు, చుట్టల విషయమున గూడ ముందంజవేయక మానరు. అందుచే చుట్టల వర్తకులు దిగులుజేద నక్కరలేదు. చుట్టలును సిగ రెట్టులును గూడ స్త్రీ పురుషులచే ఆదరింపబడగలవు. సిగ రెట్టు కంపు కలవాటు పడిన స్త్రీలు, చుట్టకంపుకూడ త్వరలో నలవాటుపడక మానరు. లండను ప్రైముత్రిక మున్నగు పత్రికలు, బర్కెట్ హెడ్డు ప్రభువు మున్నగు మంత్రిపుంగవులును, పొగాకు కాంగ్రెసుమహాసభను ఆదరించి వారికి అమూల్యమగు సలహాల నొసగుచున్నపుడు, చుట్టలుగాని, సిగ రెట్టులుగాని అభివృద్ధిగాంచక పడును? ఇంగ్లండునందలి స్త్రీ పురుషులను కాపాడవలచువారు, పొగాకు నిషేధసభను సమకూర్చి ఈదురభ్యాసమును మాన్పుటకు ప్రచారము నలుపవలయును. పాశ్చాత్యనాగరిక ప్రభావము వలన, హిందూదేశమునగూడ పొగాకుకు పూర్వపు న్యూనత తగ్గినది. చుట్టలుగాని, సిగ రెట్టులుగాని చిన్నవారు మొదలు పెద్దవారు వరకును బహిరంగముగ కాల్చవచ్చును. పొగను ప్రక్కనున్నవారిపై స్వేచ్ఛగ వదలవచ్చును. దీనికి ఆక్షేపణ జెప్పవారు అనాగరికు లనిపించుకొందురను భయముగలదు. అందుచే ఇష్టములేనివారు గూడ మారు మాటాడరు పొగాకుకును, మద్యమునకును సర్వజన పూజ్యత ఏర్పడుచున్నది. అంతు లేని విదేశపు చుట్టలును సిగ రెట్టులును యీదేశమును ముంచి వైచుచున్నవి. ఇంగ్లండులో ఉత్తమ తరగతుల స్త్రీలలో సిగ రెట్టు ఫాషన్ అయిన రీతిని హిందూదేశమునగూడ అగునేమో ఎవరు జెప్పగలరు? ఇట్టి దుర్గతినుండి దేశమును తప్పింపవలయుననిన సాంఘిక సంస్కర్త లీవిషయమై సంతత ప్రచారము గావించి చెడ్డలవాటులను మాన్పవలయును. పాశ్చాత్యదేశములనుండి నేర్పికొన దగిన సద్విషయములు లేకపోలేదు. అవి యలవడకున్నట్లు అక్కడ ప్రబలుచున్న దురాచారములు మాత్రమే త్వరలో హిందూదేశమున గూడ వ్యాపించుట దేశ దురదృష్టముదప్ప వేరుగాదు.

ముసులోనీగారి విజృంభణము

పాశ్చాత్యదేశములకు స్వరీపాలనముతో విసువెత్తినట్లు దోచును. కొన్ని రాజ్యములు సంపూర్ణ నిరంకుశత్వమునకు చోటిచ్చుచున్నవి. ఇవి స్వరీపాలనమువలన ప్రయోజనము లేదని ఎంచెనో లేక స్వరీపాలనమును నిర్వహింపజాలక బోయెనో తెలియకున్నది. ముసులోనీగారు, ఇటలీలో నిరంకుశ పరిపాలనమునకు ఆదర్శ ప్రాయులయిరి. పార్లమెంటుమున్నగు సంస్థను నాశనపెట్టిరి. ప్రజా జన్మ స్వాతంత్ర్యముల నరికట్టిరి. తమ కెదురాడువారికి చోటులేకుండజేసిరి. స్వరీపాలనము సమర్థవంతము

దేశములలో పెక్కుపక్షములుండును. ఇవియన్నియు పార్లమెంటునభ్యంతమ తమ యభిప్రాయములను వెల్లిబుచ్చుచు, వెలుపల ఆందోళన నలుపుచుండును. పరిపాలనాధికారమును సంపాదించుటకు ప్రతిపక్షమును ప్రయత్నించుచుండును. ఇట్లీలో నటుగాక, నోరుగల పక్షమొక్కటే కలదు. అది ఫాసిస్టుపక్షము. ముసులోసిగా రెటు బలికిన నటుల వలెయనుట కీ పక్షము సంసిద్ధముగ నుండును. వేరొకపక్షము పేరు వినుపింపదు వారినోరు అంత కన్నను వినుపింపదు. ముసులోసిగారు వెలుపలివారి విమర్శనము నంతగ సహించరు. ఎవ్వరో రెండుతుల ఇటాలియనులను, ఫాసిస్టుప్రభుత్వమువారు దేశము నుండి వెడలగొట్టినటుల బలికిరట, ఇది యన్యోమనియు, 1927 మంది. మామూలు నేరస్థులను తాము నిర్బంధించితిమనియు, 1941 మంది రాజకీయాందోళన పరులను మందలించితిమనియు, 698 మందిని ద్వీపములకు ప్రవాసమంపితిమనియు, ముసులోసిగారు చెప్పిరి. ఇవి చాలవా? వీరిలో కొందరు తమదేశమును గూడ కోరిరట. అయినను 1932 వ సంవత్సరమువరకు వీరిని తమించుటకు వీలులేదని, ముసులోసిగారు పంతము బట్టిరి. పాశ్చాత్యదేశము లన్నిటిలో జాతీయతగలదనియు, అందుచేతనే వారు స్వపరిపాలనార్హులనియు, హిందూదేశమునం దింకను జాతీయత జనింపలేదనియు, దేశమందుచే స్వపరిపాలనార్హతను గడింపలేదనియు జెప్పట మామూలయినది. ముసులోసిగారిందుకు విరుద్ధముగ వలకుచున్నారు. ఇటాలియను జాతి ఇంకను పుట్టలేదట. పరిపాలనము జేయదగిన వారిష్టానికే ఏర్పడుచున్నారట. అందుచే, తా మొక్కరమే పరిపాలనా భారమునంతను నిర్వహింపవలెనని, ముసులోసిగారు చాటుచున్నారు. వీరు చెప్పినసంగతులువిజయముతో పాశ్చాత్య చరిత్రకారులు వ్రాసిన వ్రాతలన్నియు వట్టి ప్రగల్భములని జెప్పవచ్చును. కాని ఒక్కసంగతి నాలోచింపవలయును. ఇటలీకి ముఖ్యపట్టణమగు రోమునగరము రోమక సామ్రాజ్యమునకంతకును ప్రధాననగరమై విలసిల్లెను. రోమునాగరికము ప్రపంచమునంతను ఆవరించెను. బ్రిటీషునాగరికమున కిది మాతృక యయ్యెను. పిమ్మట గూడ ఐరోపాఖండపు చరిత్రలో రోమునగరము ఎప్పటికప్పుడు ప్రాముఖ్యము బడసెను. అట్టితరి ఇటలీ స్వపరిపాలనా అర్హత గడింపలేదని జెప్పసాహించు వారుందురా? ఉండురని ముసులోసిగారి నుడువులు తెలుపకనే తెలుపుచున్నవి. వారు లేకున్న ఇటలీయేలేదట. వారితోనే ఇటలీ ప్రారంభమయినదట. ప్రాన్న జర్మనీలమధ్య పోరాటము జరుగకుండు ఇటలీ నివారింపవలయునట. అందుచే ఏబదిలక్షల సైన్యమును తుణకాలములో కూర్చుటకు వీలుండునలయునట. నౌకాదళము వృద్ధిగావలయునట ఇక వామువిమానములను సూర్యునిమరుగు పరుచున్నట్టి సిద్ధపరుపవలయునట. 1935 మొదలు అయిన సంవత్సరములలోపల ఇటలీ అగ్రస్థానము నహింపవలయునట. ముసులోసిగారి ప్రతాపక్తులెంత వెగటుగ నున్నను ఈ కాలపువారి కెంత విచ్ఛిన్నముగనున్నను రహస్య మే మూలను కనుపింపదు. విమనునస్సులోని తలంపులను ముసులోసిగా రెట్టి జుకులేక బయ్యారచుదురు. వీరు ఏమనుకుందురో వారు ఏమను కుందురో యని

చెరువరు. ఇతర రాజ్యతంత్రజ్ఞులవలె, వీరు తమమనోభావములను మరుగు పరుపరు. అందుచే మోసపోవుటకు వీలుండుదు. ప్రస్తుతస్థితిలో ఇటలీ ప్రజలెటుల భావించుచున్నను, ముసులోసిగారి విచిత్రపుటా హలను వారు చిరకాలము అభిమానింపరని తలంపవచ్చును. ఇటాలియనుల కయినను భమ త్వరలో తొలగక మానదు.

రంగుభేదము

రంగుభేదము అధినివేత రాజ్యములలోనేగాక గ్రేటుబ్రిటనులోగూడ పాటింపబడుచున్నటుల, వార్తలు చెలుపుచున్నవి. స్కాట్లెండుకు ప్రధాన నగరమగు ఎడింబరో నగరములోకి భారతీయులను ఆఫ్రికా దేశీయులను కొన్ని భోజనగృహములకు రానిచ్చుటలేదు. కొన్ని మందిరములలో ప్రవేశ మొనగుటలేదు. సక్లత్ వాలాగారి విషయమై కామన్వెల్థలో శ్రద్ధించియుండిరి. స్కాటీషు క్రైస్తవ సంఘసభలో డాక్టరు డ్రమ్మండుగారికి వైఖరిని ఖండించిరి బ్రిటీషు జాతికిది అవమానకరమనియు, సామ్రాజ్య స్థిరత్వమున కిది అపాయకరమనియు గూడ జెప్పిరి. ఇటులనే బాధ్యతగల బ్రిటీషు ప్రముఖు లెల్లరును రంగుభేదపు దృష్టిని ఖండించి, దోషకారులను సరియగు మార్గమునకు ద్రిష్టట వివేకము. బ్రిటీషు అధినివేత రాజ్యములలోనిట్టి రంగుభేదము తీవ్రరూపము దాల్చియే యున్నది. ఇంగ్లండు, స్కాట్లెండులలో గూడ ప్రబలుచో, సామ్రాజ్యమున కంతకును వ్యాపించినదని జెప్పవచ్చును. డ్రమ్మండుగారు దెలిపినటుల, తెల్లవారికే యిది ఎక్కుడు హానికరము. సామ్రాజ్యమునకు ప్రబల నష్టదాయకము. అట్టితరి, రంగుభేదమును పాటించెడి బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమునందు నివసించుటకు రంగు జాతులు మనస్ఫూర్తిగ సంగీకరింపజాలవు.

సిక్కుసభ్యులు

గురుద్వారా ఖయిదీలను విడుదల జేయనందుకు, సిక్కు సభ్యులు పంజాబు శాసనసభ నుండియు భారత శాసనసభ నుండియు రాజీనామా నిచ్చిన సంగతిని పాతకు లెల్లరెరుగుదురు. పంజాబు గవర్నరుగారు, స్థానికశాసనసభ్యుల రాజీనామాల సంగీకరించిరి. జూలై 20 వ తేదీ లోపల క్రొత్తసభ్యుల నెన్నికొలవలయును. రాజీనామా నిచ్చిన సభ్యులు మరల అభ్యర్థులుగ నిలచెదరని తెలియుచున్నది. గురుద్వారా ఖయిదీల శ్రేష్ఠ గూర్ఖ ప్రజాభిప్రాయ మెటులున్నదో కనుగొనుటకు, రాబోవు ఎన్నికలక్రమమువచ్చును. ఆత్మ గౌరవముగల సిక్కులందరును, రాజీనామా నిచ్చిన ప్రముఖులనే మరల నెన్నికొందురని భావించెదము. సిక్కుల దేశభక్తి అపారము. వీరిదీక్ష మిక్కుటము. ఇప్పటికయినను పంజాబుప్రభుత్వము వారు సిక్కునిర్బంధితులను విడువకుండుట మిగుల శోచనీయము. ఇట్టిచర్య లవలన పంజాబు ప్రభుత్వ ప్రతిష్ఠ ఇనుమడించుటకు మారుగ మరింత ఊణించుట సహజము. ఆత్మ గౌరవమును నిలుపుకొనుటలో సిక్కులు ఇతర సంఘములవారికి మార్గదర్శకులయిరి. వీరి సంకల్పము నేడు గాకున్న రేపయినను నెరవేరకమానదు.

ఈజిప్టుపీఠి

ఈజిప్టుకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మొనగినటుల జెప్పినను దానిని నిరర్థకము గావించుటకు బ్రిటీషు ప్రముఖులు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఈజిప్టు తనసైన్యమునందు పునర్నిర్మాణము జరుపుటకు యత్నించుచున్నది. కాని ఈజిప్టు సైన్యముపై బ్రిటీషువారు అధికారము చలాయించ వలెననియు సైనికుల ప్రమోషను శిక్షణమున్నగు విషయములు బ్రిటీషు ఇంస్పెక్టరు జనరలుగారి యధీనమం దుండవలయుననియు, లాయడు ప్రభువుగారు చెలుపుచున్నారు. ఈ విషయమై ఎట్టిచర్యయు ఇదివరకు జరిగియుండలేదని ఈజిప్టు మొరలిడుచున్నది. ఈజిప్టురక్షణ బాధ్యత బ్రిటీషువారిపై నుండుటచే, తాను జోక్యము దీసికొనక వీలులేదని, ఇంగ్లండు చాటుచున్నది. తుదకు ఇంగ్లండు కోర్కెయే నెగ్గుననుటకు సందియములేదు. కాని యిరీతిని ఒకచేతితో నిచ్చిన స్వేచ్ఛను వేరొకచేతితో దీసివైచుట ఇంగ్లండుకు పాడియగునా? బ్రిటీషు వాగ్దానములపై నెట్టి నమ్మక మేర్పడును? ఈజిప్టు ప్రశ్న యికనయినను పరిష్కారమగునను నాశకనుపింప కున్నది.

కద్దరునిధి: తాలూకాబోర్డులు

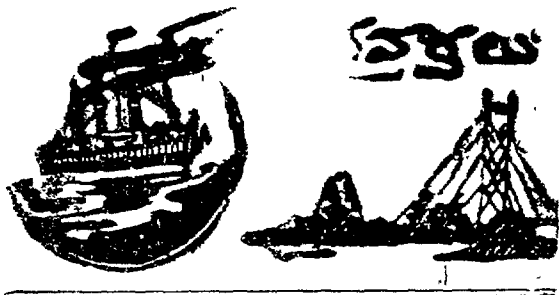
గాంధీమహాత్మునికి విజ్ఞప్తిని సమర్పించుటకై డబ్బు ఖర్చుపెట్టగూడదని, గోబిచెట్టి పాలెంతాలూకాబోర్డువారికి, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు త్తరుపు పంపినటుల యిదివరకు ప్రచురింపబడెను. ఇందుకు కారణము గనుపింపదు. గాంధీ కద్దరు నిధికి తిరువణ్ణామలె తాలూకా బోర్డువారు చందా నొసగగూడదని ప్రభుత్వమువారు శాసించినటుల హిందూ ప్రతికకు దెలిసెను. ఈవార్త నిజమగుచో, స్వతంత్ర మంత్రివర్గమువారుకూడ తాలూకా బోర్డు వారి స్వేచ్ఛను ననవసరముగ నిరోధించుచున్నటుల యా హింపవలసిచ్చును. స్థానిక స్వపరిపాలన సంఘములు ఇట్టి స్వల్పవిషయములలో నయినను విచక్షణా జాపజాలవా? స్థానిక స్వపరిపాలనమున కింకమీద అర్థ మేముండును?

మహాత్ముని ఆరోగ్యము

బాబూ రాజేంద్రప్రసాదుగారి అభిప్రాయము రాజేంద్ర ప్రసాదుగారు నందికొండలకేసి మహాత్ముని సందర్శించి 27 వ తేదీ ఉదయమున చెన్నపురికి వచ్చిరి. "మహాత్ముడు చాల ఆరోగ్యముగానున్నాడు. ఉష్ణము సగిన్నది. క్రమముగా బలముచేరుచున్నది. అచ్చటగారి స్థలదనము ప్రశాంతము మున్నగువానివలన మహాత్ముడు త్వరగా ఆరోగ్యమును బడయగలుగుచున్నాడు. నిరంతరము పనిచేయు స్వభావముగల మహాత్ముడు ఆస్థితిలో వీలవంతవరకు విశ్రాంతిని పుచ్చుకొనుచునేయున్నాడు. ఇప్పుడు విరమింపబడిన వీధిలో కొంతభాగము త్వరలోనే మహాత్ముడు ప్రారంభింపగలదని నేనాశించుచున్నానుగాని చాల నిరసస్థితిలోనుండుటచే అణుమాత్రమైన ఆలస్యకలుగకుండ మెలగు అత్యవసరము" అని రాజేంద్ర ప్రసాదుగారు తెలిపిరి (ప్రీ.ప్రెసు.)

శశువులరోగము

కలకత్తా, మే 29:—పశువులకు అంటుబాధ్యము వ్యాపించి చాల నష్టము కలిగించెను. చిట్టిగాంగులలో వ్యాధి అధికము. బిర్రునుండి బీహారునకు వ్యాధివ్యాపించెను. ప్రతిటానాయంకు నొకపశువుల వైద్యుడుండునట్లు ఏర్పాట్లు జరుగుచున్నవి (ప్రీ.ప్రెసు.)

రషియా సైన్యములు

యుద్ధప్రయత్నములు!!

టోక్యో, మే 27:—హార్బిక్లోనున్న జపాను వార్తా పత్రికా విలేఖనులు సోవియటు సేనలు అంతఃక్రమముగ సమావేశమగుచున్నవి. అంగ్లో సోవియటు విరోధములకు ఇది ప్రాతిపదికమనుచున్నారు.

వెండి ఆదేధనని జెప్పి ఆడకుండుట

1200 పానుల పరిహారము నిష్పించుట

లండన్, మే 27:—అగ్ని న గ్రాహం అను నామెన జేమ్స్ మెకొన్ నీగారు వెండియాదేధనని జెప్పి ఆడనందున 1200 పానులను పరిహారమునిష్పించిరి.

తుపానుచే విమానము పాడై పెరిషియట్ గల్గుట కా గ్గిలములు దిగిపోవలసివచ్చెననుచున్నారు.

జపాను సేనలు వికింగు కేగుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, మే 30:—జపాను సేనలు ఇంకొకవేయి మం చూరియా నుండి వికింగుకు ట్రీప్టునుకు విదేశీయుల ప్రాణముల ను సాక్షును గాపాడుటకు జపాను ప్రభుత్వముచే పంపబడుచున్నవని దేవ భాషాపత్రికలు చెబుచున్నవి. దక్షిణ సేనలు విజయము గాంచుచున్నవను వంగతులచే ఇట్లు బంపిరనుచున్నారు. ఉత్తర సేనలపై పోరుటకు పెంగ్వాంగుగారు ఎన్ని షానుగారును ఒడంబడికను జేసికొనినట్లు.

ఉత్తర చీనాలోనున్న విదేశీయుల రక్షణముగూర్చి విదేశీరాయబారులు ఆలోచించుచున్నారు. ఇంకను అధికారప్రకటనమును గావించలేదు. ష్యాంగు హే రక్షణముగూర్చి తనవిధికంపై ఎక్కువగా బ్రతుకుజేయుచున్నదని యభిప్రాయము. ఉత్తర చీనాలో ఇతర ప్రభుత్వమువారు ముందడుగు జేయవలెననుచున్నారు. జపాను సహాయక సైన్యమును ఉత్తర చీనాకంపుటకు నిశ్చయించుటచే బ్రతుకుగూడ అలెలే జేయవచ్చుననుచున్నారు.

లిండెంబర్గుగారు క్రొయిడన్

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, మే 30:—లిండెన్ బర్గుగారు క్రొయిడన్ మైమానికాశయమువగ్గర దిగుసరికి 50 వేల మందవచ్చి ముగిరి. నుంకముల కార్యాలయమున ఆతనికి స్వాగతము నొసరిరి.

కామన్సులో రషియాచర్చ

లండన్, మే 27:—నిన్నటి ఆభిసంశీర్షాపుచర్చలో ప్రభుత్వముతరపున 39 గురు బిబర్లులో 14 గురు మాత్రమే ఓటుజేసిరి లాయిడు బార్లిగారు ఓటుజేయలేదు.

ప్రభుత్వప్రకటన వివరములు

గుగ్గి, మే 26:—అంగ్లోరషియా సంబంధములను గూర్చి కార్మికపక్షమువారు పాపాదించుతీర్మానమునుగూర్చి సేను కామన్సుసభలో చర్చించెదరు. మగ్గి నాలుగారు అన్వేషకముండుటచే క్లయిన్సుగారే ప్రస్తావించెదరు. కొద్దిరోజులు రొంశే మగ్గి నాలుగారు ఏకాంతిగై కొనలెంచి వైద్యులు.

అంగ్లో రషియాను రాజకీయసంబంధములను, వర్తకపు బాంధవ్యమును రద్దుచేయుటకు పూర్వము పెంట్టకమిలే నొక దానిని సమంజసముగ విషయములన్నిటిని విచారించుటకు రియింపవలెననిగూర్చి తీర్మానమును ఆభిసంశీర్ష తీర్మానముగ పుంపవలసినయు ప్రభుత్వమువారిని మరొకొన్ని విషయములు చెల్పుచు గోరుచున్నారనియు కార్మికపక్షమువారు చెబుచున్నారు.

కార్మికపక్షమువారి తీర్మానమును ఒలపరుచుటకు నిరా రించవలెనని నిశ్చయించుకొనిరి.

సోవియటుల వేష్ట వింత ఒడంబడునట్లున్నను ప్రభుత్వమువారు రింత సమంజసముగ ప్రవర్తించుట చాల బాగున్నదని కన్పట్టెను.

చర్చ ప్రారంభమగుటకుముందే సోవియటుల సేనములను చెల్పు ప్రభుత్వ ప్రకటనములు సభ్యులచేతుల నంకరించును.

బ్రిటిషు లేఖనంగ్రహము

లండన్, మే 27:—ఫ్రీబరెరి 28 తేదీని రషియా ప్రభుత్వమునకు తెలిపినసంగతులనే చెబుచున్న అట్టి ప్రచారమును మానవలెనని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు కోరిరి. తప్పును దిద్దుకొనుటయో, లేక సమాధానమును చెల్పుటయో సోవియటులు జేయవలసియున్నది. అట్లుజేయలేదు వారు. కాని వారి పత్రికల ప్రచారము మరింత అంగ్లోరషియా హెచ్చిపోయెను. వారితప్పును దిద్దుకొనుటగాని జరుగలేదు. యునైటెడ్ కింగ్డుములోనే విస్తరించిపోయినది. తమకొనగబడిన సౌకర్యములను దర్శించుకొనుచున్నారని. ఈ సేతపు వ్యవహారములో జోక్యము కలుగజేసికొను ప్రయత్నములు బట్టబయలేనవి.

బ్రిటిషు ప్రభుత్వముయొక్కయు, ప్రజలయొక్కయు ఓరిమి మితిమించిపోయెను. వారెంతమాత్రము ఓరిమిబట్టలేకపోయిరి. అందుచే నర్జు పుటొడంబడిక ప్రకార మిచ్చిన సౌకర్యములు దుర్వినియోగములైనందున రషియావర్తకపు రాయబారి కిండుకుగారు ఇంగ్లాండునుండి వెడలిపోవలెననిరి.

న్యాయమును మామూలు వర్తకము సాగనవచ్చుననిరి. అంగ్లోసోవియటు సంబంధములు అడ్డురావనిరి. అందుచే కొంత మందినే పనివాండ్లనుండనిచ్చెదరు. వారుమాత్రము కట్టుదిట్టములకు లోనై యుండువలెను.

పడ్రోజులలో రోజుకొకటిగానిని సిబ్బందితో వెడలిపోవలెననిరి. లేనట్లైతే గ్రాఫు, ప్లాజివాస్టుకు మాస్కోలోయున్న బ్రిటిషు ప్రతినిధులకు మరలుటకు సౌకర్యములను జూపవలెననిరి. రషియా వర్తక రాయబారులను, సోవియటు ప్రతినిధి వెడలిపోవుటకు గూడ సదుపాయములను జేసెననుచునెరి.

వైమెన్ యుద్ధస్మారకచిహ్నము

గ మంచి విలువంపును తయారు జేసిరివిజయమాచారితో.

వష్టిపూర్తి

పంచమజార్జి సార్విశ్వామునిభార్య మేరీరాణి వష్టిపూర్తియయినది. ఫేరంగులు ఆమె గౌరవార్థము మ్రోగినవి.కుటుంబవిందు జరిగెను మామూలుగ.

రాజభైదీ విడుదల

అనారోగ్యమే కారణము

సిరాజిగంజ్, మే 27:—ఎట్టిమరతులు లేక నిన్ను బెంగాలు ప్రభుత్వమువారి ఆజ్ఞప్రకారము అనారోగ్యకారణము వలన సుభాష చాచిగారిని విడుదల గావించిరి. వారారోగ్య సాధనమునకుగాను తొంగిపో వూరివెళ్లెదరు. (ఫ్రీ. ప్రెసు.)

30 సంవత్సరములుగ ప్రసిద్ధిగాంచిన వైద్యరత్న

పండిత డి. గోపాలాచార్యులువారి

వేగుళికలరా

జౌషధములు

ప్లేగు, హైమాదీసానకము (రిజిస్టర్డు) ప్లేగు జ్వరములకును అన్నివిధములైన జ్వరములకును రామబాణమునంటిది.

శరదాపూర్వము (ప్లేగు) బొబ్బలు శ్లేష్మ 1 కి గ్రా 2-2-0

వాంత్రిభేది సంహారిణి

కర్పూరాద్యరిష్టము విషాచి సంశీని శ్లేష్మ 1 కి ,, 1-2-0

జీవామృతము

(రిజిస్టరు చేయబడినది)

జీవామృతము నరముల బుహీనముచేత కలిగెడు రోగముల, కిది యమోఘమైన రసాయనము, జీవామృతము: బుహీనము, ధాతుక్షయము, రక్తక్షయము, వీర్యనష్టము, మెదడుయొక్క బుహీనము మున్నగు రోగములకు జీవామృతముతో సాటియైన రసాయనము లేదు. బుడ్డి 1-కి గ్రా 3-4-0 క్యాటలాగు రోగినవారికి ప్రచితముగా పంపబడును.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

151, గోవిందప్పనాయకనిబిడి, మదరాసు. 1045

కామను వెల్లుబిల్లు కన్వేక్షను పార్లమెంటు

అయ్యంగారి సూచనగూర్చి ఆనివిసెంటుగారి

అభిప్రాయము

బొంబాయి, మే 27:—రాి ఆనివిసెంటుగారు ఆమెరికానుండి లండనురాగానే ఫ్రీప్రెసు విలేఖరి సందర్శింపగా యిట్లు చెలిసిరి:—

ఆత్మహత్యరోగము

ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములందు వేనదికమనునది బయటనుండివచ్చినవారెవరో తిప్ప తదితరులకు లేకున్నను విద్యార్థులయందు ఆత్మహత్యరోగముకట్టి ప్రవేశించినది. భౌతిక శుఖములకై వెలెత్తి వానియందు ముసిగిపోయి ననుచు జేంది చాలమంది యువకులు ఆత్మహత్యసంఘము లేర్పరచుకొని ఒకరి వెనుకొకరు ఆత్మహత్యగావించుకొనుచున్నారు. భౌతిక శుఖములు నిజముగ సౌఖ్యము నొసంగజాలవని వేరొక కదర్చన మన వసరము. అందుకనియే కృష్ణమూర్తిగారు వేలకొలదిగూ తమ శిష్యులకు కుమ్మచును భౌతికలంపలుచుబడి తృప్తిచెందక ఉన్నతాశయములందు సౌఖ్యము నాశింపవలెనని సందేశము చెల్పిరి.

కాలిఫోర్నియానుందు నూతనశక సంస్థాపనకు 40 వేల డాలరు లడుగగా తనశిష్యులు ఒకవారము రోజులలో 58 వేలు డాలర్లు లాసంగిరని జెప్పిరి. అచ్చటనూతన వాగ్దేవులకు అనుగుణ్యమయిన ఆశ్రయము నిర్మింపబడింది.

చీనాకు భారత సేనలు

భారతసేనలకు చీనాకుపంపుట భారతశాసనసభలలో 1921 సం॥ గావించబడిన తీర్మానమును విరుద్ధముగ నున్నది. భారతీయులు వై నీయులయెడల సానుభూతి గలవారగుటచే తమ సేనలకు నాపై నుపయోగించుటకు యష్టపడరు. చైనీయుల స్వాతంత్ర్యోద్యమయెడల సానుభూతిగలవని ఇంగ్లాండు జేప్చున్నది. అట్లు యి న చో ఇండియా యెడల గూడ అట్టి కుభిప్రాయమే గలిగియుండువలెను.

కామను వెల్లుబిల్లు- అయ్యంగారి కన్వేక్షను సూచన

చీనాగూర్చి బ్రిటిషువారి కట్టియభిప్రాయ మున్నచో వారు ఇండియా కామను వెల్లుబిల్లును అంగీకరింపవలెను. ఏమన యీ బిల్లువలన ఇండియాకు తనవిషయములు తానేజూచుకొను అధికారము లభించును. కాంగ్రెసులో ప్రతియేడు ఓడిపోవుచున్న అల్పసంఖ్యాకులెవరికోదప్ప యిది అందరికి సం తృప్తికరముగ నుండును. ఇండియాకు ఆధినివేశ స్వత్వమునొసంగకున్నచో బ్రిటిషువారు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యోద్యమమునకు ఆసియాసంఘమునకు ప్రోత్సాహ మొసంగిన వారగుదురు.

ఈవత్సరపు కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు యిదివరకు జరిగినవనికే మరల జరుప నెంచిరినియు శాసనసభ్యులందరిని కూడడిసి నేమనలు కన్వేక్షను యేర్పాటు చేసెదరనియు తెలియుచున్నది. ఇదిజరిగినచో కన్వేక్షనువారు ఈ రెండువిధములలో నేదోయొక విధముగ జేయవలసియుండును. (1) ఇండియాకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యముకోరవచ్చును కాని యిది కాంగ్రెసు విధానమునకు విరుద్ధము లేదా (2) డొమినియను స్టేటునునకు తక్కువదేవయిన కోరవచ్చును. కామను వెల్లుబిల్లుగాక యింకే మయిన సూచించినచో, యిది వరకు చర్చింపబడి జయప్రదముగ కామన్సుసభలో ప్రవేశ పెట్టుబడి కార్మిక పక్షమువారిచే నంగీకరింపబడిన దానినే వేరొకసారి ప్రారంభించుటయందు గౌరవమేమియులేదు. ఈ బిల్లు ఇండియాలో చర్చింపబడుచున్నపుడు అయ్యంగారు స్వయముగ చర్చయందు పాల్గొనిరి. వీరు తమ నూతనవిధానమునందు యేమి యభివృద్ధి సూచించెదరో జూడవలసియున్నది. భారత ప్రతినిధివర్గములయేమి సవరణ లంపినను అంగీకరింపబడునని కామను వెల్లుబిల్లు సందర్భమున సూచింపబడెను. సమష్టినియోజక వర్గములను ప్రస్తుతిమున్న ప్రత్యేకసానములు సుంపవలెనని బిల్లులో సూచింపబడినటులే యిపుడు మహామృదీయులు కోరుచున్నారని వినుటకు సంతోషమగుచున్నది. బిసెంటుగారి ఇండియా హోమురాలు విధానమునకు ఆమెరికనులు సానుభూతిచెలిపియుండిరి. (ఫ్రీప్రెసు.)

విజయనగరం, మే 28:—సెల్లి మేర్ల మరలలో పనిచేయుచున్న ఒకయువతిని ఒక మంతులీ మానభంగముగావించి పెద్ద కొట్లాటజరిగెను. అధికారులువచ్చి పరిశీలులు జక్కపరచిరి. 5 గురు తీవ్రగాయములకు లోనైరి. (ఫ్రీప్రెసు.)

బొంబాయి, మే 28:—అగ్ని పెట్టెల పరిశ్రమాలయము అంటుకొని పూర్తిగ బూడిదపాలయ్యెను. (అ. ప్రె.)

1925-1926 బీహారులో ఖదరు

అభివృద్ధి

బాబు రాజేంద్ర ప్రసాదుగారి నాయకత్వముక్రింద జరుగును

ప్రజలు ముఖ్యముగా వ్యవసాయదారులను బీదలు సేగాక ముఖ్యసిపలుసంఘములవారును జిల్లాబోర్డులవారునుగూడ గాలిత్రసలూనియ్యన్నారు.

ఆడబిల్లలకు నిష్కంఠముగాను పదేండ్లదాటిక మగబిల్లలకు సహాయ (ఆప్షలు) కనుగాను పాఠశాలలో తంతుకరమును నేర్పవలెనను తీర్మానము, రాష్ట్రీయశాసనసభలో నామోదించబడెను గాన రాష్ట్రీయలోని ముఖ్యసిపాలిటిలతో జిల్లా బోర్డులలోనుగూడ చాలసంఘము లిట్లు తీర్మానములనే ఆమోదించెను. తంతుక ర. మను పాఠశాలలో ప్రారంభించుటకు కూడ ధనమునుగూడ నొసంగెను. అటుపిమ్మట దొరతనమువారుగూడ తమభావములను మార్చికొని ప్రకటనను చేసిరి పాఠశాలలోని ముఖ్యముగా తంతుకరమును నేర్పవలెనని. చాల మందిల ము లలో తంతుక రముల నేర్పనట్టి ఉపాధ్యాయులను యింపైకర్తరులను నియమించిరి. నూలుపడుకుటను నేర్పుకొనుటను ప్రాథమిక పాఠశాలల ఉపాధ్యాయులను తెగలు తెగలుగా నారియొద్దకంపిరి సంచారముచేయునట్టి యింపైకర్తరులను కొందరిని నియమించిరి వారు ఒక్కొక్క గ్రామములో కొన్ని రోజులండి నేర్పుచుండిరి కొన్ని పాఠశాలలలో కేటెలపై నూలుపడుకుమన్నారు.

1925-26 లో బీహారురాష్ట్రమున 26 ఖదరుకేంద్రములుండెను. నిర్మాణవయమున పాండు ఆలు (దిగువవారు కూడ చేరియున్నది) అగగగ్యముగానున్నది. అచట 47950-10-0 ల చెలగల ఖదరు తయారైనది. అమృతములో పాండు ఆలు వెనుకబడినది. అనగా 22 ఏదిగానున్నది. రాష్ట్రీయనకంఠమున పెట్టుబడి (యింతలవద్ద బడులుపుచ్చుకొనిన సామ్యుతోకలసి) రు 178845-13-9. ఇందులో లోకుల కియ్యవలసిన మొత్తము గాక మిగతా రు 159584-2-4½ లోకుల కియ్యవలసినది. 18811-11-4½ 1926 సెప్టెంబరుతో నంతమైన ఆరుశాలలలోను నిర్మాణము రు 96728-7-3 విక్రయమురు 59678-0-0. ఈ ఆరుశాలలకు వ్యయము రు 16485-2-1½.

సరుకు నిలువపుండుటచే 1926 అక్టోబరు మొదలు నిర్మాణమును కొంతకాలము తగ్గింపవలసివచ్చెనుగాని యిప్పుడా పాప తీరిపోయినది. గత మార్చి నెలలో నిర్మాణము రు 16913 1926 వత్సరాంతమునకు విక్రయస్థానములు 21 యుండెను. ఇప్పుడు 24 యున్నవి. గత జనవరి, ఫిబ్రవరి, మార్చి నెలలలో ముజాఫరాపూరులోనే విక్రయము చాలపెచ్చుగా జరిగినది. మొత్తము అన్ని కేంద్రములలోను జనవరి, ఫిబ్రవరి, మార్చి యీ మాడు నెలలలోను విక్రయము రు 88808 లు. వెనుకటి ఆరు నెలలలోను విక్రయము రు 59678 లు.

1926 సెప్టెంబరు నెలతో నంతమైన సంవత్సరమునందు తిరుకారకసంఘమువారు నూలుపడెడివారికి రు 29500 ను సేత నేసినవారికి రు 86800 ను పంచిపెట్టిరి బట్టలను గలనచేయుట రంగులు వేయుట అంచులట్టుల మున్నగు పనులుచేసినవారికి 4500 పంచిపెట్టిరి. ఈ అంకెలు తిరుకారకసంఘమునకు సంబంధించిన కేంద్రములలోనివిమాత్రమేగాని యితరుల పనికి సంబంధించిన వందులో చేర్చబడలేదు.

గొప్ప ప్రవృత్తులు చాల జరిగినవి. వానిలో రు 20000 ల చెలగల ఖదరు విక్రయింపబడెను.

గౌహతీ ప్రవర్తనములో ప్రత్యేకముగా రు 6000 ల చెలగల ఖదరు విక్రయింపబడెను. ఖదరు నాణ్యము పెచ్చినది. ధర తగ్గినది. అని రిపోర్టులో నున్నది. (ప్రీ. వెను.)

కనిగిరి డి. ము. కోర్టులో

O. P. No. 15 Of 1927

పిటిషనరు: చిన్ని నారాయణ్.

V

కవుంటు పిటిషనరు: చిన్ని బాలనరసింహులు మ

యినరయినందున గార్డీయో తల్లి వెంకటసుబ్బమ్మ. చనిపోయిన చిన్నినరసింహులు భార్యయగు పిటిషనరు తనకు వారు సర్టిఫికేట్టు యిప్పించుమని పిటిషన్ పెట్టినందుకు నోటీసు నిమిత్తం, 80-5-27 తేదికి వాయిదావేసియున్నాడు. ఆక్షేపణయన్నవారు సవరణేదిన పయికోర్టువారియెదుట ఈ జగయి తెలుపుకొనవలెను.

ఎ. సూర్యరామయ్యో బి. ఎ. పిటిషనరు పీడరు.

ప్రసాదుగారు లారెంటుగారి

నోడించుట

దేవిను తెన్నిసు పంచెములు

(ప్రత్యేక తంతి)

సెంటుకాను, మే 27: పురమల సింగియ్యలో ప్రం చిహ్నుకొద్దు పోటీలలో ప్రసాదుగారు లారెంటుగారి నోడించిరి. 6-1, 6-2, 6-2,

సికియరుగారు ఎ. ఎ. హైదర్గారి నోడించిరి. 6-4, 6-8, 7-5.

జుబుల్లో బ్రగ్గుతు కాలెటుగార్లు డంగిర్నిఫ్, ఎ. హెచ్. హైదర్గార్లు నోడించిరి. 6-4, 6-8, 7-5,

గొ. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు

సిమ్మాయందలి మద్రాసీలు విందొనగుట

సిమ్మ, మే 29: సిమ్మాయందలి మద్రాసీలబ్బు కభ్యు... సిమ్మమధ్యాహ్నము రైలు ఆకరముల శ్రీనివాస శాస్త్రిగారికి విందొనగిరి. శాస్త్రిగారికి స్వాగతపత్రము సమర్పించుచు వారు ఇప్పటికే దేశమునకెంతయో సేవచేయున్నారనియు దక్షిణాఫ్రికాయందలి భారతీయులు గౌరవము తమచేతియందు న్నవనియు ముచ్చించిరి. శాస్త్రిగారు సన్మానమునకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు బహుబహిరంగ సాసనాగింపు విషయమున దక్షిణాఫ్రికా మంత్రులు సమర్థము మిగలసంతోషకరమున విషయమనిరి ఇండియా ప్రభుత్వమువారితోడ్పడుతో తాను అన్ని పనులు చేయసిద్ధమగునున్నట్లు తెలిపిరి.

అధ్యక్షతనగొందిన సర్ హబిబుల్లాగారు శాస్త్రిగారిని అభినందించుచు శాస్త్రిగారు దక్షిణాఫ్రికాకు పోవుట నూతన యగమునుసూచించుచున్నారనిచెప్పిరి ఇండియా ప్రభుత్వమువారు శాస్త్రిగారికి అన్నివిధముల తోడ్పడగలరని వాగ్దానముప గిరి. (ఆ. వె.)

డాక్టరు మాంజిగారి పగ్గటనము

శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ

144 నెక్కు సుప్రయోగింపబడుట

మాంజిగారు ఉత్తరువును ఉల్లంఘించుట

మారతు, మే 28: హిందూమతాసభ అధ్యక్షులగు డాక్టరు మాంజిగారు నేటిదినము ఇప్పటికిచ్చిరి సూరతునందు గాని నగరమునకు 5 మైళ్లలోపునగాని మాంజిగారు రుపన్యసింప కూడదనియు, ఏనభిస వాకూడదనియు 144 నెక్కునకొంద జిల్లా మాజిప్రీయిగారు నోటిసురిచ్చిరి.

ఈ నోటీసును తాను ఆంగీకరింపజాలనని డాక్టరుగారు హాజిప్రీయను వ్రాసిరి. సాయంకాలము కభలయం దుపన్యసిం ములు మాంజిగారు తీర్మానింపసాగిరి. సాయంకాలము హిం దువుల మహాసభయందు బహిరంగోపన్యాసము గావించిరి. (ప్రీ. వెను.)

శ్రీఅవధాని శిరోమణిగారి కర్మలనము- బెజవాడ

శ్రీసర్వ సాహిబ్ మహాసభాధ్యక్షులగు బ్ర. శ్రీ. కా కిశన్మహాచార్యులవారు లోనవాలాలోని ఆంగ్లముహా యో గాశ్రయమును లోనవాలాలోని సందర్శించి అచ్చుల గౌరవప్రే క్తులుగ కొద్దికాలము నివసించురని ప్రచురింపబడినది ప్రస్తు తముగల అన్యకార్యములచుట్టి యాప్రమాణమును సంతేపిం చిరి.

పో. శాస్త్రి, ఉపాధ్యాయ డు- బెజవాడ.

కావలెను.

పుత్రపురంతాలూకాబోర్డువారి ఆధీనములో యుండే, పుత్రపురం తెలుగు బాలికాపాఠశాలలో, శిక్షకవాండుగా పనిచేయుటకు స్కూలుఫైనల్ ప రీక్షకు వెళ్లినవారైన సరే, లేక హయ్యరు ఎలిమెం టరీ ట్రెయినింగు పొందినవారైన సరే లేక లోయ రు ఎలిమెంటరీ ట్రెయినింగు పొందినవారైన సరే యిద్దరు స్త్రీలు కావలెను.

పుత్రపురం తాలూకాబోర్డు ప్రెసిడెంటువారికి 8-6-27 తేదీలోగ దరఖాస్తులు చేరవలెను. 20-5-27 నం|| సదానంద మహాంతి మహాశయ పుత్రపురం ప్రెసిడెంటు, తాలూకాబోర్డు, పుత్రపురం

శ్రీనివాస ఆయ్యంగారి

ఉపన్యాసము

హార్మి మునుగారి సమాధానము

ఇండియను సేవనలు పౌరాలపరీక ఇట్లు వ్రాయు చున్నది:—నిరంకుశాధికారుల నాయకత్వమున "వాసాహం అనుడు" అనునదియే భారతకాంగ్రెసు కార్యసంఘమువారి తీర్మానముల ఫలితార్థమని, వాడకట్టుచున్నది బర్మెను హెడ్ ప్రభువు గ. హ్యూమన్ చేసిన మూలము సంపూర్ణముగా లాంగు పాలును తెలియజేటి ప్రత్యుత్తరమునకై అతడు సరిక్కించు చున్నాడు. అతని ఉత్తరువు ప్రకారము ఇప్పుడు కనాస్య ముగ జరుగుచున్న వాటకప్రవర్తనమును నిరసించుటయే పాశ్చాత్య నాయకత్వమును నిరసించుటయొక్క భావముని నమ్ముచున్నాను. అసహాయాధ్యమము ప్రధానముగ భారతీయ ముగ విధానమై యున్నది. అది కేవలము భారతీయము కావు ననే దానిని ఆకరింప కలయునని మేము అనుచున్నాము అది కేవలము భారతీయము కాదు. దాని యందలి ఆధ్యాత్మికత త్వ మెట్లున్నను మరల యాచకస్యభావముగల రాజకీయముల మరలకూడదని పట్టుదలననే అసహాయాధ్యమమునందు పట్టుదలగలవారు దాని ని వలకున్నారు. కావున అసహాయాధ్యమ ప్రధాన స్మార ములను వలసించునెనా అనునదియే మనకిప్పుడు ప్రధాన సమ స్యయై యున్నది.

రిచ్చిన్నిపు పక్షమువారిని సమాధానపరగుటకు కాం గ్రెసు మహాసభవారి ఉత్తరువును అతిక్రమించినట్లు కార్యసం ఘమువారి ప్రకటించుచుండగా వానిని హార్మి కనాస్యముగ ఆ కేపణలను తెలుపవలయునని అభ్యుక్తుడుకోరిక కోరికను గౌర వేరుటకు ధర్మహర్షము ననుసరించు ప్రతికూడ అంగీకరింప జాలదు. (ప్రీ. వెను.)

మద్రాసు స్వరాజ్యవాదుల స్థితి

మద్రాసు శాసనసభలోని మంత్రివర్గమువారి జీతములను నిరాకరించక తటస్థముగానుండిన మద్రాసు స్వరాజ్యవాదుల చర్యల నామోదించుచు బొంబాయిలో ఇటీవల సమావేశమైన కాంగ్రెసువర్గింపు కమిటీవారు చేసిన తీర్మానముచూచి జరిగి నంతి వాదప్రతివాదములు మరి యేతీర్మానమునుగూర్చియు జ రుగలేదు.

గవర్న మెంటువారికి ఆ ప్రతిపక్షమును బాటియక్షేమమున కు విరోధులుచైన బ్రాహ్మణేతరపక్షమువారి చేతిలో దేశము తిరిగి చిక్కబడకుండాచేయుటకు తా ముకలించినది యుక్త మవధతియని సత్కేమూర్తిగారును వారిమిత్రులును ఆరు యా స్వం జ్యవాదులు తీవ్రముగా వాదించుచున్నారు. ఈస్వరాజ్య వాదులలోనే విరికొందరు భిన్నాభిప్రాయముల ఏమిసంభవించినవనలే స్వస్వప్రభుత్వము నాశనముచేసి తీరవలెనని వాదించుచున్నారు. ఈమంత్రివర్గాభిమానులును, ప్రతిపక్షులగు స్వ రాజ్యవాదులలో కొందఱె మింపుమింపుగా సమానసంఖ్యాకులు గానున్నారు. వీరి యభిప్రాయభేదములు ముదిరి రెండుపార్టీలుగా వీరుచీల్చియెడల మద్రాసు శాసనసభలోని మంత్రివర్గము సీతి గుమ్రురముకాగలదు.

ఇప్పుడే నాటిస్తటి అచిక్కముగానున్నది. గతశాసనస భా సమావేశములోకి మాడుకన్న ఎక్కువ సంవత్సరములలో మంత్రులకు అపజయముకలిగెను. కొంతయంది స్వం జ్యవాదు లు నిష్క్రమముగా ప్రతిఘటించియెడల యీ అపజయముల సంఖ్యపెచ్చును. ఇప్పుడున్న మంత్రి గ్గము మాట సాగి ని యెడల ఏమి సంభవించును? ఇప్పుడున్న శాసనసభలో మంత్రిపదవులను స్వీకరించుటకు బ్రాహ్మణేతర పార్టీవారు తమ ఆసక్తులని తెలియజెప్పిరి. మాడు సంచెత్తక ములుగడుపు పూర్తికాకపూర్వమే ఇప్పుడున్న శాసనసభ రద్దు చేయబడుట, ఇదిగరకు హిందూదేశములో ఎప్పుడును రెటనించ లేదు. డెట్టి వివరీకరణికికి మద్రాసు శాసనసభమే గాఢీతీసి నయెడల స్వరాజ్యవాదులు గతి ఎన్నికలలో ఎగతేరిగి విజయముగాంచుట అసంభవము. ఈ విధముగా స్వరాజ్యవా దులు డోలాండ్కోన మానకురై యుండుట నియోజకవర్గమును ప్రజలగుండ ఏమాత్రము నచ్చుకాలదు. (ఇండియను డెయిలీ మెయిలు).

కలకత్తా, మే 30: వ్యాధాధికారి సేవ ముక్త్యుత్తి క్త నలుగురు ఫెంచివాసికలను వెంటగొనవచ్చిరి నేరముమోప బడినలవెరాంటి దెంజమిమగార్లును నిర్దోషులని విడుదలచేసిరి. (ప్రీ. వెను.)

సితార్జి మానభంగము

కాశీ, మే 30: సితార్జియను యువనిని మానభంగ ము నర్పి హింసించిన డ్రువురు వార్తకు యావజ్జీవద్యపాపకరవా సశిక్షను విధించెను. (ప్రీ. వెను.)

చేదక మండలం వార్తలు

మోటారు దెబ్బ:—మెరుబూరు భారత్వగోడు మీద 40 ఏండ్ల వాడొకడు మోటారు బైసికిలు క్రిందపడి నిన్నటి దినము జనరలు ఆస్పత్రిలో మరణించెను.

ది॥ బి॥ గోవిందరావు చతుర్ముఖ దాసుగారు:—దక్షిణాంధ్రమున నర్తకవ్యాపార సంఘమువారి తరపున మద్రాసు పోర్టుట్రస్టునందు బ్రష్టిగా నిన్నుకోబడిరి.

రాకపోకలు:—2. యే, పశ్చిమగారు, చా॥ న శేషనగరము, యం. సిం. రాజగారు శేటి ఉదయం ను ద్రాసునచ్చిరి.

సి. హెచ్. మార్టిన్, జె. యం. హూపరుగారు ఆది వారం ఉదయం మద్రాసు నచ్చిరి.

ట్రాముబండి పట్టాలనుండి తొలగట:—శేటియనయము 10-30 గంటలకు బ్రష్టికేసు మల్లెం మైక్యులునంద 89 నెం॥ ట్రాము బండి పట్టాలనుండి తొలగింపబడునట్లుగా పోయింది. ప్రయాణీకుల కేసు త్రవ్వకము కలకత్తా గాని, కచ్చేరీలకు పోవుచున్న గజలకమాత్రము అలస్యమవుట చే కొంతమందికి తోచును.

అంధ-తమిళనాడు కాంగ్రెసు తగాదా:—అంధ్రప్రదేశ్ కాంగ్రెసు కమిటీవారిని తమిళనాడు కమిటీవారికిని మధ్య కొంత ప్రస్థానిక పరిణితియుటకు మద్రాసునకువచ్చిన బాబు రాజేంద్రప్రసాదుగారు శేటిరాత్రి మద్రాసునుండి బయలుదేరి తిరిగివచ్చుచున్నారు. వారవచ్చిన పని పరిష్కారముకాలేదు. వారికికొనబడిన విరా ఆశ్చర్యము వారి స్వస్థానమునకు వచ్చును. అటునే తక్కువ పరిశీలించి తమతీర్పు తెలియజేసెదరట.

దొంగ హుండీల దొంగ:—శేటి మధ్యాహ్నం మర్యాదలైలు బ్యాంకింగ్ కు పి. సి. ముఖ్య అను బెంగాలీయొ కనువచ్చి గోల్కొంగు పట్టణము అను నదికి సుదూర బ్యాంకు. పేర రెండుహుండీలను యిచ్చినట్లు అతని సంతకమును పోస్టల్ చేసి తీసికొనివచ్చెను. అనుమానమువలన అతనిపట్టుకొని సోదావేయగా వరిరెండు హుండీలు అతనికేబులో నుండెను. ఇతడు పూర్వము కలకత్తాలోని కాక్స్ ఆండు కంపెనీలో ఉద్యోగముడట. పోలీసు దరియాప్తు జరుగచున్నది.

కలకత్తరుల సభ

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఉదక మండలము, మే 30:—కలకత్తరుల వార్షిక సమావేశమును స్టామకాన్ సిట్టెరందు గవర్నరుగారు తోచిరి. సర్ పి. వి. రామస్వామి ఆయ్యర్, పార్లమెంటు, మయిరు, మహామృతకాష్టాన, రాజగారు, ఆరోగ్యశాఖ మద్యార్థ, హుమైకేసు, కర్నూరు, కాలకూ, కమలమృగారు, స్టాటరు, హుం, హుం, రామస్వామి సభకు హాజరయిరి. ఈదిన కలకత్తరుల సభను నిర్వహించిరి. డా॥ ఆర్. పేలు, రూధరు, ఎ. జి. లీరు, సీతారామయ్య, ఎ. సి. వసుదాను ప్రయోగపుకా, బ్రాకమబి, బాబు సాటరుగారు. సభ రహస్యముగ జరిగెను.

రోధరాగారు నిన్న రాత్రి తిరుచనాపల్లి బోయిరి.

జోగంపల్లిపంతులుగారి సంచారము

విజయనగరంలో ఉపన్యాసము

విజయనగరం మే 29:—భారత శాసన సభ్యులు వ రహాగి జోగయ్య పంతులుగారు విశాఖపట్నం గంటాను జిల్లాలయందు సంచారము చేయుచు గత వారము యిచ్చటికివచ్చి విశ్వవిద్యాలయమువారి హోదానందు ప్రవచించిరి.

ఎసంట్టిలో అధిక సంఖ్యాపరిశీలనామయము ముగిసిన పబునను యుద్ధేశ్వరీ తాను ఎసంట్టియందు ప్రవేశించి తేదనీయు, ప్రభుత్వము వారు తరు ను గ సర్వీకేషను, అధికారమును పూర్వకానవచ్చినపుడు శైతి క బాధ్యతను భరించెదరను నమృతముతో బోయినయెను, మితవాదులు సభలలోనే ప్రభుత్వమువలన సహాయముచేసినవో యెక్కువ నష్టముకలసిగూడన వానిని విమర్శ తాముబోయి యుంటిమనియు తెల్పిరి. కొంతసమితి మున్నగు సంఘాలలో భారతీయ ఉద్యోగుల ప్రాతినిధ్యమునను భారతీయులు స్వపరిపాలన వలంబించుచున్నారని విశేషములు భ్రమపడరాదనియు తెల్పిరి. (ప్రీ ప్రెసు.)

బంగళాభాతమున తుపాను

బంగళాభాతమున తుపాను నూచనలు కనుపడుచున్నవిని స్త్రీ మరలనుండి వైరులను తంబివార్తలవచ్చినవి. శేటిదినము రావలసిన రంగూను మెయింట్టివరు శేటిదినం ఉదయం వరకు నుద్రాసు శేపు శేదనని తెలియచున్నది.

తణుకు తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షత

(స్వకీయ విలేఖరి)

తణుకు, మే 30:—శేతు జరుగవలసిన తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షుని ఎన్నిక నాయుదావేయబడెను. జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షుని అనుజ్ఞ లేకుండుటచే గారగము.

బెజవాడ తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షత

(స్వకీయవిలేఖరి)

బెజవాడ, మే 30:—బెజవాడ తాలూకా బోర్డు అధ్యక్షులుగ శ్రీయుత నల్లూరి పాపయ్య చౌదరిగారు ఏకగ్రీవముగ ఎన్నుకొనబడిరి.

బందరు తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షత

(స్వకీయవిలేఖరి)

బందరు, మే 30:—శ్రీయుత గొట్టిపాటి బ్రహ్మయ్య చౌదరిగారు బందరు తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనబడిరి. వారికి 13 ఓట్లు వారికి ప్రత్యర్థిగనిలచిన కొల్లిపర వెంకటరామయ్య నాయుడుగారికి 7 ఓట్లును వచ్చెను. ఒక ఓటు నిష్ఫలమయ్యెను. కాంగ్రెసున కఖండవిజయము.

జనోపకారి

ఇదియొక ఆంగ్లవార్తపత్రిక

మాడవసంపుటము మాడవసంచికను కృతజ్ఞతతో నం దుకొంటిమి. ఇంతటినుండి యాపత్రిక వారమునకొకసారి వెలు వకుననియు పరిపాలకవర్గము మారినదనియు తెలియచున్నది. క్రమముగా దీనిని టైముస్ ఆఫ్ యండియా ఖీక్ (బాంబాయి) వంటి సచిత్ర మాసపత్రికగా చేయవలెనని శ్రోత పాలకవర్గమునా రాశించుచున్నారు. పైపుటలో ఆర్థికాగతముపై శ్రీ మహాత్మాగారు అందముగా ముద్రించబడెను. మదరాసు గవర్నరు గోపేనప్రభువుగారు, పుదుచ్చేరినుండి ఆన్సా బోగ్నామస్టామగారును సత్రిక నాశ్వరించుచు లేఖలనువ్రాసిరి. గాంధీమహాత్ముడు, సుప్రసిద్ధ నటులగు టి. రాఘవాచారి ఏ పి వి.ఎల్ (హైకోర్టుజేసు బర్దార్) రావుమహార ఆర్. కృష్ణరావు బాన్స్లే ఏ ఆర్. ఏ.ఎస్ గార్ల చిత్రములను మహా బలిపుస్తకంపై బేసికెలాచేయను, చిత్రమును మరొకొన్ని చిత్రపులుగుకొక నిండకలవు. వార్తలు, సీనిమావార్తలు, డియ్యములు, బొట్టిపెండ్లకా, మంగలి, బెడలవార్తలు, స్త్రీలవార్తలు, కృష్ణంపుభాన్స్లే బాలాద్వీ (కే), హాస్యవార్తలు, రామనాథుల సంచారము మన్ననవ్యాసము లిం దాంగ భావతోగలవు. సాంబందానాలుగు రూపాయలు వలము వారిలుల ప్రాయశలెను. మేనేజరు జనోపకారి నంబరు 8, బ్రాడ్వే మద్రాసు.

కర్ణాటక హిందీ ప్రచార మహాసభ

కర్ణాటక, మే 29:—జాకానెలలో కర్ణాటక హిందీ ప్రచార మహాసభజరుగును. శేటిలను నిర్ణయించుటకై సన్యాససంఘసభ్యులు గాంధీమహాత్ముని సంకల్పంప నందిపర్వతుల కువెలిరి జనుమలాల బజాగారు ఈ సభకు వచ్చుటకు ఆంగీకరించిరి. (ఆ. ప్రె.)

రైలుదోపిడి

కాకి, మే 29:—15 ఏండ్ల బాలిక శరీరమునుండి 1200 రూపాయలు వస్తువులు రైలులో రాత్రి 10-30 గంటల కసహరింపబడెను. (ప్రీ ప్రెసు.)

డిబ్బి, మే 28:—డిబ్బిలో ప్రమరగాలు దోష పూరితమైనవి చేయరాదని 141 సెక్షను ప్రకటించిరి. ప్రీ ప్రెసు.

బాగర్పట్నం, మే 27:—జిల్లా పోలీసువారు 80 మంది బందపొట్టు సన్మట్టు మేకుగారి ఇంట ప్రవేశించి యాయనను గాయపరచి భార్యను ఆస్తిని యపహరించిన శేకుల ఆన్లో తీయుచున్నారు. (ప్రీ ప్రెసు.)

భరింపరాని ఎండలు

విజయనగరములో కాకులు కుక్కలు చచ్చుట

విజయనగరం, మే 28:—కడచిన గరువారమునాడు ఈనగరమున ఎండ దుర్గరముగ నుండెను. 111 డిగ్రీలు టెంపరేచరు యుండెను. ఎండవల్ల సాంకాలమునసరికి ఎన్నియో కుక్కలు కాకులు ఏనులలో చచ్చిపడియుండెను. వర్షముల కురియు నూచనలు కనుపడుటలేదు.

ఆశియా కమిషనరు

దక్షిణాఫ్రికాలో ఒడంబడిక కనుకూల మగు మార్పులు

శాస్త్రీగారి రాకకై ఎదురుచూచుట

కలకత్తా, మే 28:—కేపుటపునుండి సి. ఎఫ్. ఆంధ్రూసుగారు కేబిలునా రైసంపిరి. గా॥ శ్రీనివాస శాస్త్రీగారి ఏజంటుగ నియామకమును ప్రకటించుచు, వారి తెలివితేటలను కొనియాడుచు పత్రికలు వ్రాయుచున్నవి. శాస్త్రీగారు తన గౌరవములతో రావలసియుండును. వారినిబట్టియే యిచ్చటి భారతీయుల గౌరవ మేర్పడును. దేశీయ శాఖ సహాయకార్యుర్వి వెనుగారు ఆశియాటికు ఆఫ్షెగ్సు కమిషనరుగ నియమించబడిరి. ఒడంబడిక జయప్రదముగ నెరవేరుటకు యీ నియామకము ఎంతయు తోడ్పడును. ఇండియా విషయములందు వీరికి ఏజంటుజనరలు గారితో సహా సరి సంపర్కము గలదు. అన్నివిషయములందు ఉన్న యధికారము వీరికిగలదు. (ప్రీ ప్రెసు.)

ఉదక మండలం వార్తలు

(మా ప్రత్యేక విలేఖరివద్దనుండి)

ఉదకమండలం-మే 29 తేది

పుష్ప ప్రదర్శనము నిన్న మధ్యాహ్నము గవర్నరుగారి చే తెరువబడినది. కూనూరునుండికి స్వేచ్ఛలు రైలుబద్ధు ఆనాడు నడచినవి. హిందూదేశములో ఇటువంటి పుష్పప్రదర్శనము జరుగజాలదు. యూరోపియను పుష్పవృక్షముల వివిధ జాతులన్నియు ఇచటనేవక్కాగా పెరుగును. వేరెచ్చటను పెరుగవు. గాజుపాత్రలలో పుష్పములను అలంకరించి మేజుబులపైనమర్చుటలో గవర్నరుగారికేకొన్ని బహుమతులవచ్చినవి పాలు పెరుగు మొదలగు పాడివస్తువులను, తేనె, ఊరకేసిన ఫలములు, కోళ్లు, పెట్టులు, పుంజులు, పసుపులుమాదా ప్రదర్శింపబడెను. నాధానుగారికి చాలా బహుమతులు ఇవ్వబడెను. కలకత్తాలోని సబ్బు అండు సన్ను పోవా అండు సన్ను వారి పూలవిత్రనములను, నాటింపించిన పూలమొక్కలు చాలా ప్రదర్శనమునకువచ్చెను. సదరు కంపెనీలవారే చాలా బహుమతులను యిచ్చిరి.

యూరోపియను బాలబాళికలను ఇండియను బాల బాలికలను కలిసి నాబ్యుక్రీడలను సత్పిరి. సాయంత్రము 5-80 గంటలకు గవర్నరుగారు బహుమతులను పంచియిచ్చిరి.

పోలీసు నిర్బంధమునందున్న ఖైదీ కొట్టిండులకు డి పూట్టి పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు కుంభోగం సహా ఇన్స్పెక్టరును ఉద్యోగం నుండి తొలగించిరి.

ఇండియా ప్రభుత్వపు ఆర్థిక శాఖ కార్యవర్గి గౌరేయిన గారు సహాయ కార్యదర్శి ఆదారముదయ్యగారు బొంబయినందు రిజర్వుబాంక్ బిల్లు సెలవుకమిటి సభకు 27 వ తేది సిట్టా నుండి బొంబయికి ప్రయాణమై వెలిరి.

తామర తైలము

డబ్బి 1-కి 0-6-0. 12-కి 3-8-0.

తామర ఒకవిధమైన పురుగులవలన చర్మముమీద గాని, వెండ్రుకలలోగాని, లోచర్మములోగాని, గోళ్లలోగాని పుట్టుచున్నది. పురుగులలోని భేదములబట్టి తామరలోను రెండుమాదు భేదములు గలవు.

గుర్తులు:—దుర్బ, ఉంగరముల వంటి చుట్టు, పొక్కులు, రసికాటులు, వెండ్రుకలు ఊడిపోవుట మొదలగునవి కొంచెముగా లేచి శరీరమందంతట వ్యాపించి నిద్రపట్టని జిల ధ్వేర్డును.

చికిత్స:—పురుగుల జంపి చెడిపోయినచర్మమును మంచినితిలోనికి తెచ్చుట ఆయియున్నది. ఇందులకు చేయవలసిన వైద్యము:—1. మందు లోచర్మములోనికి పోవలయును. 2. పురుగులజంపు మందును వాడవలయును. 3. పురుగు తీరిగి పుట్టుకుండు జేయవలయును. రాజారాణి గుర్తుగల తామరవండున కీగుణములు గలివి.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు లెక బొంబాయి

ప్రభవ సంవత్సర వైశాఖమాస బహుళ అమావాస్య (30-4-1922) సోమవారము

గతజలనే శుభంధనము

[శ్రీ 30 బాలకృష్ణమూర్తిగారు]

స. మదమా! యెంతటి దాన వీవు! నిను సన్మానించగా రాదుమా! ముదితా! నిన్ శిరమెక్కి నిచ్చు జనులకా మోహంధూన్ జేసి బుద్ధుడతుల్యంబగు జీవయాత్రను సుఖాంభోరాశి యైనట్లుగా మదికిన్ దోషంజేసి గూల్తువుగదే! మమ్మున్ వివద్యార్థిలోన్.

ఉ. ఎంతటి కార్యమైన ఘటియింతువు గాదె! దురంతలోభమా! అంతములేని యాశల నిరంతరము మదియందు జొన్నుచున్ వింతలు వింతలై మదికి వేడుకల గూర్చెడి సౌధపంక్తి నిర్మింతువు గాలిలోన్ విరమింతువు వంతల గూర్చి యంతటన్.

చ. అరయ పయఃపయోధి బడబాసలముంబలె పూర్ణచంద్రునం దొరయు కళంకముంబలె యయో! కడుపాతకినై కళంకినై పరమపిత్రమై వెలయు పావనవంశమునంద దేలోకో, హరహర! పుట్టినాడ, పరిహాస విదూషణ భాజనుండనై?

ఉ. పుట్టినదాది పాండవుల భోగయశంబుల కీర్త్యజెంది యట్టిటనరాని కష్టముల నెన్నిటిన్ కలిగించి వారలన్ గట్టంగ బట్టుచు న్నడవగంజియు లేక వనాంతరంబులన్ బట్టుచు నందుఁ ద్రిమూరెడు భంగి నొనర్చితి దుష్టబుద్ధినై.

ఉ. పెట్టంగరాని బాములను బెట్టితి వారలకున్; విషాన్నమున్ బెట్టితి భీమనేనునకు; బెట్టితి జిచ్చను వారి యింటికిన్; గట్టిన పుట్టమున్ బలువఁగా ద్రుపదాత్మక కెగ్గనేసితిన్; తుట్టతుదన్ దురంతమగు దుఃస్థితి నొందితి తత్ఫలంబుగా.

క. ధర్మమె శ్రేయస్కరమగు, ధర్మము వీడవల దనుచుఁ దద్దయుఁ బెద్దల్ నిర్మలమతి వచియించిన దుర్మతినై వినని ఫలము తోడనె కల్గెన్. ఏలాకొ రాజసూయమున కేగితి? నేగితిఁబోయసూయ విట్లొ మది న్వహించితి? వహించితిఁబో సమరంబొనర్చ నిట్లెల మదాత్మ నెంచితిని? ఎంతిఁబో వలదంఁజెప్ప నే నేలాకొ మీఁజియుంటి, గురు లెంతయుఁ జెప్పిన సద్ధితంబులన్?

తే. ఇంతకును నాదు జాతకం బీవిధమున నుండ సద్యోధనములు నాకొనర హితము లెట్లగును? లలాటలిఖిత మెవరికైన మార్ప శక్యమే? యిక వేయిమాట లేల?

మ. త్రిజగన్నేతయుఁ దొంటివేల్పు కమలాధీశుండు దీ నాప్తుఁడున్ త్రిజగద్గుర్లఁజు డద్వితీయుండు మహా తేజండు శ్రీనాథుండున్ త్రిజగన్మోహనుఁ డంబు జోదరుండు నీరేజాక్షుండు కృష్ణుండే విజయం జేర, రణంబొనర్చితి మదప్రేరేపితాత్ముండనై.

సీ. శాంతుండై నిర్మలస్వాంతుండై ఘనబలవంతుండై కౌంతేయకాంతుండుండ, భీముండై సంగ్రామభీముండై భుజబలోద్దాముండై యాసురీకాముండుండ, మేటియై సకలాత్మ పేటియై రణనిరాఘాటుండై ఘనండు కిరీటి యుండ, ధీరులై యసహాయశూరులై తనుజిత మారులై మాద్రీకుమారు లుండ,

తే. మిత్రులై కాఠినిర్జిత మిత్రులై పవిత్రులై వైరి వల్లీ విత్తులైన యోత్రకుంజ లితరభూకళత్రు లుండ కనులు గానక తెచ్చికొంటిని రణంబు.

మ. గురుభీష్మాదులు గూలినన్వడయినన్ గోపంబు సాలించి మూడరమున్ విరమింప నైతిరణమున్ దర్పాంధతన్ సర్వసోదర మిత్రాదుల గోలుపోతి! చిరనిదాపాత్రతన్ వంశమున్ జెలుపంబుట్టితి నెల్లకొంఁము జనుల్ చీ! యంచు దూషింపఁగాన్.

సీ. హాపుత్త! హాపుత్త! యంచు నాతలిదండ్రులేరితి దుఃఖాబ్ధి నీడఁగలరో! హానాథ! హానాథ! యంచు నాత్నినై ధన్య మేరితిని దాటఁగలదో! హామిత్ర! హామిత్ర! యంచు నాహితులునన్ నీడి యేరితి జీవింపఁగలరో! హారాజ! హారాజ! యంచు మదాపు లేరితి ప్రాణములు భరింపఁగలరో!

తే. తల్లిదండ్రు! కిల్లాలి కెల్ల మిత్ర బంధుతనిని తీరిని దుఃఖవాద్ధిలోన ముంచినట్టి దుర్యోధన మూఁడుఁ డింక అనుగుచున్న నాఁ డిప్పుడే సరకమునకు.

చ. గతజలనేతుబంధనమె కాదె గతంబును గూర్చి యిప్పు డేగి. మదిలోన గుండుట? రంగంబున మున్ను సుయోధనుండు దుగ్ధతి నిటు పొందె లోభ మద కల్గుచు చేతినుఁ జాటవల్ల నంచుతి రముగాఁ దలంచి పరిశుద్ధత భాసిలుఁగాత మానపుల్.

ఉ. క్రోధ మదాతిరేకతను గుత్తిసుండున్ గడు పాపేయై న దుర్యోధనుఁ డిట్టి దుర్మణ మొందె నటుండు న్నయింకొం నెకన్ క్రోధ మదాదుల నివ్వించి ప్రోదగనజ్జనులార! ధర్మమే సాధన మీ ప్రపంచ ఘన సాగర మీఁదుట కంచునమ్ముడి!

సీ. అన్నదమ్ముల రాజ్య మహారంజకుం డయ్య! మదమస్మరము లూనమానుం డయ్య! పరకాంతలను భంగపరుపంగ వలదయ్య! పరవిత్తముల కాశ పడకుం డయ్య! పెద్దల హితముల వృధనేయ వలదయ్య! వృధంపుం బోరుల వదలుడయ్య! ధర్మమే జయమంచు దంఁగా వలెనయ్య! అన్యాయముల పొంత కరుగకయ్య!

ఆ. వె. తొడులు విటిగి పడిన దుర్యోధనుని యుదాహరణ మెపుడు దలంపుఁ జాత్యలోన, ధర్మబుద్ధి గలిగి దైవచింతన గల్గి మెలగుచుండుడయ్య మిత్రులార!

స్వప్నము

[హరిలక్ష్మీ నరసింహాపుగారు.]

గీతహరిక

“శ్రీకరుండవ్యయుండగు శీతకరుండు జగములన్నియు నిద్రించు సమయమందుఁ బాంధజనుననాథల బాదపెట్టు ముష్కరావళి కెల్లను మోదమిడుచుఁ జూచువారల కానంద వీచికగుచు శంబరాంతకుఁ డెతిలోఁ జక్రమనఁగ గగనమంచున శిశిరాజు గానుపించె.

ఆపస్వ డానంద వశుడనై యస్రమేయు భక్తీబూజింప నొక యువవనమునందు నతులితాశ్చర్య సంభ్రమమాత్మక గదురఁ జేరి యువవసించితి నొక్క చెట్టుకిందఁ జంద్రుచు లాకనమునుండి సంచలించఁ గువలయానంద సంధాయి కోర్కెలలర వసుధకును సౌఖ్య మొనగూర్చు భ్రాజిగాగ అక్షుడొక కొన్ని నాదంబు లచ్చటచటఁ బిక్కటిల్లెను దిక్కులు పిక్కటిల్ల “పట్టిబంధింపుడి” మీరు పడఁతులార పోవనీయకుండమ్మ పూజోడులార యెట్టి యోగీశ్వరుల కైనఁ బట్టుబడఁడు ఋగ్యజుస్సామ వినుతుండు కృష్ణుండనుచుఁ బలుకుచుండఁగ విందుమే ప్రమదలార”

యనుచు హరిదైత్యతిమిరమాగ్తాండునంటి గోపకాంతలు కొందఱు గుంపుగూడి తత్తరబున వెన్నంటి తఱుముచుండ మకరకుండలములఁ దాల్చు మహితయశుఁడ స్వర్నచేలంబు ధరియించు భాగ్యరాశి నదయహృదయుం డుకేకింపములవాడు శ్యామలాకారుడంచిత చక్రపాణి మధురగీతామృతంబు సంబరముతోడ వేణునాదంబు పూరించి ప్రేవెలందుల మోహవారిధిలో ముంచి మోసపుచ్చి కమలనాభుండు యెదుట సాక్షాత్కరించె.

శ్రీమహాదేవుఁడైన డని చిత్తమంగుఁ దెలిసినంతనే సంతోషకలిశచిత్తుఁ డయితి; పులకవెత్తెనునాదునంగ మెల్ల బాష్పకధములనేత్రవర్షంబుగాఁగ జొట జొటనిరా లెకరములు జోత జేసె నోటఁదడియారె పలుకంగ మాటరాదు వృష్టికులజుండు కరుణా సమృద్ధుండగుచు కృష్ణుం డల్లంత మెల్లన నిట్టులనియె గోపికలు వెంట నేతెత్తు రోపలేను దాఁగికొన దాపు చూపుడే దాఁకిడ; యనఁగ దిశలెల్లఁ బరికించియంటినిట్లు హృదయ ధామంబుఁ జేరు మీకృష్ణ; యీశ, భద్రముగనుండి నన్ను గాపాడుమంటి పద్మత్రాయతాక్షుం డప్పగిదిదా గె గోపికాజనంబింకను ఘోషమందు వెదకుచుండిరి కృష్ణుని వేవిధముల.

విరాటపర్వమున నర్జునుడు

[జాత్రి శ్రీరాములు చొదరిగారు]

అర్జునుని లోకోత్తరమైన పరాక్రమమును ననవోయ
శూరత్వమును లోకమునకు వెల్లడిచేయుటయే విరాటపర్వము
లోని నాలుగయినాశ్వాసముల ముఖ్యోద్దేశమని తలపెనెమ్మ
ను. కవితత్వమునకు సర్వజ్ఞులకన్న యర్జునునియందెక్కువ యభి
రుచిగగ్ని యాశ్వాసము నడిపించినట్లు లం గాన్పించుచున్నది.
మొదట నీయర్జునుడు తమ యష్టాంతనాసనశ్శృంగనియను మతీత
మగుటయందు కారణముగా విశేషముగా పై దండెత్తివచ్చిననియందు
దెలిసికొని యొకసంవత్సరమునుండి యుద్ధములేక కాళు వడిన
నానివలె నొక యోధుని నుండినవాడు కావున యుద్ధమున్నమాట
వినినతోడనే యుద్ధముననాడెనాడు. యుద్ధము ప్రాపించు
వఱకు గాన గానముగా నిలుచునేను. కనుక నుత్తరదు రధి
గా దాను సాగెనెను. కారణమున జయించుటకు వెళ్లెను. మధ్యే
మార్గమున నా గురు శిష్యులనలన జూచి భయభ్రాంతుడు
కాగా నానిని చూచింది “నీవు నాగొప్ప, ముత్యము” అని
చెప్పి తాముగల గురునిగురవై నాగ్రహముతో, గొట్టెముం
దవై దోడేటివలె కలవననవై దుమికెను. ఆసమయమున గురు
వైద్యము,

శా|| భీష్మద్రోణ కృపాదిగన్వి వికరాభిలంబు దుర్యోధన
గ్రీష్మాగ్రత్యజులప్రతాప నిసరాకీర్ణులు శస్త్రాస్త్రజా
లోమృతాస్త్ర చతుర్విధోజ్జ్వల బలాత్కరం బుదగ్రహ్య జా
ర్జిమృత్యు కలితంబునైన మిది.....

అని నర్జునుడైన విధముననున్నది. ఇట్టియుద్ధమున బ్ర
వేశించినను నర్జునుడు గురువులయెడ శ్రద్ధాభక్తులు మరుననివా
డు కావున దాను యుద్ధ మారంభించుటకుముందు భీష్మద్రోణా
దులవై కెందుమాడు ప్రణామభాగాంబు వేసి వారిచే మెప్పునడ
సెను. ఇరుదెగలవారను యుద్ధమారంభించిరి. ఈసమయమున
నర్జునుడుచూపిన పరాక్రమ మతిసుస్సహము. ఆతని యుద్ధకాళ
లము చెప్పనలవికాదు కారణమునయం దేమూలజూచినను దాన
యుండి యుద్ధముచేయ నారంభించెను. వేలకొలదియున్న కురు
వైద్యులంతయు జల్లుముట్టి యుద్ధముచేయుచున్న సమయమున
నర్జునుడు,

నీ గోరజరినమాడ్కి గొన్నింటి చక్కసాఁ

బాలుగా న్రమ్యులు నానివాసి

బాడిన నడికినభంగి గొన్నింటిఁదెరు

తురియలుగా డిట్లు ద్రుంచి క్రుంచి

చెన అంపమున నిడ్డవడిగ గొన్నిటి నిను

మంజులుగా నలుమాడి యాడి,

జనివడి తోడిగొట్టినట్లెఁ గొన్నింటిఁ

జలుగునగాఁ బాడికేసి చేసి

గీ. అడవి జోగిపన బలమల నాయుధములఁ

బ్రతిపాతంబులగావించె నతిరయమున

నత్తుతగ్గజనూతపాయత్వ లనద

ఫల్గు రధనల్లునుండను ఫల్గునాండు.

అనునీవిధమునఁ బ్రతిపక్ష వైద్యులనునంతను నొక్కఁగుడి

యలోఁజెక్కి చెండాడెను, క్రుంచితూటాడెను, చించి చిక్కు

వలచెను. తానొక్కడయొండయొడ గాననమున జరించు గజ

వైరివలె నెడ చెవరునలేక,

మ. బలమెల్లన్ వెలఁచెందుపాయలగ శంభుద్యోగదైవోచ్చియా

వలగా నడ్డమువచ్చి నాలువుగ దుర్యోధోద్ధతిం బోయియా

లల నానాశకలాశ్రుతింబొరయ తీలానూనదుర్ధాంతుడై

వలయంబులో చనిచిక్కు తెల్లబుంపన్ వైకల్యసంపాదయె.

దీనిచే యుద్ధసమయములందు నీకనినన్న నిర్భయతి,

చుటుకుదనమా, నాపాసము మొదల గణములవర్జములు కాఁ

గలవు. అనీకమున గౌంపవైద్యులులోని నారాదుకొనుపలుకులు.

గీ. ప్రార్థుగ్రంకిన మఱికాని పొడొక్కొ

క్రీడియని కొందితాడికి నీడజొని,

బలమునెల్లను దెగటాఁ బరికికాని,

తక్కు డెట్టలననుమ గొందరు చలంప.

అంతియకాని ప్రతిపక్షులలో నొకడును బాధివున కెది

రింప సాహసంపజాల రైరి ఇంతమా దాబోపముననున్న నర్జు

నుని గాఢాదుమ విశేషించిదాడు.

క. ఫలుపులు గాదును పగ్గం

బులు దనయ ప్ర్రంబు లవరి పొడిచేసిన వి

చ్చలవిడివా కేమిదు ర్యం

బుల నెయమదిజరాజపుత్తుడు కృపతోన్.

తుదకు యుద్ధమున ద్రోణుడు మొదలైన యాచార్యజన
కునందును గృధుర్యోధనులు మొదలైన యభిమాన జనవర్గము
నందును నెవరును యుద్ధముచేయుట కుత్సాహపడినవారు కాదు
అయ్యది యర్జునుడెట్టి వారందరిపై సంమోహనాస్త్రమును
బ్రయోగించెను. ఆమస్త్రముచే భీష్మద్రోణాదులకన్న మిగిలిన
వారందఱు మూర్ఛితులైరి. కురువైద్యులనునందు మొదలునట్టి
పురు గొక్కటియులేదు. కిరీటి యనుమతిమీద నుత్తరుడు
రథముకిగ్గి దుర్యోధనుడు మొదలైన రారాజులయొక్కయు
ద్రోణా దా చార వ్యూలయొక్కయు నుష్ణీమమలంకు గడ్డ
లను గత్తిరించుకొని యావళును నుత్తరమొదలైన కన్యకలకు తమ
బొమ్మలసాత్రికలకై తెచ్చియిండ్లని కోరుటచే వానిని జాగ్రత్త
పఱచిమరలనెప్పటివానివలె శఠంబెక్కినవారు లనడల్పసాగెను.
ఈలోగ గురువైద్యులలోనివా రందఱికి మూర్ఛితేసి తెలివి
గల్గినది. దుర్యోధనుడు మరల పార్థుపై యుద్ధమునకు వెడలెను.
అయ్యది యువరదిసూయ డెట్టి దగ్ధామయాదగుటచే నర్జు
నుడు మనలనందఱు వధియింపక సంమోహనాస్త్రము మాత్ర
ము వైచి గడిచెను ఇంతటితో నాయర్జునుడు మనఃసాంబుల
పై రానొల్ల నిలిచి యామిలెట నిలచుట కార్యంబు యని
దుర్యోధనులతో జెప్పెను.

దానినివిని దుర్యోధనుడు మొదలైన కురురాజవర్గముం
తయు వచ్చినత్రోవబట్టినది. యుద్ధాంగమున మారుమగమయి
కారవానికమంబలి రారాజులెల్లరు నడియాంబుల తోడి సిదం
బులును విరుదములతోడి గొడుగులును నర్జునిపై నెచిరి. అర్జును
డాసమయమున బెద్దయెలుంగున నందఱుకుం బోయివచ్చెదనని
చెప్పి మరల ద్రోణాద్యాచారవర్గముపై గెండుమాడు ప్ర
ణామభాగాంబు వేసి మిట్టకోలల రారాజు మకుటంబుల మణులు
దులిచి వానికిజెప్పినవాడై యుద్ధముచేయుటకుని యుత్తరుడు
హయముల నడచి కేరుమరలింప మన్ననగరమునకు బయలు
దేసెను. ఇంతటితో గవి, యర్జునుని పరాక్రమముచెప్పుట ముగి
సినది. ఇక నీయర్జునుని సూరసంపత్తి విచారితము. ధర్మరాజా
దులు విరులునకు దమ్మేటింగించినపిమ్మట ధనంజయునుకులేచి
మా యజ్ఞాతవాస నియమమున కేమియు భంగము కలుగకుండు
నట్లుగా నొక సంవత్సరమెల్లను హాయిగా దమపురియందు గడ
పితుని విరులునకు దనవృత్తజ్ఞతన దెలియజేయుచు,

గీ. చాల దుష్టరమైన యజ్ఞాతవాస
వత్సరంబు భవన్యర్థవాసగుప్తి
వలన గడపితిమతి సుఖావాప్తచిత్త
వృత్తి నేను నిర్భయులమై విందులట్లు

అనివిరులుని నర్జునిచెను. ఇందుచే నాతడు కృతము మరుమవాడు
కాడని తెల్లమగుచున్నది. మత్స్యవల్లభుడు తన పుత్రిక
యగు నుత్తరను రావించి యీమెను నర్జునునకిచ్చి వివాహము
చేసెనని చెప్పగానే యందులకు ధగ్యరాజేమియు ననక
యుత్తరను వివాహమాదుటయందు దనసోదరుని యభిప్రాయ
మెల్లుండునో యని యర్జునుని ముఖమవలోకించెను ఆసమయ
మున నర్జునుడు

క|| ఈకన్వియఁ గోడలిగఁ

గైకొనియెడఁగాని యిదితగ దుచితవృత్తిక్

నాకడ నబల మెలంగుట

లోకము శంకించు నన్ను లోలాత్మునిగాన్||

ప|| అదియునుంగాక వృత్తగీతాదులయెడ నిష్కోమలికి

గరుండైన నాకు నిర్విగ్రంబు ధర్మంబు గాదు. కావున

ము|| హరిమేనల్లుడు బాహువిర్య పలుకొర్యన్నా రిత్రైలోక్య

సుం, దరుఁడాచారపవిత్రుఁ డందితకానక్షం దుదా

రుండు గా, తరపరక్షకఁ డార్జునమృతుఁడు విద్యా

వైభవోల్లాసీ య, త్యురుజేబండు వరించుగాక యభిమన్యుం

డీసరోజాననన్.

అని తన యభిప్రాయమును సుస్పష్టముగా నగ్గించెను

వీనిచే బార్థుడు సామాన్యులవలె శ్రీలోలుడు కాఁ

డనియు ధర్మవిచారం కలవాడనియు లోకసంధా భీతుడని

యు స్పష్టము కాకమానదు.

సోమయాజికవి యిట్లే విరాటపర్వపు నాలుగయి దా

శ్వాసములలో నేకశ్లోకములందు నర్జున పాత్రమునకుఁ బరిపుష్టి

తెచ్చెను. ఇంతియకాక కవి పాలకై రలు మోయువిధమున

నితర పాత్రములకెట్టి లోపమువచ్చినను నిష్పపశి యర్జున పాత్ర

మునకు మాత్ర మెట్టి లోపమును దెచ్చుకొనలేదు అందు త్తర

పాత్రము ప్రధానము. ముట్టుముట్టు నీయుత్తరుడు కాంతోజన

ములయెదుట ఎత్తున గొందు గొంపుల నెల్లను మార్గొనిరేని

కల

“విద్యాధి”

కలదంట పవిత్రభూభరాగణి యొకండు
శ్యామలావనీ సంజాత స్వాద్రతరము
విపులజంతుసంతానంపు విడిదిగృహము
అందు నున్న తళిఖరంబునందు నుండి
విమలజలపూరితంబయి వెడలె భూత
లంబునకు నదమొకఁడు కూలంకషముగ
చిత్తరంజక మది తనచిత్తమందు.
“నకలవాహినులకు గతి సాగరంబ
యందా మజ్జీవనమునకు నదియె ఫలమొ”
చండకిరణోగ్రతాపార్త జంతుతీతికి
నకల ఫలదాయకామల సస్యములకు,
సాయమొక్కింత యొనరింఁజాలనొక్కొ”
భక్తిఁ గ్రుంకినవారికి ముక్తి నొనఁగి
యీహహిని పుణ్యభూమిగా నెనకమెనఁగ
నొనరుఁ గడంగ కీచిన్ని యూలలందె
జీననంబెల్లఁ గడవఁగాఁ జెల్లునా?” అని
తలచి చింతించి యుంకించి తనువు పెంచి
యాశ లెల్లడ పూరించి యశము గాంచి
తనకొనర్చెడి బంధముల్లాటి, కడఁక
వెల్లు వినిసిల్లి, పగతుర, నీళ్లు తాపి,
నీయమహిమంబు దిక్కుల వెల్లివిరిసి,
కణమొకం డబ్బిగీతికిఁ గాన్గ గాఁగ,
ధరణిజనులకు జీవనాధార మగుచు,
ధరణిపాలుర కభిషేక ద్రవ్య మగుచు,
నున్న యమృతంపు వెల్లువ యుడిగిపోయె
తలవని తలంపుగా మధ్య కాలమున నె
అకట! మబ్బులు లేకయే యశనివడియె
ననుచు విలపించుచుండఁగా నంతలోన
కల ముగిసె; నేత్రములు విప్పి కాంచి యెదుట
వెలుగు దీపిక గని, కంటివిన్మయంబు.

గోవులం దెత్తు ముహూర్తమాత్రమున’ అని యెంతయో డంబు
గాఁ బ్రసంగించెను. పిదపఁ దేజిని జూచుటకు రోయునట్టివాఁ
డు ప్రస్తుతపుఁ దనపని నెఱవేర్చుటకు నెవరును లేకుండుటం
దేసి యెట్టో పేడియగు నర్జునుని సారథ్యంబున కొడంబడెను
అర్జునుడు సారథిగాఁ దాను రథియై కారవసేనను జయించుటకు
వెళ్లెను. వెల్లి కారవసేనజూచి యుత్తరుడు “కారవసేనఁ
జూచి నడకందొడఁగన్ మదితోన మేను.....” అని భయ
భ్రాంతుడగుచు దేరుమరల్చుమని యర్జునుని బ్రార్థించెను ఉ
త్తరుడు రాజకుమారుడు కాఁడోతాను బుట్టినదిమొద లిప్పటి
వఱకు నేనలనే చూడలేదా? అల్లు నేననే చూచియుండని కుకు
మారుని నొంటిగాఁ బట్టామున విడిచి విరులుఁ డెల్లు నుశే
మీఁదికి దండెత్తిపోయెను. మఱియుఁ గౌరవసేనను మారే
నుండి చూచినమాత్రముననే కరములు కరసనములు ధడముపై
విడిచి ధరణికి లంఘించిపోవఁ బాటిన యుత్తరునకు బృహన్నల
నర్జునిగా నెఱిగిన పిమ్మట నెచ్చటలేని సాహసము వచ్చినది.
యుద్ధమున త్రిపురారివైన నోశ్చుసంత భైర్యము కలిగినది
దాన “ననుఁబని గొమ్ములెమ్ము నరనాథు నదల్పు మరల్పు
గోవులన్” అని పార్థుని బ్రోత్సాహపఱచినవాఁ డాయెను
తుదకు దిబ్బిరియై భీష్మద్రోణకృపాది ధన్వినకరాభిలమైన
యుద్ధమున ససహాయుడైన యర్జునునకు సూతకృత్యముఁ జేసె
ను. కృష్ణసంత నేర్చుకలవాఁ డాయెను.

వీని నన్నిటిని విమర్శింపఁ గవి యర్జునుని పరాక్రమము
లోకమునకు స్పష్టపఱుచుటకై మొట్టమొదట నుత్తరనియం
దిశ్చతను నాగొప్పించినటుల నిస్సందేహము. అలోపింప దీనికి
నర్జునునియందుఁ గనికున్న యభిరుచియే కారణమగును. ఇన్నిన్ని
విధములుగా కవి శ్లేశనాహను నెడ నాదర ముంచినాడు
గుణదోషవిచారాయ స్వయమేవ మనీషిభిః
ఓంకాంతిః కాంతిః

ఆంధ్రోత్తమ పద మహిళాసభ

[గాడెపల్లి అనంతరామమూర్తిగారు]

రాత్రి పదిగంటలైనది. హేమంతుడు ప్రాణికోటుల గడగడ వడికించుచుండెను. అపుడు స్వీయగృహంతర్భాగము ననే నొక పడక కుర్చిపై గూరుచుండి యెడమప్రక్క నొక బల్లపై గొన్ని యాంధ్రగ్రంథములును గుడిప్రక్క నొకబల్లపై బండు వెన్నెలలు గాయు కావదీపమును నుంచికొని యొక్కొక్క గ్రంథమునే దీసి యక్కడక్కడి పత్రములు గొన్నిటి జదివి గూబల్లపై కేటుగ నుంచుచుంటిని. అప్పటికి రాత్రి సగము గడచియుండును గాని నిద్రురవచ్చుటలేదు. గ్రంథస్థవి యమల గొన్నిటి మనసున జగ్గించుకొనుచు గావదీప మిండుక తగ్గించి యాపడక కుర్చిపై నిండుక మేను వ్రాల్చితిని. తననంతర హేమ జరిగినదియు చెప్పజాలనగాని కన్నులు తెరిచి మొగ మెత్తి హుమరికి నెట్టయెడుట గనులు మిటుమిట్లు గొలుపుచు ధగ ధగ మెత్తిపోవుచున్న వింతరంగల వెలుగొకటి గల్గినదని తెలిసి. తక్షణవృత్తితో నావెలుగును బరికింప నది శోధించి నిశ్చయమొనర్చున గుమ్మరికాయలంత పరిమాణములతో “ఆంధ్రోత్తమ పద మహిళాసభ” యను నక్షర యాపమున నేర్పడియున్నది. చక్కగ బరిశీలించి యావెలుగొక భవన ముఖ ద్వారోపరిభాగమున వక్షుకబడిన మణుగుల వెలుగని తెలిసికొని యామందిరద్వార మిండుక తెరిచి లోనికి దొంగిలించుచితిని. ఆహా! ఏమి గూయాదుభూతము: వేలకొలది చంద్రబింబము లందుండి యుండెనో, పగలంతయు నీబాహ్యప్రపంచమున నిండియున్న వెల్లంతయు నారాత్రియందు బంధింపబడి యుండెనో కాని యా మందిరమంతయు నప్రకాశమన జేజేపుంజ గర్భితమై యుండెను. లోననుండి నీలపాలలా యలి వేణుల మాటలా కాని యస్పష్టముగ వినిపించుచున్నవి. లోన నడచుకొంటున్న ధైర్యము చిక్క నాతలుపులు మణుల దగ్గ అగ్ర జేర్చి యీశ్వరాంత మేమెయిండునాయని యిండుక తడవాలోచించి గూ మందిరము ప్రక్కకుపోయి యొక కిటికీ సగ్గిరునుండి మెల్లగ లోనికి దొంగిలించుచితిని. ఆహా! అందలి యద్భుత మేమని నర్థింతును: దివ్యమంగళ విగ్రహులగు శ్రీ లెందఱో బాగులుదీర్చి మువ్వ పీఠములపై నుఖాసీనలై వారి ముఖవర్ణములు, క్షుణ్ణక్షుణ్ణ వర్ణభేదప వస్త్రజాలములును, నమూనామణియగులంకారములును ననూనా గమనాది వైఖరులును, వాగు దేవాంగవలా దేవాంశ సంభూతలా యని చెప్పక చెప్పుచుండెను. వారియెరుట నొక యాన్నత వేడికపై పట్టు దిండుగల నవగత్తులబిత మువ్వ పీఠముకట్టి యున్నది. వానిముంగిల నొక పసిడి కట్టదంతపు బల్లపై మణిమయములగు పల్లెములలో గామంగిరసుంలేయు ఘుమఘుమ లాడించు మందార పారిజాతాది ముగ్ధముమాలిక లుంచబడినవి. ఆమందిరంతర్భాగ కుడ్యోపదేశముల వేలాడు చిత్ర ప్రతిమలా పటములతో సజీవము లట్లు సంచరించుచున్నవి. ఆనంద్యము లన్నియు నూర్ణమయములై, నవరత్న దీపికా విరాజితములై, భిన్న ప్రపవ సూలికావిరాజితములై. ఆయంగల నామములు చంద్రానన, హంసగమన, పద్మనయన, జగన్మోహిని మొదలగు నవియు యుండునని నే ననుకొంటిని గాని వారి సరస్వర సంభాషణముల బట్టి నాయూహ విపరీతమై పోవుటయేకాక నే ను మిగుల నిరుత్సాహవంతుడను గూడ గానలొవచ్చినది. వారి ప్రాముఖ్యము వినురా! తనర, వెలయ, సారిది, పరగ, అరయ, హనుగ, తర్ల, నేడ్మ, ఎంచ, లలి, వెస, రిగ, బిగ- యారితిగ నున్నవి. నే నంట్టితో నెడలిపోవక యాసభా వృత్తాంత మెటుగ గోరి యాకిటికి గోడపై కెగ్ర బాకి కిటికీ కంద్రముల నుండి వారి గుంల జూచుచు వారిమాట లాలకింపుచు స్థిమితముగ నూరుచుంటిని.

అంతలలి యనునంగన సాటి నీటుకత్తల యనుమతివహి చకచకలాకులు నా యాన్నత వేడికపై కెగిర వ్రాలగ సభ నిశ్చయమయ్యెను. ఆయంగన సభికురాండ్రు నంగ దిరిగి చేతులు జోడించి కనుదమ్ములు మోల్చి యనంతములు యెన్నక్కుమధుర ముస్సనముతో నత్యంత భక్తి రసోత్సాహముతో

ఉ. షోణింబుల సెన్నురురు సోకగ మ్రొక్కిననుతింతునైకత
 శ్రోణికి, చంద్రోకాయ నుంచువేళికి, గజ్జితామర
 శ్రేణికి, వోయజాతభవ చిత్రవర్ణిరజైక వాణికి,
 వాణికి, నక్షుదామకుక వారిబపుర్ర రమ్యపాణికి.

అని సగస్పృహ మునరించెను. సభికురాండ్రులు గావించిన కరతాళస్వరము కరకంజారావళులతో గలసి ద్విగు

ణితములై యా మందిరమున బ్రతిస్థనులైచ్చెను ఉన్నత వేడికపై నున్న యయ్యంగన సభికురాండ్రు నుద్దేశించి యిట్లుబలికెను: “సోదరిమణులారా!

మన మందఱ మిశమయమున నిండేల చేరితిమొ మిరంద రెటుంగుదురు. అయినను సంగ్రహముగ నొకసారి మనవిచేయుచున్నదామను. ఆంధ్ర సరస్వత్యంత సంభూతలమై యాంధ్ర జనోపయోగార్థ ముండ్రవాజ్యము లోకమున నవతరించిన మన ముండ్రులచే నిష్కారముగ నవమానింపబడుచుండుట వలన దీనికి దగిన కర్తవ్యము నిర్ణయించుకొన మన మందఱ మిందు చేరితిమి. ఈకార్యభారము వహించుటకు మనలో సమర్థురాండ్రు నేకలున్నను ఏ పరమ పూజ్యురా లాదిమండ్ర కవికుంజరుడగు నన్నయ భట్టాచలనిచే నాంధ్రమహాభారతమున నవకాశము గలిగినపుడెల్ల నాదరింపబడియుండెనో యేమనానీయురాలి నామము కానుగ, యేనుగ, సేనుగ, గానుగ, మొదలగు పదములకు సన్నిహిత సంబంధము గలిగియున్నదో, యే యుదార హృదయురాలి నామోచ్చారణము గావించునపుడు పెద్ద పెద్ద వృత్తముల మానులు తలపున నిలచుచుండునో యాశ్రీమతి మానుగ దేవిగారి నీయగ్రాసన మధిష్ఠింపగోరుట సమంజసమని విన్నవించుచు తమ యనుమతిగూడ దెలుప వేడుచున్నదాన” నని పలికెను. అంత “మాకిష్టమే, మాకు సమ్మతమే, మాకంగీకారమే” యనుమాట లామందిరమున బ్రతిస్థనులైచ్చెను. అపుడెద్దగు ముద్దియ లిరుపార్యములనుండి దోడ్కొనిరాగ శ్రీమతి మానుగ దేవిగా రమ్మదియ యొద్ద వ్రాగిరి. సభయంతయు గరతాళస్వరములతో నిండిపోయెను. వారామె నగ్రాసమున గూరుచుండచెట్టి పెడలో పూలమల వైచి యెగిరి యధాస్థానముల వ్రాలిరి.

అపు డగ్రాసవాధిపురాలు లేచి యిట్లుపన్వసించెను. సోదరిమణులారా!

ఈయగ్రాసన మధిష్ఠింపుటకు సర్వవిధముల సర్దురాండ్రు మీలో ననేకులున్నను ససమర్థురాలనగు నేనధిష్ఠింపుటకు గారణము మీ యందరి యజ్ఞాబలమే గాని నా సామర్థ్య ప్రభావము గాదు. నాపైగలమీయందఱ యమితాభిమానమునకు మీకందఱకు నా కృతజ్ఞతాపూర్వక వందన శతంబు లర్పించుచున్నదానను.

నే నీ యున్నత వేడికపై నిలచినంతనే యాంధ్రవాజ్యము లోకమున గలవరపటమచున్న గ్రామ్య గ్రాంధికభాషా వివాదము నా తలపున నిలచి నా హృదయమును మిగుల గలచి వేయుచున్నది. అయినను నాంధ్రవాజ్యము ప్రపంచమున మనతో ననగి పెనగి సంచరించుచుండు తత్వము తప్పవాది పదములు కొన్ని మన యాంధ్రోత్తమ పద మహిళాసంఘములో సభికురాండ్రుగ జేరినందున నాహృదయ మావిచారము నిండుక మఱచి సంతోషావృతమగుచున్నది. ఈపదములు మనలో జేరుటకు మనకు శుభసూచకమును బ్ర పక్షులకు మనూచకము నుటగాక!

సోదరిమణులారా! ఆంధ్రజనోపయోగార్థ ముండ్రవాజ్యము ప్రపంచమున నవతరించిన కారదాపుత్రికలకును మనకును నాంధ్రకవులకును గల సంబంధ మత్యధికమైనది. అది జీవునకును దేహమునకును గల సంబంధమువంటిది. దీపమునకును వెలుగునకు గల సంబంధమువంటిది. కార్యమునకును గారణమునకును గల సంబంధమువంటిది. ఆంధ్రకవులు లేకున్న మనము లేము; మనము లేకున్న నాంధ్రకవులు లేరు. వారిబ్రతుకు మనచేతులలో నున్నది. మనబ్రతుకు వారిచేతులలో నున్నది. ఈయభయాల యొక్కమే యాంధ్రవాజ్యము భృగ్విధికి గారదామైయున్నది. ఈయభయాలలో నెరికి మానానానాములు గలిగినను దక్కిన వారు తమకు గలిగినట్లెంచుకొని వర్తించుట ధర్మమైయున్నది. ఇట్లుండ విమర్శకులను వేరిటి యపరనారదులు కొందఱు బయలు వెడలి యాంధ్ర పద ప్రపంచము లో నవ్యోన్య వైషమ్యములు గలిగించి రెండవక్షములంగ జేసిరి. అందొకపక్షమైన మన ముండ్రోత్తమ పద మహిళానుతలులను వేరిట నన్నెకేర్చి యుంటిమి. తక్కిన పక్షమును మనమితరాంధ్రపదములని పేర్కొనుచుంటిమి. ఇతిరాంధ్ర పదములును మనమును నొకప్పుడు మేమెక్కున మేమెక్కున యని వాదించుకొనుచు వచ్చినను నొకేటుంబయిపోనివారముగలచే మరల వెంటనే యప్పు సెల్లెండవలె ననగి పెనగియుండి యాంధ్రకవుల కుపపరించుచుంటిమి. ఇట్లుండ నా గాంధికవుల విశేష మేమయ్యెనోగాని వారా యపరనారకుల మగ్ధ్యగనలకు చిక్కి యితరాంధ్రపదముల నిభిమానముతో జూచుచు మనల నిరర్థకపదములని నిందిం

ప తొచ్చిరి ఆంధ్రోత్తమ పద మహిళానుతలులారా! ఈ సృష్టిలో నిరర్థకపదముగాని, నిరర్థకపదార్థముగాని యెందైన గలదా! తత్తదుపయోగము లేకుంజాలక నిరర్థకములని నిందించు మూఢుని జన్మ మొక్కటిమాత్రము నిరర్థకమైన దైనను అగుగాక! మన మెన్నటికైన నిరర్థకల మరుదుమా! మనల నిట్లు నిందించుచున్న యాంధ్రకవు లెట్టి నిరర్థకులో, యెట్టి నీతిపరులో యిండుక విచారింపి చూతము.

సార్థక నిరర్థక విభేదము జేయుచున్న యాంధ్రకవులు నిరర్థకపదములు విడిచి సార్థకపదములుమాత్రమేగదా తమ తమ గ్రంథములం గుపయోగించుకొననలసింది. వారిట్లు చేయుచుండెరా! తాము కవిత్వము చెప్పవచ్చును గూయతిప్రాసాదులు గుదురునట్లు యితరాంధ్రపదములకు గూర్చి చాలనప్పుడుమో ఎత్తుబడిచేసిన పద్యమున వ్రాయదలచిన పద్యమున వ్రాయదలచిన యభిప్రాయము పూర్తియై పద్యభాగము మిగిలిపోయినప్పుడును నిరర్థకములని నిందించు మనల శిరసావహించి భారాశముగ నాయా భాగముల నుపయోగించుచునే యున్నారగదా! ఇదియేటి సార్థకత్వము? యేటినీతి? ఒకానొకప్పుడు కొందఱు కవులెట్టి సమయములందుగూడ మనల నాశింపక గణాదులు కుదురునట్లు యితరాంధ్ర పదములనే పెంచెయు గుడించెయు పద్యములు పూర్తిచేయుటయు నందందుగలదు కాని యంగవలన నెన్నియో యనర్థములు వాల్చిల్లిజొచ్చినవి స్యభావోక్తులు నశించి యతిశయోక్తులు నన్యతోక్తులు నధికము గాజొచ్చినవి. పద్యరచనారంభమున కున్న యభిప్రాయము రచనానంతరమునకు విపరీతమై పోవ జొచ్చినది. ఈ దా రుగ కృత్యమున కొడిగట్టుకొన జాలక గొందఱును, మనయుండలి ప్రేమాతిశయములచే గొందఱును మనల శిరసావహించి కులదేవతలవలె నారాధించుచున్నారు. చిత్తగింపున! కొందఱు పుడమి, నసుధ, ధరణి, క్షీతి, భువి, అనుమ భూపర్యాయ పదముల కవకాశ మున్నంతవఱకు దమ పద్యములందు ముకుటుములవలె వాడుచున్నారు. రరుచుగ సరి సరి యవి వాడుట కొందఱి కభ్యాసము. ఎవరికెటుక యనుట గొందఱ కభిరుచి. అందముగను అనుట గొందఱి కానందము. అరసిజాడ యనుట గొందఱి కెల్లదమిడిబిండి. పద్యమందొక వాక్యమైన బూర్తిగా పోయినను అనేక పర్యాయములు సంబోధించుచుంట గొందఱ కరచేతివైకుంఠము. ఈపదములన్నియు మన సంఘములోనినేగద! వీరిట్లు నిరభ్యంతరముగ వాడుకొనుచున్నను ఇతరుల కవిత్వము విమర్శించునపుడుమాత్రము మనల నిరర్థక పదములని నిందించుచునేయున్నారు. వీరి యక్రమ ప్రవర్తన మేనాటికైన విడుతులేమా యని మన మింకెంత కువేక్షించి చూచితిమి. కాని నానాటి కీ దుండగ మధికమై పోవుచున్నది. కావున మనమిక నువేక్షింపవలసిన పనిలేదు. తక్షణమాంధ్రకవులు తమ యపరాధ మంగీకరించి మనపాదములపైబడి క్షమాస్వాము వేడికొనుటయే మనకును వారికిని గల సంబంధము నేటితో దీరిపోవుటయే యిపుడు జరుగవలసియున్నది. అయినను మీ యందఱి యభిప్రాయములు గూడ వెల్లిబిచ్చిన పిదప గర్వము నిశ్చయింపదలచి యింతటితో నాయుపన్యాసము ముగించుచున్నదామను.” అనుచు శ్రీమతి మానుగదేవిగా రగ్రాసనమున జతికిలబడిరి. సభికురాండ్రు చప్పటలు జరచిరి.

పిమ్మట శ్రీమతి వేడ్కమ్మగా రున్నత వేడికపై కెగిర వ్రాలి యిట్లుపన్వసించిరి.

“ఆంధ్రోత్తమ పద మహిళానుతలులారా!

మన మానుగదేవిగారు సెలవిచ్చియున్న ట్లాంధ్రపదము లాంధ్రకవులకును, నాంధ్రకవు లాంధ్రపదములకును నాభార భూతులనుట నిర్వివాదాంశము. అట్టి యాంధ్రపదజాలములో జేరిన మన మితరాంధ్ర పదములకున్న నాంధ్రకవుల కధికోపయ క్తలమైనవారము. కావున నాంధ్రోత్తమ పద మహిళా విరుదము మన దేశసార్థకమై యుండుటయు నిర్వివాదాంశము ఆంధ్రకవిత్వసంపరణమున నాంధ్రకవి నాకల కితరాంధ్ర పదములు తెచ్చు తెచ్చిచాపలవంటివి. మనము లంగరులునాకా శ్రయములునెంతివారము. ఆపదములు సుఖప్రయాణోపయక్తమైనవి. మనము ప్రాకరక్షణోపయక్తలమైన వారము. ప్రయాణభంగము కన్న ప్రాభంగమధికాపత్కరమైనదరుటవలన నాంధ్రకవుల కితి రాంధ్రపదములకున్న మన మధిక గౌరవనీయుల మనుట వేటుగ జెప్ప ననవచ్చులేదు. ఇట్టి విషయములో నీ నడుచు నాంధ్రకవుల మనచేస మిగుల నక్రమముగ బ్రవర్తించిరిని దెలుపుట కెంతయు జింతించుచున్నదానను.

(సకేవము)

రామవరపు దుర్గము

[వాజపేయ్యుల వెంకటేశ్వర్లుగారు]

ఈ విస్తృత పురాతనదుర్గము రాజమహేంద్రవరమున కుత్తమున సుమారుదండయొక్క మైదానములో నున్నది. రాజమహేంద్రవరమునుండి గోదావరిమీదుగా గుత్తమునకు వెళ్లిన యెడల ఘోరవరమునకు నెదురునగా తూర్పున, పురుషోత్తమపట్టణమునగా మున్నది. ఇచటనే గౌతమీనది తూర్పుకనుమల నుండి తూర్పుపడమరకు మైదానములగుండా ప్రవహించి జాయితుడుకు సమద్రములో కలియుచున్నది. ఈ ప్రదేశముననే తూర్పుపర్వతపంక్తులు ప్రారంభమగును. పురుషోత్తమ పట్టణమునకు సుమారు మాడుమైదానములో తూర్పుగా వెళ్లినయెడల తూర్పుకనుమలలో నొక పర్వతరాజుగారి వాడగు యెల్లంపూడి సర్వభూమి బాచి నీపురాతనదుర్గమున్నది. నేను కారణాంతరముచే నచటకుబోవుట తటస్థములవలన మరుగుపడియున్న కొన్ని నిజపరిశీతులను విమర్శకుల సహాయము ప్రకటించితిని.

ఈ పర్వతము నెక్కి యాకోటను స్వాధీనపరచుకొనుట శత్రురాజులకు బహుకష్టపాద్యమై యుండవచ్చును. ఈ కొండ నెక్కుటకు చిన్న చిన్న కాలిబాటలు వంకరటింకరలుగలిగి ఎక్కుటకు బహుచిక్కులుగా నుండును. రామవరపుదుర్గమున నీ కోట ఈ పర్వతపంక్తులలో నొక పర్వతశిఖరముమీద సుమారు 500 అడుగులయెత్తున నున్నది. ఈ పర్వత రాజమునకు సమీపముననే సుమారు 5 లేక 6 మైళ్లదూరములో నున్న పట్టిపాడల త్రేత్రమును, నూపేనందేవరమునపవిత్ర త్రేత్రమునగోదావరీపుష్ప భాగమున నీ కొండచెక్కి చూచినయెడల కనిపించుచు మాడు వందలసంవత్సరములకు పూర్వము రెడ్డిరాజులచే పరిపాలింపబడి వారితోనే ప్రతిష్ఠింపబడిన కోరుకొండయును పవిత్రత్రేత్రము కూడ ఈదుర్గమునకు ఆగ్నేయపుదిక్కున సుమారు పండ్లెండు మైళ్లదూరములో నున్నది. ఈ కొండచెక్కి చూచినయెడల ఆఖండరాతిమీదని వంకరటింకరలుగలిగి స్వచ్ఛమైన జలప్రవాహముతో ప్రవహించుట కనుపండువుగా కనిపించుచుండును. మన్వజ్వరములకు నివాసస్థానమైన ఇట్టి మహారాజ్యములనందుచు ఆ కొండలలో నీదుర్గమును ఎందుకు నిర్మించిరో దురూహ్యముగా నున్నది. దైవవశమున బరాజితమైన రాజులు నిర్భయముగా తలదాచికొనుటకు పీఠము నుండుననియేమో? శత్రుసైన్యములు పిరివెంట దగిలి యీ పర్వతారణ్యములలో ప్రవేశించినా ఇక నది తిరిగిపోవుట దుస్సరమే. ఇచట కొండత్రోవలు ఎప్పుడైనా తిరుగుచున్న కోయలకు, కొండవొర్రకుతప్ప తిరుక లేవ్వరికిని తెలియవు.

మామూలు కాలిబాటలమార్గముగా నీ కొండను ఎక్కునపుడు సగముదూరమున నొక పెద్దగుహ కలదు. ఈ గుహద్వారములు రాతితో నిర్మింపబడియున్నవి. ఈ గుహలోనే గోపాల స్వామి, ఆంజనేయ విగ్రహములు కలవు. ఈ విగ్రహములు బహుచక్కగా చెక్కబడియున్నవి. పీఠినిబట్టి చూడ ఆంధ్రులు దేవతావిగ్రహములకు చెక్కుటయందు తమ శిల్పచాతుర్యము నెల్లువనియోగించిరో తెలియగలదు. ఈ గుహకు సమీపముననే యొక జలకండమున్నది. దీనిలో నీరు ఎప్పుడును ఎడతెగక జారుచుండును. శ్రీరామవరమికి ఇచ్చటికి నచ్చుప్రజలు దీనినీరును చెంబులతోతోడుకొని స్నానముచేయుదురు. ఇచట కూర్చుండి విశ్రాంతిశీర్ష్యకొనుటకు కొండ్లయొక్కది. విశ్రాంతిశీర్ష్యకొని వైకొండ నెక్కివచ్చుచు ఇక్కడనుండి కొండచెక్కుటకష్టము. మామూలుగా కొండ మీద నాలుగు లేక కొండుగా నుండుచున్న ఎక్కుటకు కష్టముగాను భయముగాను ఉండును. ఎట్లకేలకు కోట సమీపించెదమనగా సుమారు తొమ్మిది అడుగులయెత్తు గోడలమధ్యనను మెట్లమీదుగా కోటలోనికి వెళ్లవలెను. లోపల కోట రెండుభాగములుగా విభజింపబడి యున్నట్లుగా శిథిలావస్థయందున్న ఆ కోటద్వారములు, ఆ అంతఃపురమందరములు, ఆ రాజభవనములు, ఆ పహారా స్థలములు మొదలైన ప్రదేశములే సాక్ష్యమిచ్చుచున్నవి. ఈదుర్గమునకుచుట్టును నల్ల రాతితో కట్టబడిన కోటగోడ ఎన్ని శతాబ్దముల క్రితము కట్టబడియున్నదో కాని, శిథిలావస్థయందుండి ఇప్పటికిని తన పూర్వపు యెన్నత్యమును దేసోభ్యుజుచున్నది.

లోనప్రవేశించినయెడల నొకచో నొక చిన్న దేవాలయమున్నది. దానిలో శ్రీరాములు, నీత, ఆంజనేయస్వామి మొదలైన విగ్రహములున్నవి. ఈ విగ్రహములన్నిటికినిగూడ తలలునరుకబడియున్నవి. ఈలాగుననే కొండమధ్యభాగముననున్న గుహలోని విగ్రహములకుగూడ శిలలు సగమువరకు నరుకబడి

యే యున్నవి. దీనికి కారణమేమియుని అచటిజనుల నడుగగా పూర్వము తురుష్కులు దండెత్తినచిన్నపుడు ఈవిగ్రహములను పాడుచేసినచెప్పదురు. ఒకచో నల్ల రాతితో కట్టబడిన విశాలమైన దిగుడు బావి (స్నానమందిరమై యుండవచ్చును) రెక్కంగి తో (ఎ తు షో గు ణ) ఆ కారముగా నున్నది. లోనికి దిగుటకు అందమైన మెట్లుగలవు. అడుగుభాగము చక్కగా రాతితో చపటాచేయబడి యిప్పటికిని చెక్కుచెదరక నేడు కట్టించినట్లు కరబడుచున్నది. ఆ బావి లోనికి దిగుచోట మెట్లకు రెండు ప్రక్కలను రెండుతూములున్నవి. ఆ తూములలోను కనుగొనుట కష్టము. పూర్వము క్రింద ఆల (చెరువు) లోని నీరును పైకోట యందలి కొలనులోని కిరస్తింపునాధనామగ్రి యే మైన నున్న దేమో తెలియదు. ఈ కోటనే కాకుండగా ఆ కోటలోని కొక కొలనున్నట్లుగాకొన్ని అనవళ్లకుబట్టి తెలిసికొనవచ్చును. ఒకచో నొకపాడజియున్న పెద్ద రుబ్బుకోలున్నది కోటకు తూర్పు భాగమున శిథిలమైపోయిన గొప్పకోట బురుజులును, పెద్దద్వారమును ఉన్నవి. కోటలోని కొకచోట జలగుండమున్నది. దీనిని నీతమృతవారిజలగుండ మందురు. ఈ జలగుండములోనినీరు ఒకరాతినుండి జారును. మెలుగాని సోకినయెడల ఆనీరికిపోవుననియు, ఆ సమీపముననేయున్న గుగ్గిలపుచెట్టుయొక్క చెక్కున తీసికొనివచ్చి సాగవేసినయెడల తిరిగి నీరు యథాప్రకారముగా జారుచుండుననియు అచ్చటి ప్రజలు చెప్పుదురు.

పైన పర్వతముమీద కోటయొక్క గోట పర్వతమునకు క్రిందిభాగమున కొంతదూరములో 'నేలకోటయనుకోట' యున్నది. ఈ కోటకుడ పెక్కిలకునలేనే రెండుభాగములుగా కట్టబడినట్లు నామమాత్రానెట్లమైయున్న కొన్ని చిన్నములవలన తెలియవచ్చుచున్నది. ఆ కోటయున్న ప్రదేశమును ప్రజలు ఇప్పుడు నేవ్యమున కుపయోగించుచున్నారు. ఈ కోటకు సమీపమున కొంతమంది కోయసాంధు ఒకపల్లెను నిర్మించుకొని దానిని నేలకోట యనుచేరున వ్యవహరించుచున్నారు.

ఈ కొండకు సమీపమున ఏనుగుకొండ ఒకటి ఉన్నది. ఆ కొండమీద నున్న ఒక గొప్పరాయి ఏనుగు ఆకారముగా నున్నది. తిర్రావతి స్మారకాంశం యని ఒక కొండ యున్నది. ఈ కొండప్రాంతములందు రాజులగుట్టలు లుండెను! కొంత కాలమునకు తురుష్కులు దండెత్తినపుడు, ఆ కోటను స్వాధీనపరచుకొని, ఆ రాజులను జయించి, ఆ గుట్టలోని విగ్రహములను విరుగొట్టి పడగొట్టినయెడల, అప్పటినుండియు ఈ కోట యిటులనే పాడుపడియున్నదనియు అచటి ప్రజలయొక్క నమ్మకము.

ఈ రామవరపు దుర్గమునకు క్రిందిభాగముననున్న విశాలమైన చెరువునకు రామవరపు ఆర (చెరువు) అని పేరు. ఈ చెరువునకు మాడు (పక్కలను మాడు గొప్ప పర్వతపంక్తులుగలిగి కనుపండువు నేయుచుండును స్వచ్ఛజలసమృద్ధమై ఆ చెరువు చుట్టుపట్ల ప్రజలకు అశ్వింతోపకారిగానగుది. ఆ పర్వతములమీద కురియున్న ము సెలయేరుబద్వారా వచ్చి ఆ చెరువులో కరియును. పచ్చని తివానీలమీద రసము వెనజ్జనినట్లు, అరుణోదయవేళ సమభూములమీద పచ్చి కలపై హిమదీపపులు క్షితశత ప్రకాశించుచుండుచు సకలవిహంగకుల కలకలాదావరాజితమైన ఈ చెరువుప్రాంతముల సాంద్రాగ్యము కనుపండువుగా విగ్రహమందును. ఆది మహర్షులు ప్రశాంతముగా తపస్సు చేసికొనుటకు సరిగిన పుణ్యస్థలముగా నెన్నదగియున్నది. వేదేల! పృథ్వివైచిత్ర్యమును జూడవలెననిన అచటనే చూడవలయును.

ఈ పర్వత సమీపారణ్యములు అచటజలసంత్రులకు లేనయె, తిరుటకు పండ్లును, వామరగు వింసగులును, ఇండ్లకు దిన్నెమైన కలపయు కామగోళపువలె నొసంగుచుండును. ఈ యరణ్యమునందు గానరాని ఘృత శేషములుగాని, ఓషధులుగాని లేవని చెప్పుదురు. మామిడిపండ్లు, జామిపండ్లు, పసపండ్లు, నీతాఫలములు, అడవి అరటిపండ్లు మొదలైన ఫలములు ఆ మామిడుపులలో సమృద్ధిగనుండును. అచటి జలగుండములు త్రాగుటకు సర్వదా నీరమునిచ్చుచుండును.

పూర్వము ఈ కోటను రెడ్డిరాజులు నిర్మించి పరిపాలించెడివారనియు, వారికి కొంత నైస్సముండెడిదనియు, ఆ కొండలలో ఆ నైస్సముకూడ నివసించెడిదనియు, కొంతకాలమునకు గొప్పరాజ్యమును నిర్మించి మహావైభవముతో పరిపాలించెడివారనియు, ఈ కోటకునడుగుగా మెలులోపుగానున్న యెల్లియెండుఅనే కొండమీద యెల్లియెండుఅనే మాదిగ ఉండెడివాడనియు, వాడు నిశానీ వేయుటయందు మహానిపుణుడనియు, వాడు ఆ కొండమీదనుండి ప్రతి ఉదయమున సాయంత్రమును నిశానీ వేసెడివాడనియు, ప్ర

భువులు వానికి కొంతమాన్యము నిశానీ చేసినందుకు ఈనామ ఇచ్చినారనియు, కొంతకాలమునకు ఒకానొక శాపమువల్ల వాడు నశించిపోయినాడనియు—మొదలైన కథలు ఇచ్చటివారు చెప్పుదురు.

ఇట్లాపగ్గతమలమీది గుళ్లను, గోపురములను, గుండములను, కొలంకులను గురించియు ఆ ప్రాంతములజనులు అనేకగాళ్లు చెప్పుకొనచుండురు. ఈ సమీప గ్రామముగా నున్న సుమారెనుబడినత్సరములు వయస్సుగల ముసలి బ్రాహ్మణుడొక డీకోటలో నున్న గుడిగుమ్మములమీద కొన్ని శాసనములు (వాసియుండెనని యు, ఆయన మైనముతో ఆరాతిని శుభ్రపరచి చూడగా అప్పటికే రాళ్లమీదనున్న అక్షరములు తెలిసినవి కావనియు చెప్పును. కాని యిప్పుడారాళ్లమీద నల్లవంటి శాసనము లేవియు కానరావు. ఆయన ఈపర్వత 40 సంవత్సరములక్రితము చేసెనాచినాడట.

1860 సం. ప్రాంతమున ఈ కోటయు, ఈ ప్రాంతముల కొన్ని వెల్లడిగ్రామములును పెద్దాపురసంస్థానాధీశుల పరిపాలనలో నుండెడివి. ఆకాలములో పెద్దాపురసంస్థానమును శ్రీరాజా మిర్జా నీలాద్రిరాజుగారు పరిపాలన చేయుచుండిరి. తన వాతి కొంతకాలమునకు ఈభాగము పిరాపురసంస్థానాధీశ్వరులపరమైనది. ఆ రోజులలోనే కోటలోని దేవాలయముల ఆర్యకత్వమునకు పూజార్థకు కొన్ని మాన్యములును, నిత్యభోగమునకు, చాకలి, మంగలి, కుమ్మరి వగైరాలకు కొన్ని మాన్యములును పుట్టబడి, దానపట్టాలు ఇవ్వబడియున్నవి. అవి ఇప్పటికిని వారు స్వేచ్ఛగా అనుభవించుచున్నారు. మామూలు దేవాలయములలో అచ్చులవలెగాక ఈ దేవాలయములకు కొండదాసర్గు అర్చకులుగా నున్నారు. ఈ దేవాలయములకేకాక ఈ చుట్టుపట్లనున్న కొన్ని దేవాలయములకుగూడ కొండదాసర్గ అర్చకులై యున్నారు. ఈ దానపట్టాలు ఎవ్వరివలన ఇవ్వబడియున్నవో తెలియటలేదు. ఇచట శ్రీరామవరమికి ఈచుట్టుపట్లప్రజలు గొప్పతత్వములు నేయుదురు. ఈ ఉత్సవములను చూడవచ్చిన ప్రజలందరికిని అనటిప్రజలు చందాలువేసికొని సంతృప్తిగా భోజమిడుదురు. అచటివారికి ఆ కోటయందును, ఆ గుళ్లయందును కలభక్తి నిరుపమానము.

మాపోవుచున్న ఈ దేవాలయములను బాగుచేయించవలసినదిగా అచటిప్రజలు కొంతకాలముక్రిందట శ్రీపిరాపురం మహారాజావారికి అగ్గి పెట్టుకొనిరనియు, దానిని శ్రీరాజావారు ఉపేక్షించినయెడల, ఆందుమీదట ఒక తహశీలుదారుగారు ఆ దేవాలయములను బాగుచేయించినయెడల అచటికిపోవు ప్రజలకు ప్రాణావస్థము కలుగును గనుక దానినిగురించి వెంటనే తచర్చ తీసుకొనవలెనని తెలియజేయగా, అప్పుడు శ్రీరాజావారు నూటయేబదిరూపాయలు కాంక్ష నుచేసినయెడల తెలియచున్నది. ఏది యెట్లున్నను భాసాపోషకులును, సదయహృదయులును, ఉదారస్వభావులునునగు శ్రీ పిరాపురం మహారాజావారు వారి అధీనములోనుండి పాడుపడియున్న ఈ దేవాలయములను పూర్తిగా బాగుచేయించి ప్రజలనున్ననలకు పాత్రులగుదురుగాక!

అనేక శతాబ్దములక్రితము కట్టబడి శిథిలావస్థయందున్న ఈవిస్తృతపురాతనదుర్గముయొక్క బురుజులును, ద్వారములును, రాతిసోపానములును, ఆ బలిష్ఠమగు ప్రాకారమును, ఆ దిగుడుబావులును, ఆ అరణ్యమధ్యప్రదేశమున ఆ కొండలలో నిర్మించిన ఆ చిన్న దేవాలయములును జూచిన ఏ ఆధునిక ఒడజలనరించి దానిప్రస్తుతస్థితికి కన్నీరు కాలినట్లే ప్రవహించుచుండును? ఆ అరణ్యములలో మరుగుపడియున్న ఆంధ్రులయొక్క శౌర్యాగ్నిని ప్రస్ఫురింపజేయు ఆ మహాదుర్గమును గాంచినయెడల, ఏదేశము తన సుందరదుర్గాలములకును, విశేషవాణిజ్యమునకును, ఆతుల్యైభవమునకును పేరగాంచినయెడల, ఏదేశము తన సహజసంపదలతోడను, విజ్ఞానముతోడను పరదేశములకుగూడ సంతృప్తిసాగించినయెడల, ఏదేశము తన శిల్పచాతుర్యమును మహోన్నతగుర్తులు మూలమునను ప్రాచీనములగు దేవాలయములమూలమునను లోకమునకు వెల్లడించినయెడల అట్టి ఆంధ్రదేశముయొక్క ప్రస్తుతావస్థానమునకు విచారము కలుగకమానదు.

కావున నో ఆంధ్రులారా! మరుగుపడియున్న ఆంధ్ర శిల్పచాతుర్యమును నేటికిని వెల్లడిచేయు నీపురాతనదుర్గమును జూచి చరితార్థులయ్యెదరు గాక! పరిశోధకులింకను ఈదుర్గమును పరిశోధించి నిజనీతిని ఆంధ్రలోకమునకు వెల్లడిచేసెదరుగాక!

285, జుమ్మామసీదు మార్కెట్టు, బొంబాయి. నెం 2

ఉదక మండలం

(స్వకీయ విలేఖరి)

పుష్ప ప్రదర్శనము

ఉదక మండలం, 29-5-27:—నిన్నటిదిగ్గర వేనకువేలు ప్రజలు ఆపరాహ్మం కిగంటలు మొదలు కిగంటల వరకు పుష్ప ప్రదర్శనము చూచుటకు వెళ్లిరి. కిగంటలు మొదలు కిగంటల వరకు ప్రతిమనుష్యుడును ఒక్కొక్క రూపమునిచ్చి టిక్కెట్లు పుచ్చుకొని ప్రదర్శనమునకు వెళ్ళుచుండిరి. కిగంటలకు పైన అందరిని యుచితముగా వదలిరి. ప్రతికావితేఖలకు యుచితముగా టిక్కెట్లు నిచ్చిరి. ఆంధ్ర ప్రతికావితేఖలకు యుచితముగా టిక్కెట్లు నిచ్చిరి. ఒక ప్రదేశములో పలువిధపు పుష్పములును, మరెయ్యక వైపున పలువిధ కూరగాయలను, మరెయ్యక ప్రక్క అక్కరకుల కోళ్లను మరెయ్యక ప్రదేశములందు పశువులను ప్రదర్శించిరి. గవర్నరు గారు ప్రదర్శనమును తేరచిరి. సాయంత్రము 4 గంటలకు క్రైస్తవ ఆంగ్ల బాల బాలికలు నాట్యమాడిరి

ఖడ్గ ప్రదర్శనము

ప్రదర్శనాధికారులు పుష్పములు ఫలములతోపాటు దేశీయ వృత్తులను ప్రదర్శించుటకు వీలపడవని నుడివినందువలన ప్రజల హృదయమునందు అసంతృప్తిని సమీపముగ వారా యణవరమునందలి సంచార ఖడ్గ ప్రదర్శనలయము వారు పలువిధముల ఖడ్గ వస్త్రముల ప్రదర్శించిరి. వంద్రాసు పెన్నలు ప్యాక్లరీ వారు గూడ వారి పెన్నలను ప్రదర్శించిరి. వారి ప్రకటనలను చూచి పండితెరిరి.

అభివృద్ధి శాఖా మాత్యులు

శ్రీయుత సి. వి. రంగం క్రైస్తవ వాక్యము ఖడ్గము వెంటబెట్టుకొని అభివృద్ధి శాఖా మాత్యులను గొ. రంగ నాథం మొదలయగు గారిని దర్శించిరి. వారు ప్రస్తుత ఆంధ్ర దేశములో ఖడ్గ అభివృద్ధి చాలతక్కువగా యున్నదని చింతించిరి. గ్రామపురస్థులకు ప్రతిరంగునగా పనిచేయుటకు దొరికి నయెడల వారి సంతకము యిచ్చి పనిచేసెదమని నుడివిరి. వారు శ్రీయుత సి. రాజగోపాలాచార్యులవారికి పనిచేయుటకు నున్నట్లు దొరకుదురాయని వ్రాసినారు. వారు పనిచేయువారు లేరని బదులు వ్రాసిరి. వారికి బహుగ్రామములో ఖడ్గ మొదలగువాటిని అభివృద్ధి చేయుటకు మనస్సులు కావలయునని చెప్పిరి. అతిభ్రమములో ఒక కమిటీని యేర్పాటుచేసి వారి మూలముగా ఆంధ్ర దేశములో ఖడ్గ అభివృద్ధి చేయ కత్తూపాలులై యున్నారు.

200 రూపాయలు బహుమానము జేమ్స్ - కొకోనటు ఆయిలు

(సుఖమైన నిధానమైన పరిమళము గలది)

మిక్కిలి పరిశుభ్రముగా నూతనమైన కొబ్బరి గిట్టలనుండి ప్రత్యేకముగా తీయబడిన నిర్మలమైన తైలమువలల తయారైనది. వనపలాడు అలాటి పుష్పముల పరిమళమునిచ్చును. దీని నిర్మలత్వమునకు గ్యారంటి యిచ్చెదము. అశేకుల నయిటాయితో తయారుచేసి చాకగా కోకోనటు ఆయితో కలపితో విక్రయించుచున్నాము. అని వెంట్రుకలను, తద్వారా మెదడునకున్న మిగుల హానికరమైనది: ఈ "జేమ్స్ కోకోనటు తైలము" అట్టి విదేశీ తైలములచే తయారగుట లేదు. మరియు మిగుల శ్రేష్టమైనది. అట్టి మిసెల్ ఆయిలుతో తయారైనదని రుజువు చేయు వారు పై బహుమానమును పొందవచ్చును.

ఈ తైలము వెంట్రుకలను పెంచును. మృదుత్వము నిచ్చును. తెల్లని వెంట్రుకలను నలుపుదనమునకు తెచ్చును. చర్మమునకు మృదుత్వము నిచ్చును. దేహమును మిగుల కాంతివంతమునరించును.

చెప్పరిక:—విదేశీయులనుండి విరివిగా నుచ్చుచున్న క్రొవ్వు బాబు "క్రీములు" వంద్రాలు దేహమునకు హానికరమైనదిగా చెప్పినాడనము లేదు. దేశీయ తైలముతో తయారైన ఈ పరిశుభ్రము "జేమ్స్ కోకోనటు ఆయితో"ను సగా వునయోగించి ఉభయపును

8197

జేమ్స్ కోకోనటు కంపెనీ,

48, వై రాగి వనంపేటి, మద్రాసు.

మదన కామేశ్వరి లేహ్యము

బలహీనులపాటి కల్పవృక్షము—మేహము, నిక్కాక, నిస్సప్తము, శుష్క నష్టము, అతిమాత్రము మొదలగువాటిని హరించి చాలచి బలమును, శీర్మగ్ధుని, సంభోగశక్తిని, సంతానమును గాగించును. 2 డబ్బీలు చొప్పున. 20 తులముల డబ్బీలు 1-4-0 వాలన గుండ్ల లేహ్యము— రక్తకుడికి శ్రేష్టమయినది. పనామేహము, మేహసాహులు, మచ్చలు, యితరవర్మరొగములు కీళ్లనొప్పులు, మొదలగువాటిని హరించును. 4 డబ్బీలు చొప్పున 20 తుల డబ్బీలు. 1-4-0 వి. పి ఖర్చులు వేరు 3381 పి 4 పి 4000 కో. ఆయుర్వేద సమాజం, పెరిదేపి. వెల్లూరు తిల్ల

స్త్రి స్వాతంత్ర్యము.

మన మిప్పుడు స్వరాజ్యమును మహాయజ్ఞమును తలపెట్టియున్నాము. ఈ యజ్ఞ కార్యములో పురుషులకు తోడ్పడుటకు యువతులను కావలసియున్నాము. ఇందుకు స్త్రీలకు బాగుగా విద్య కావలసియున్నది. నాకు పరదేశముల గూర్చి తెలియకపోయినను మన దేశమును గూర్చి చెప్పవలయునంటిని. మన బాలికలను పండ్లెండెండ్లలో పుననే పెండ్లి చేసి పది పా నేండ్లకే యత్త వారిండ్లకు పంపక వారలకు బాగుగా విద్య చేప్పింపవలయును. వారలను ఏ పదునాల్గేండ్లకో, పదిహేనేండ్లకో యత్తవారిండ్లకు పంపినచో, ఈ లోపున నేమి విద్య గరపనగును? వారి మనోజ్ఞానము ఏమి యభివృద్ధియగును? కావున మనము వారలకు బాగుగా విద్యనచ్చునట్లు చేసి వారి మనోజ్ఞానమును అభివృద్ధి చేసి వారలను ఈ మహాయజ్ఞమునకు తోడ్పడునట్లు చేయవలయును మనస్సులను నాలుగు కామతార్థములు గలవు. అవి యేమనగా ధర్మము; 2 ఆర్థము; 3 కామము; 4 మోక్షము. మొదటిదాని యొక్కయర్థము ధర్మకార్యములు చేయుట. రెండవదానియర్థము కుటుంబహోమ జార్జమై ధన మార్జించుట. మూడవది సంసారమును తెలిసికొనుట. నాల్గవది మోక్షము సంపాదించుట.

ఈ నాల్గింటియొక్క రహస్యము నెఱింగి వారు సాధింపగలిగి యుండవలెను. 15 యేండ్లకే యత్తవారిండ్లకు పంపుటలన దేనిని గ్రహించుటకును వారికి వీలులేక పోవుచున్నది. కనుక అతి బాల్యవివాహములు మాని వారలకు విద్య బాగుగా నేర్పవలయును. వారలకు 19 యేండ్లవయస్సుకైనను పెండ్లిచేయక, వారికి పెండ్లి చేయు కొనసలయు నని యిచ్చు కలిగినపుడే పెండ్లిచేయవలయునని నామనవి. ఇప్పుడు పురుషులకును, స్త్రీలకును నేమియు భేదములేకుండ నుండవలయును. ముఖ్యముగా హిందూదేశపు స్త్రీలు మగవారికంటె నధికముగ విద్యాభ్యాసముచేయవలెను. ఈ మహాయజ్ఞమునకు పురుషులకంటె ముందుగా స్త్రీలే నడచుకట్టుకొని బయలుదేర నలయునని నాయొక్కనుభూతిదేశము. విద్యావతులై యేదియో యొక ఉపాధ్యాయుని పనియో లేక డాక్టరుపనియో చేసి ధన మార్జించి, దుస్తులుధరించి తిరుగుటచాలదు. అవిద్యయొక్క ఫలమును తెలియజేయుటకు డోరూరతిరిగి, ఆ విద్యాఫలమును తెలియజేసి విద్యావిహీనులనుమాడి మననలనే విద్యావతులగుటకు ప్రోత్సహింపవలయును. విద్యయనగా తరగతుల ప్రకారము చదువునదివి ఆయాపాఠములలో ఏదో కొద్దో, గోప్య మార్గులు తెచ్చుకొని తరగతులతర్వాత తరగతులు ప్యాసయి పోవుటకాదు. సిద్ధయనగా ఉత్తీర్ణుడవర్చుములు గలిగియుండుట; విశాలహృదయము, మంచిచిక్షణ, సాధనపంపత్తి గలిగియుండుటయును మనవారు స్త్రీలవిద్యకేర్చుకొనుచే ఆపు రూపముని తెలిచి యేదో ఒకవిధముగా ప్యాసచేయుచున్నారని అందువలన లాభములేదు. ఇన్నియు వారికి గలుగవలయును. అందుకు అతిబాల్యవివాహములుమానుట కర్తవ్యము. "స్త్రీలకు చదువెందులకు? " "ఎంతవరకునా హాయియాలకే? " కదాయుట తగదు. ఈ కాలములో పురుషులకంటె నధికముగా స్త్రీలకే చదువు కావలయును. స్త్రీలకే బానిసలకై మామలు అనుచి తము. వారినికూడ పురుషులతో సమానముగా చూడవలయును. "The hand that rocks the cradle rules the world" అని చెప్పినట్లుగా స్త్రీలే దేశమును తలక్రిందులుగా చేయును, చేయింపను సమర్థులు. ఏ మహావీరుల చరిత్రము పరిశోధించినను వారి మాతలే వారియొక్క జోన్నత్యమునకు కారకులైనట్లు కనపించుచున్నది.

మన దేశ ప్రస్తుతపరిస్థితులను నిండుక గమనింపుడు. భారతదేశ సహాభివృద్ధి సమయ నలుబదివత్సరములపై నైనది. క్రిందటివత్సరమేకదా మన హిందూదేశ వారిమణియొకతే ఆ సభకు అధ్యక్షత వహించుట తలపించినది? భారతదేశ స్వాతంత్ర్యమునకు, జాతీయోన్నత్యమునకు ఒక్కసగోచినదేమి చాలనా? అట్టి వీరవనితలు వేనవేలు కావలయునని వేరు చెప్పవలయునా? ప్యాసిసులో జరిగిన అంతిమా తీయ మహాసభకు మనచెన్నై రాష్ట్రమునండి ముత్తరస్త్రీలు ప్రతినిధులుగా పోయిరి. ప్యాసిసు ముత్తరస్త్రీ అమ్మగురుగారిని శ్రీమతి ఆచంట గిక్కిమ్మగురుగారి డాక్టరు స్వామినాథన్ సతిగారు గాని బాల్యవివాహ దురదృష్టకు పాల్పడియుండెడి నా అట్టి మహాసభలో పాల్గొనటకు అర్హత ప్రాప్తించియుండెడిదా? పెండ్లిదేశములో స్వదేశీయోద్యమదినములలో నెక్కుడుగా పాల్గొనిన స్త్రీనిత్యము శ్రీమతి సరభాదేవిగారు. ఈమెచాల కాలము వివాహము చేసికానకయుండి దేశసేవ సల్పినది. ఆవి విశేషముగారు యెన్నెవిధముల మానవసేవ చేయుచున్నదని మీకు తెలిసినవిషయమే. ఈమె పయవిధముల మానవసేవ సల్ప కలుగుటకు ముఖ్యకారణము సంసార ప్రతిబంధము లేకుండుట. వేదవేల గాంధీమహాత్ముడు యంగిండియాపత్రికలో పదేపదే బ్రహ్మచర్యము బ్రహ్మచర్యమని ప్రోపించుచున్నాడు. ఇందుకు కంతదేమి? బ్రహ్మచర్యము లేనిదే దేశసేవ సల్పుట దుర్లభము.

దుష్కారమునుబట్టి గారివలె నెంతమంది స్త్రీలు కారాగృహమునకు పోగలిగి? వారు పోలేకుండుటకు కారణము యెవరింపుడు. సుబ్బుచ్చుగారివంటి విలంతువులు లక్షలకొలది యున్నారని బాల్యమునందు వైద్యమును పొందిన స్త్రీలు దేశోన్నత్యమునకు పాటుబడవచ్చును. కాని అనుకూలనాతావరణ లేక పోవుటనే వారు మూలబడియున్నారు. బాల్యవలంతువు విద్యాభ్యాసానికి ప్రభుత్వమువారు పలువిధములతోడ్పడుచున్నా కానియేమి ఫలము? ఇదువుకొని స్కూలు మిస్ట్రీలు చుట్టులు ధరించుటతో వారు తృప్తిపొందవలసినదయ్యుచున్నది. రుగరపు విద్యావిధానము గూ. ఆటపాటలతోనే సరిపావున్నది. స్త్రీలగూర్చి పురుషుల యభిప్రాయములు మారి నేగి స్త్రీలేమియు చేయకారు. పురుషులవలె స్త్రీలకును లే స్వాతంత్ర్యము నొసంగుట తత్వసరమైయున్నది. ముమ్మల వెనుకబెట్టి మీరు ముందుకు పోకాలరు. ముమ్మలను వెనుకనుం నంతకాలము మిమ్ములను చేమను వెనుకకే యోగుండుము స్త్రీలను బానిసలచేసి పురుషులు బానిసలేరి. ఏవిషయము దైనను పురుషులు "మాయింటిఆడంగు లొప్పుకోరయ్యా" యని చెప్పటకు సిగ్గుపలదా? భారతస్వాతంత్ర్యమునకు మానవాభివృద్ధికి స్త్రీలెక్కువగా తోడ్పడగలరని నేను నొక్కి నక్కాణింగున్నాను.

జయంతికరుణ

పరశురామ ప్రీతి

1027 వ సంవత్సరము మే 25 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 1 గంటకు తలుపు తాలూకా తామరాడ అగ్రహారంలోని కాపులు, మంగలులు, చాకల్ల యిండ్లు సుమారు 40 వరకున్న భాగ్యపు పురుషులు కొన్నియు పూర్తిగా పరశురామ ప్రీతి అయినవి నష్టము సుమారు రూ 2000 లు వుండును. వీరు నిలవ నీడలేక చాలా కష్టపడుచున్నారు. గ్రామములోని బ్రాహ్మణులున్న, ములుపర్రు కోమట్లున్న, బియ్యము వగైరాలు జన చేసి వేరు వేరుగా అందరమును నంటచేసి భోజనపరుపాయము జరిపించుచున్నారు. చాలామంది కట్టునడ్డలతో మాత్రమ వున్నారు.

(ఒక విలేఖరుడు)

"Bynin" Amara

జగద్వ్యాపితకీర్తిగలగొప్పలానిట్లు ఇది దేహమున కత్వలకాలములో శక్తి ఉత్సాహము నిచ్చును, అశిర్వము ఆకలి లేమి, చే బాధపడు వారలకు అక గర్హించి శీర్షకని పెంపొందించు

వైవిక్ అనగా ప్రతి గృహ ఉండవలసినదే. హిందూ దేశమునందలి అన్ని పెన ఉగ్రాణములయందును లమ్మనారి కడను దొరకును.

Allen & Hanbury's LONDON

Special Representative for In A. H. P. JENNINGS, Block E, 2nd Floor, Clive Bui CALCUTTA

సంస్థలలో ముఖ్యముగా గావించవలసిన మార్పులు

అను కీర్తి క్రింద శ్రీయత ఏటకు సీతారామయ్య
అనుకూలము 14-5-27 తేదీగల యాంధ్రపత్రికారత్నమున
సాదించిన విషయములు అనుభవనీయములను సమంజసములు
అయియున్నవి. ప్రస్తుతము లోకలబోధులు మ్యునిసిపాలి
టీలకు యధ్యక్షులుగ జేరినవారు తమజీవితాంతమువరకు నీ పద
వుల వారసత్వపు హక్కులవలె ననుభవించుటకై జేయు కుతం
తములు, పరిపాలనాసాధనమునకై తమ యాధీనముజేయ
వలసిన లోకలబోధులు, దాయభాగపు హక్కులకు పోరా
టకు వినియోగపర్చినటుల కోర్టు తగవులకు వెచ్చించు
యొగగమనియచున్న ప్రతివారును యామార్పు లవసరమని
యొగగకరింపకమానరు. లోకలబోధులలో యూనియన్ వారి
వాద తాలూకాబోర్డు వారిపైన జిల్లాబోర్డువారు నామక వి
వరణకర్తలుగానున్నారు. కాని మ్యునిసిపాలిటీవారు జేయ
వలసిన పనులు విచారించుటకు సానిక ప్రభుత్వమువారు తప్ప
మధ్య నెవ్వరును లేరు. శ్రీ సీతారామయ్యగారి మాచలకు
కోర్టు మరికొన్ని విషయములు నే నీక్రింద బొందుపరచు
చున్నాను.

1. తాలూకాబోర్డు, జిల్లాబోర్డు, మ్యునిసిపాలిటీ,
యూనియన్, గ్రామపంచాయితీ, లెజిస్లేటివ్ కౌన్సిల్ యెం
దులైన నను మొదలుగానున్న వాడు మరియొక దానిలోనైన నను
మొదలుకు నిలువకూడదు, అనుదానిలో పంచాయితీ కోర్టు యెం
దులైన, యెడ్యుకేషన్ కౌన్సిలు అను వానిని కర్చులెను.
2. లోకలబోధులలో మొదలుగానున్న వారు ఆయధికార ప్రాబ
ల్యమున ఆసంస్థకు సంబంధించిన వారినందరిని లోబరచుకొని
యితర ప్రతిసంస్థకును తాను దూరుటకు వీలగుచున్నది. కాన
ఒకదానిలో నున్నవారుగాని, వారి యవిభక్తకుటుంబీకులుగా
ని మరియొకదానిలో నుండరాని యుండవలెను.

3. ఈ సంస్థలలో రెండుటరకాలు వరుసగా మొదలుగా
నున్నవారు యాదవసారి క్యాండిడేటుగా నిలువరాదు అను దా
నిని నామినేషన్ మొదలుగా రాకూడదు అని స్పష్టముగనుం
డవలెను.

4. స్కూలు ఫైవలుగాని దానితో సమానమైన దేశభా
షాభాషముగాని లేనివాడు యీ సంస్థలలో ప్రవేశింపరాదు అ
నుదానిలో స్కూలు ఫైవలుగాని దానితో సమానమైన దేశభా
షాభాషముగాని గలిగియుండి తాను ప్రవేశింపవలసిన సంస్థకు
సంబంధించిన చట్టమునందు కొంతజ్ఞానమున్న గాని ప్రవేశింప
రాదు అని యుండిన వాగుండును. యూనియన్ మొదలు జి
ల్లా బోర్డువరకును మ్యునిసిపాలిటీ యెడ్యుకేషన్ కౌన్సి
లు యెంచినట్లు పంచాయితీ కోర్టు గ్రామపంచాయితీ అనువా
నిలో మొదలుగ నుండవలసినవారి యెడ్యుకేషన్ కౌన్సిలులో
వోక వాగ్రూపమైన పరీక్షయైన నిచ్చుటకు శక్తికలవాడుగా
నుండవలెను.

5. వోటరు గానుండుటకు పన్ను చెల్లించు ప్రతివాడును
వాక్కుగలిగియుండుటకు గాని పన్ను చెల్లించిన నే హక్కుగలు
గదను నిర్బంధముండరాదు.

6. పంచాయితీకోర్డుకుగాని మొదలు యూనియన్ కు
గాని తప్పకుండా సమర్థుడైన చదువుకొని
వ్యక్తిగత జ్ఞానముగల వారు ప్రెసిడెంట్లు
కానుండునలెను అనుదానిని ప్రతిసంస్థనునుండు యగ్రా
హసాధిపతి యీ సంస్థకు సంబంధించిన చట్టమునందు యొక ప్ర
వేశ పరీక్ష నుత్తీర్ణుడు కావలెను అని యుండవలెను.

7. హీనవాతులనుండి నామినేటు చేయబడెడివారికి
అట్టి పరీక్ష లేమియు యవసరములేదు గాని వీరు రెండవరసల
కంటె యెక్కువగా ఒకేవరస నామినేటు చేయబడకూడదు.

8. తాలూకాబోర్డు వోటర్ల లిస్టులను యూనియన్ బో
ర్డు మ్యునిసిపాలిటీల వోటర్ల లిస్టు ఆ గ్రామస్థల యధ్యక్షులుగా
క, రివిన్యూ డిప్యూటీ తహశీలుదారు లేక తహశీలుదారులను
యూనియన్ వోటర్ల లిస్టును రివిన్యూ కమిషను ఆఫీసరులను
మ్యునిసిపాలిటీ లిస్టును తగారు చేయించుటకు యీ సంస్థలకు సం
బంధించిన యెల్లెక్కల, పైన గ్రామములకు యధికారులవలననే
జంబించవలెను. ప్రజల కిన్బులైన కొంతవ్యాప్తిగల తిరిగి గవ
ర్నీ మెంటు యుద్ధోగీయల కిచ్చుటకు కిచ్చుటకు యెడల జిల్లా
యధికారిచే యెప్పటికప్పుడు నామినేటు చేయబడిన ఆయా
పదవులకు సంబంధించిన యితర అధికారవర్గము జరిపించబడ
వలెను.

14. పై అన్ని సంస్థలలోను వోటర్ల లిస్టు యె
క్కడా లేక యితరతగాదాలు వచ్చినపుడు జిల్లా యధికారి
తాను స్వయముగా గాని లేక తనచేయింపబడిన యొక
అనధికారవర్గమువలన కాని విచారణచేసి తగు యు తరువుల
నిచ్చుటకు యధికారముగలిగియుండవలెను గాని కోర్టుల
కెక్కి ప్రజల డబ్బును కొల్లబెట్టుట సమంజసముగాను
వేరాల రావుల లోకనాథం.

విలేజీ పంచాయితీ

చాల మూడు

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా

ఈ గ్రామమునందు సుమారు 9 సం|| రం|| ల క్రిందట
ఇన్ ఫారమత్ పంచాయితీ అప్పటి తహశీలుదారువారగు శర
కోపరామనూనాచార్యులవారిపల్లె పదమూగురు మొదలుతో స్థా
పించబడి కొంతకాలమువరకు పనిచేసినది కాని పల్లెటూరులో
పట్టుదలలు అధికమగుటచేతను, వికసితమైన నూతన మెచ్చుగనుండు
టచేతను సరిగా సవరు పంచాయితీ నామానీప్రముగనున్న దు
సిథిలో తిరుపతిపురం వాస్తవ్యులును, విలేజీ పంచాయితీల ఆ
నెరి ఆర్డర్లను గూర్చు అగు మ.రా.శ్రీ, పెమ్మరాజు భాను
మూర్తి పంతులుగారు మాగ్రామము దయచేసి పంచాయితీల
యొక్క పునర్వ్యవస్థాపన ప్రతివారికి చక్కగ తెలియజేయుట
కోరించి గ్రామవాసులను ప్రాతాపహరిచి 20 జూన్ ఆ 1920
సం|| రం|| తేదీని నెం 15 రు ఆర్డర్ల పరకరము ఒక విలేజీ పంచా
యితీని స్థాపించిరి. 11 గరు మొదలుతో స్థాపించబడిన యీ
పంచాయితీ క్రమముగ దినదినాభివృద్ధి గాంచుచున్నది. సవరు
పంచాయితీకి శ్రీయత కొత్తపల్లి నరసింహంగారిని అధ్యక్షుని
గ యొన్నుకొనిరి. అప్పటినుంచియు పంచాయితీ పనులు అతి
శ్రద్ధగ నిర్వహించబడుచున్నయి. పాఠశాలల తనిఖీ, జనన
మరణ రిజిస్టరు, టీకాల రిజిస్టరు తనిఖీచేయబడుచున్నవి. చెరు
వులలోని నీరు బాగుపడుటకు తగిన యేర్పాటులుగావించబడు
చున్నవి. సంతపాట, పచ్చగడ్డి పాట మున్నగు వేలంపాటలు
వేసుకొనుటకు యీ పంచాయితీవారికి ప్రభుత్వమువారిచే అధి
కారమివ్వబడినది. ఈ పంచాయితీవారి పోషకక్రింద శ్రీ సర
స్వతీనిలయ గ్రంథాలయము దినదినాభివృద్ధియై ప్రకాశించు
చున్నది. ఈ పంచాయితీకి కొన్ని కలతలు యామధ్య సంప్రా
ప్తించిన ను, ఆ ర్డర్ల జరుగారి యొక్క యు, ప్రెసిడెంట్లు గారి యొక్క యు, శాంత స్వ
భావమువల్లను, అతి నేర్పువల్లను చక్కగ సవరణ కాబడెనని
తెలియుచున్నది. ప్రస్తుతముందు యీ గ్రామముందును బోర్డు
పాఠశాలకున్నూ, బాలికాపాఠశాలకున్నూ తగిన స్వంత బిల్డింగు
లేకపోవుటచే సవరు పాఠశాలలు యెత్తివేయబడునని పై
అధికారులనుంచి యుత్తరవులు వచ్చుచున్నట్లు తెలియుచు
న్నది. ఈ పంచాయితీవారిందుబియ్యమై పన్నులములముగ
ద్రవ్యమును వసూలుచేయుటకు నిశ్చయించుకొనిరి గాని మరల
యే హేతువుచేతనే అట్టి ప్రయత్నము ప్రస్తుతం విరమించినటు
ల తెలియుచుండటం, కరము విచారికరము. ఈ గ్రామముందుం
డు, అప్పల చెరువుకున్నూ, జమ్మిచెరువుకున్నూ నీరు రాక
పోకలకు తగిన బోదులు లేక నీరుపాడగుచుండుట తలుచు తట
స్థించుచున్నది. ఇందువిషయములో పంచాయితీవారు ప్రయ
త్నించి కంపెనీ జేషన్ యొచ్చి కొత్తిబోదులు యేర్పాటుచే
యించినయెడల మిగల పరోపకారమును, స్కూల్లకు స్వంత
బిల్డింగులు కట్టుటయు, చెరువులకు కొత్తిబోదులు యేర్పాటు
చేయుటయుముఖ్యవిషయమైయున్నది. దీనికొరకు ముందుగ పం
చాయితీవారిని ప్రయత్నించగలందులకు ప్రార్థించుచున్నాడను.
మాలిలేజీ పంచాయితీ అధ్యక్షులకు శ్రీయత కొత్తపల్లి నర
సింహంగారు గ్రాసిన అక్కంటులకు రికార్డులను పంచాయితీ
రిజిస్ట్రార్ జనరల్ వారి పరసనలో ఆసిస్టెంటు రికార్డు తనిఖీ
చేసే మదరాసు ప్రెసిడెన్సీలోయున్న అన్ని పంచాయితీలవారి
రికార్డులన్నిటికంటె, నీటుగాను శ్రద్ధగాను తయారుచేసినందుల
కు ఇమ సంతోషమును వెల్లడించిరి. ఈ పంచాయితీలు క్రమ
ముగ నృధిలోనివిచ్చినయెడల యిదియే స్వరాజ్యమునకు మొ
దటిసోపాన మని భావించుచున్నాము. మరియు చిన్నచిన్న సి
విల్ వ్యాజ్యములు, క్రిమినలు వ్యాజ్యములను విచారించుటకు
న్నూ యీ పంచాయితీవారికి అధికారమిచ్చినయెడల మిక్కిలి
విపరోపకారమును. అన్ని కేసులను స్వయముగ తీర్మానిం
చబడును. అట్టి అధికారము యీ పంచాయితీవారికి యిప్పించ
గలందులకు పై అధికారులను ప్రార్థించుచున్నాము.

యామహల లక్ష్మీనరసింహమూర్తి.

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1927-వ సం|| మే నెల 30 తేదీ సోమవారము

1. ధాన్యములు.

దని చూలు బా 1-కి	రు 129 మొదలు	150 వరకు
బియ్యముబస్తాలు		
కునును తెనాలివి ,, వ 42 కలవి రు	18,4 0	14 12 0
నెల్లూరివి ,, డిటో	15 8 0	16 0 0
డిల్లి ,, డిటో	16 4 0	17 0 0
రాగులు ర. 164 బస్తా 1-కి	9 10 0	10 0 0
నువ్వులు ,,	22 0 0	25 0 0

2. ధాన్యముపప్పులు.

కందులు బస్తా 1-కి ర 205	16 0 0	18 0 0
సెనగలు ,, డిటో	18 0 0	14 0 0
పెసలు ,, డిటో	16 0 0	18 0 0
మినుములు ,, డిటో	17 0 0	19 0 0
ఉలము ,, ర 195	12 12 0	13 4 0

3. నూనెవస్తువులు.

నువ్వులనూనె బా 1-కి	158 0 0	156 0 0
నెయ్యి మ 1-కి	14 0 0	25 0 0
కొండాపురంవేరు సెనగపప్పుబా 1-కి,	54 0 0	56 0 0
ఇతిరప్రదేశము ,,	50 0 0	52 0 0

వేరు సెనగనూనెగానుగ బా 1-కి రు 127 మొక్క నూనె 122 0 0
ఆయుదము బా 1-కి ,, 116 0 0 117 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు.

చాయపసుపు బా 1-కి	72 0 0	75 0 0
కూరపసుపు ,,	48 0 0	48 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరువి) బా 1-కి	112 0 0	130 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు 1-కి	రు 40,45	
కాళహస్తీపాయకట్టు ,,	50,55	
బెల్లము బా 1-కి	రు 40 0 0	60 0 0
చింతపండు బా 1-కి	21 0 0	56 0 0

5. ఇనుము.

పట్టరకం బా 1-కి	80 0 0	
చదరం ,,	80 0 0	81 0 0
రవుండు ,,	25 0 0	30 0 0

6. నూలు.

నెం 20 బెన్ని సింహం	యా	6 14 0
నెం 6 బెన్ని ధర		3 14 0
నెం 24 ,, లాకి		6 0 0
నెం 60 ,, కారం బెన్ని		9 0 0
నెం 40 ,,		10 0 0
నెం 44 ,,		5 3 0
నెం 20 1/2 న్యూకాట్		6 5 0
నెం 12 1/2 చూళ		5 6 0
నెం 16 1/2 ,,		5 12 0
నెం 20 1/2 శాపురజీ		6 4 0
నెం 40 జున్నురు		10 0 0
నెం 44 సాండ్		5 2
నెం 4 బెన్ని		3 14

7. దూది.

బోండావెట్టు బాగుప 1-కి	రు 300 0 0	
పల్నాడుదూది ,,	145 0 0	

8. లోహములు.

నెండి 100 కులలికు	60 4 0	
బంగారు, కులము 1-కి	21 0 0	21 2 0
సవరిము 1-కి		18 12 6
ఇత్తడి బా 1-కి	288 0 0	288 0 0
రాగి బా 1-కి	255 0 0	260 0 0

దంత చూరము

డబ్బీ 1-కి వెల 0-2-0; 12-కి 1-4-0

ఈ దంతచూరముతో పండ్లతో ముటువలన చిగుళ్లు గట్టి
పడును. చిగుళ్లునుండి రక్తముకాకుండును. నోటదుర్గంధము
లేకయుండును. పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగా నుండును.
అమృతాంజనంబో, బొంబాయి - మదరాసు